

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Goócs Ferenc.

Budapest, március 23.

(v.) Valahára egy magyar ember, aki megutálta a frázisokat s dolgozni akar a népért. Hadat izen a társadalmi hagyománynak, küzd a humanizmus igazságainak diadaláért. A tőkét le akarja dönteni bitorolt trónjáról s a munka birodalmát akarja megalapítani. Földet a zselérnek, emberi önértzetet a parasztnak, tisztességet a szorgalomnak: — ez az ő jelszava. Ez az ember forradalmár, de olyan, aki nem rombolni, hanem építeni akar. Goócs Ferencnek hívják ezt az embert.

Ma ismerkedtünk meg vele — a játékszínen. Thury Zoltán drámájának a hőse ez a zordon idealista. Megcsömörlött a politika apró cselszövéseit és nagy léhaságait, meggyűlölte a közélet hangzatos hazugságait s a férfikor alkonyatán töméntelen családás árán jutott el ahhoz a meggyőződéshez, hogy az altruizmust gyakorolni kell könyörtelen és serény munkával s hogy aki előbbre akarja vinni ezt az országot, annak a sorvadozó nemzeti lelkiismeretet a felébredendő szociális lelkiismeret által kell megedzeni. Goócs Ferenc drámai hős létre persze elbukik. Közéje és feladata közé odatolódik az asszony; s a büszke dacu ember, aki parancsolni akart egy nemzetnek, erőtellenül a porba zuhan egy szökehajú akadály előtt. A poéta ezt az oldalát látta meg témájának. Meglátta a problémát bátor s erős szemmel, megérezte egy merész művészlélek minden hevületével. De gondolom: a színpadon is, a nézőtérén is valami székszis borongott. Goócs Ferencet nem értették meg, sem azok, akik körülötte játszottak, sem azok, akik végignézték a darabot. Nem a szerző tehet róla, hanem a magyar társada-

lom, hogy nálunk nem hisznek Goócs Ferencben. Egy méltóságos ur, aki a munka evangéliumát hirdeti s aki a népért dolgozik: ilyesmit nálunk nem találnak valószínűnek az emberek.

Ha akadna közöttünk Goócs Ferenc, nem egy asszony okozná a bukását, hanem mindjárt első lépésénél utját szegné s megkövezné a társadalom. Szociális lelkiismeretet nevelni a tömegbe, hirdetni a munka méltóságát, önértzetet plántálni a parasztságba, a tőkét a haszonlesésről való lemondásra és közhasznú működésre kényszeríteni: ki vállalkozik nálunk ilyen feladatra? A nép ha tenné, zsandárt küldenének a nyakára; ur ha tenné, bolondnak mondanák és kinevetnék. Ez a társadalom sem nem áll már eléggé magas erkölcsi színvonalon, sem elég mélyre nem süllyedt még, hogy megérthessen s teremthessen ilyen stílus reformátort. Mikor még fent voltunk a negyvenes évek erkölcsi komolyságának magaslátán, csodálatos bőséggel áradtak ki a nemes reformeszmék a magyar néplelekből. S majd ha lesüllyedtünk egészen a fenekére annak a morális züllesztésnek, amely most folyik, akkor talán megdöbben e nemzetben ismét a létöszön s azt sugja, hogy abból a fojtó légkörből a nép lelkének vissza kell emelkednie tisztább régiókba. De most, — most nem érünk rá sem eszmélni, sem akarni. Most csak zuhanunk, fokozódó gyorsasággal, ellenállhatatlanul, lejjebb, egyre lejjebb a nadír felé. A mi állapotunk: a hanyatlás. Ebben az állapotban a neandész törvénye az ur. Annak nem lehet parancsolni, ellene nem lehet sem tenni, sem akarni. Az alázuhanónak hiába kiabálod utána, hogy kár volt lelépnie a biztos talajról: szavadat meg sem hallja s ha meghallaná és megbánná könnyelműségét, ak-

kor sem hárihatná már el kikerülhetetlen végétét.

Merész akaratu, kérlelhetetlen erélyű reformátorokról nálunk csak a költők álmodhatnak; de igéjüket hit nélkül fogadja a közönség. Nincs meg nálunk az a társadalmi háttér, amelyből életerő áradhatna ilyen nemes alakokba. A tömeget türelemre, az uri osztályt élvezetre nevelik. S ki merné a népet arra tanítani, hogy a tőkének is ura a lelkiismeret, holott nyílt piacon a milliók szeme előtt folyik a lelkiismeretnek a pénz hatalom által való kisajátítása? S hogy a munka nemesíti, kinek van bátorsága ezzel a tannal lépni a közvélemény elé? Hiszen a fórumon nyíltan szavalják az álpróféták, hogy minden tekintély és minden hatalom jogosan, egyedül az öröklött tulajdon illeti meg s hogy iparhoz, kereskedelemhez az erkölcsi kifogás mocska tapad. Önértzetessé fejleszteni a polgárt, őt jogainak öntudatára ébreszteni, az emberi méltóságot meggyőződésre acélozni benne: aki erre vállalkoznék, meddő feladatra pazarolná erejét. Ebben a társadalomban a törvény ez: légy gögös lefelé és meghunyászkodó fölfelé, különben nem boldogulsz. Aki kevesebb nálunknál, azt eltiporjuk; ellenben kétrét görnyedünk azok előtt, akik fölöttünk állanak. Az a szelid méltóság, amely az önértzet kisugárzása, elvesztette értékét és kelendőségét ebben az országban.

A renyhék, önzök és léhák tábora egyre szaporodik; a serényeké, a komolyaké, az önzetleneké egyre fogy. Az életnek nincs becse, az élőködés lett divattá. Az altruizmus kedvenc jelszava lett e kornak. Mindenki hirdeti és senkisé meggyőző. Felebarátainktól várjuk a maguk megtagadását a mi javunkra. Ez nemcsak alázuhanás, hanem bomlás is, mert ami-

T Á R C A.

Asszonyok.

(Premiéra a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Abrányi Emília.*

Nehéz nekem most a köteles objektivitás. Nehéz objektíve beszámolnom a mai bemutatót szerzett benyomásaimmal, mert erős szimpátiáim vannak a darab szerzője iránt.

Az író, aki becsületesen dolgozik hosszú évek óta és mást sohasem ír le, mint a maga meggyőződését, sohasem ír le mást, csak azt, amit a maga lelke sugall neki, az a bizonyos benső szöveget, ami az igazságot sugallja erős, komoly egyéniségeknek; az író, aki tollát fegyvernek használja, hogy harcra szóljon vele a gőg, az elbizottság, a zsarnoki szeszély, a másokat elnyomó kapzsi önzés, a szívtelen gazdagság, az aljas és praktikus élelmesség minden váltaja ellen; az író, aki el van telve határtalan részvétellel a gyöngék, a védtelenek, az elnyomottak, a kihasználtak, a mi büszke civilizációjunk páriái iránt és a legnagyobb nyíltsággal, sokszor a legnagyobb elkeseredéssel azon dolgozik, hogy a mai állapotok megváltozzanak, hogy az egyesek tulzott jóléte és a milliók tulságos nyomorúsága szűnjék meg, hogy joghöz, kenyérhez és egy kis földi boldogsághoz jussanak mindazok, akikből az emberi társadalom alakul; az író, akinek a lelkében látomáskeppen él az egész jövő és aki ezt a jövőt készíti elő a maga írásaival, a maga szakadatlanul soraközö kis ólomkatonáival, a szedőszekrények milliónyi fekete seregével; az író, aki roskadozik az élet, a munka terhei alatt, aki keresztet hurcol a vállán, de tudja, hogy az a kereszt (mint annál a nagynál, az elsőnél, az utólérhetetlenél!)

a megváltást jelenti, mert mennél több keresztet hordunk mi a vállainkon, annál kevesebb teher lesz a jövőnk nemzedéken, annál szabadabbak és boldogabbak lesznek azok, akik utánunk következnek, annál kevesebb lesz a Kalvária a jövőnk világban; az író, aki becsület és komoly, akinek szíve és jelleme van, aki nem a népszerűséget szereti, hanem az igazságot; az író kötötte magához szimpátiáimat, az író bódított meg engem, az író szeretem és becsülöm abban a Thury Zoltánban, akinek a darabját a Nemzeti Színház ma este bemutatta.

Thury Zoltán elérkezett tehát a Nemzeti Színházhoz, ahová komoly, erős és nemes kaliberrel fogva első sorban való. A Nemzeti Színház fényes multját nem teheti tönkre a homályos jelen; magas színvonalát, ahová lelkesedés, tudás, szakértelem emelte valamikor, nem szállíthatja le teljesen az idők mostohasága és a vezető emberek könnyelműsége; ott a drámaíró, akinek sok mondanivalója van, ma is a kiváló művészek egész gárdájával rendelkezhetik. És a homályos jelenből csakis úgy lehet megint fényes jövőnk, ha olyan szerzőkkel találkozunk minél gyakrabban a nemzeti színpadon, mint Thury Zoltán, aki lelket, poézist, gondolatot, nagy és eredeti témákat visz a közönség elé és a művészeknek méltó feladatokat szolgál.

Thury Zoltán első drámai kísérletét, a *Katonákat*, a Vígshízház mutatta be, ez a kitűnően vezetett színház, ahol a vezető férfiak rátermettsége és a színészek ambíciója rövid idő alatt csodákat művelt. Thury első darabja mintaszerű előadásban került színre a Vígshízházban s emlékeztetünk rá — hiszen nem is olyan régen történt, — hogy a közönség meg volt lepve és el volt ragadtatva attól az erőttől, attól az új hangtól, amivel ebben a magyar drámában találkozott.

Thury ebben a darabban azt mutatta meg, hogy kicsoda mélységes nyomorúság lappang a

cifra uniformis mögött; hogy a katonában, aki kénytelen büszkén feszíteni a világ előtt, milyen szánalmas az ember, akit a magánélet mizériája tökéletesen megaláz; hogy az érző és gondolkodó emberré vált katonát miképpen töri össze a kardcsörtet szubordináció, a lelketlen sablon, a gépies fegyelem. Megmutatta nekünk, hogy milyen a modern katona otthon, pongyolában, aranyos egyenruha nélkül, amikor küzd a hitelezőivel és élet-halál harcra viv (béke idején ez a mai katonák háboruja és ennél szomorubb háboru nincs) a maga nyomorúságával; megmutatta, miképpen dobják ki a hadsereg kötelékéből azt a tisztelt főhadnagyot, aki szabad óráiban azon gondolkodik, hogy a munkától elvont milliónyi embert mi módon lehetne hasznossá tenni — legalább aratás idején — a produktív élet számára.

Thury Zoltán mély emberszeretete és idealizmusa nyilatkozott meg ebben a darabban és egyuttal az a rendkívüli erő és komolyság, a realizmusnak az a hatalmas érzéke, mely az életet olyannak látja és festi, amilyen; nem paktál, nem szépítget az igazság rovására; bátran, őszintén mindent kimond, ami a szívét nyomja és nem törődik azzal, vajjon megsérti-e a befolyásos, uralkodó osztályok érdekeit, vajjon népszerűvé, hatásossá lesz-e az, amit a lelke diktátuma szerint megalkotott?

Ugyanezt a daeos erőt, az eredeti felfogásnak, a jellemző tehetségnek ugyanezt a kiválóságát találjuk meg az *Asszonyokban*.

Nem tudom, kollégáim közül kinek mi fog tetszeni ebben a három felvonásos színműben; mit fognak kiemelni belőle mint a legjobbat és legjellemzőbbet.

En ugy látom, hogy Thury az *asszonyok* egy új típusát mutatja be itt nekünk, szemben a családi élet hagyományos asszonyával; bemutatja azt a nőt, aki most fejlődik az emberiségben, de

Ilyen mértékben értéktelennek el az erkölcsi javak, ugyanolyan fokban vész ki az emberekből az együvé tartozás érzése. Az írott jogok egysége s az állampolgári kötelek még nem alkot nemzetet. A nemzeti egység egyetemes társadalmi öntudatot és szolidaritás lelkiismeretet is feltételez. Ahol csak a mult kapcsolja egymáshoz az embereket, ott a nemzeti bomlás van folyamatban. A nemzeti egység a közös morális javak becsléséből és a jövőbe vetett azonos hitből meríti táplálékát.

A keserű igazság tehát az, hogy nemcsak hanyatlunk, hanem foszlunk is. Zuhánások közben feloldódtak köteleink; s lehet, hogy mire egészen lejutunk, már csak mint nemzettörmelék érünk oda. S olyan vakmerő akaratu ember, aki sikra mer szállni e végzet ellen, ha akad is, csupán a színpadon akad. S bukását hideg közönyt nyel nézi a publikum. Szegény Goócs Ferenc, te eleven tiltakozás akartál lenni, amely felrázza a közlelkiismeretet. De van-e s hol van mi nálunk közlelkiismeret?

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, március 23.

Az igazságügyi költségvetés tárgyalását folytatta a Ház, szürke hétköznapi hangulatban. Barta Ödön volt az első szónok, aki a vidéki igazságszolgáltatás hiányairól beszélt, utána Nagy Mihály, Kecskeméti képviselője melegen ajánlotta a bírák és tisztviselők fizetésemelését. Visontai Soma figyelmet keltő beszédében jogszolgáltatásunk egész területét felölelte és poétikus szárnyalást vett beszédének a része, amelyben az ügyvédi kar törekvéseit vitte a parlament elé. Sokfelől szimpatikus helyeslés hangzott föl, amikor bemutatott egy törvényjavaslat-tervezetet az ügyvédi nyugdíj-ügy országos rendezéséről. Figyelmes hallgatóságot teremtett magának Tarajossy Sándor is és a maga gazdag tapasztalataiból merítette az igazságszolgáltatás terén hangoztatott reformok sürgősségét. Kálmán Károlyt Egan jelentése buzdította a felszólalásra, és személyes kifakadásai kapcsán izgatott szóvita támadt közte és Komjáthy Béla közt, miután azzal vádolta Bereg megyét, hogy ott vesztgetni lehet. Komjáthy személyes kérdésben visszautasította ezt a vádat.

— Majd megnézem azt a megyét és vá-

lasztóit, hogy olyanok-e mint én, felelt vissza Kálmán Károly.

Komjáthy sajnálatát fejezi ki oly felszólalás fölött, amilyen Kálmáné.

Kálmán Károly: Mikor Komjáthy az apácákat megtámadta, férfiatlanul és embertelenül cselekedett. Majd elmegy Bereg megyébe, megkérdezni Komjáthy választóit, képviselőjüknök tekintik-e az urat. (Derültség.)

Az elnök: Itt képviselő-társa képviselő voltát kétségbe vonni nem szabad.

Komjáthy: E felelet után nem felelek semmit.

Az ülés végén Polónyi Géza fejtegette igazságszolgáltatásunk bajait, kiterjeszkedve sok részletkérdésre is.

A képviselőház ülése március 23-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Flósz Sándor igazságügyminiszter.

(Az igazságügyi költségvetés.)

Barta Ödön: A költségvetésben forraltakat nem tekintheti programnak, sem irányelvnek a jövőre nézve és ezért helyesebbnek tartotta volna, ha a miniszter a vita elején kifejtette volna azon elveket, amelyek szerint az igazságügyet a közel jövőben teljesíteni akarja. Pedig számos fontos reform sürgősi megvalósítását. A járásbírók székelyeinek szükségessége volna tekkönyvi hivatalokat felállítani.

A szóbeliséggel kapcsolatban előfordultak oly esetek, hogy a bírák az ítéletek meghozatala előtt formálisan kiegyezkedtek egyik vagy másik féllel. A bírói kar reputációja érdekében kijelenti, hogy ily visszaélések csak sporadikusan fordultak elő, de ezekre is felhívja a miniszter figyelmét.

Komjáthy Béla: Ungvártól történt!

Barta Ödön: Nemcsak Ungvártól, hanem Beregben is. Szól ezután a bírák helyzetéről és feltűnő soknak találja a nyugdíjazott bírák számát. Ez valószínűleg a bírák elkedvetlenedéséből származik. A bírák helyzete nem rózsás. Fizetésük éppen nem olyan, amilyent kvalifikációjuk folytán elvárhatnak, előmenetelük lassú, dolguk pedig nagyon sok. De valóságos páriái az igazságszolgáltatásnak a törvényszéki iratok. Ezek helyzetének radikális javítását a miniszter figyelmébe ajánlja. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Nagy Mihály: Barta nagyon sötéten látja az igazságügyi viszonyainkat, mert mind a kodifikációk, mind pedig a többi igazságügyi intézkedések oly nagy mérvben javították igazságügyünket, mint máshol sehol. Felsorolja a reformokat, melyek az utóbbi időben meghoztak és amelyek akármelyik kulturális dicsőre szolgálhatnak. Felhozza a reformok ellen, hogy külföldi, különösen porosz minták szerint készült, pedig az egységes jogi intézkedések csak előnyére vannak a modern igazságszolgáltatásnak.

Sürgős szükség volna a mezőrendőri törvények módosítása. Eddig lopás vétsége volt az, ha 50 frt

értéken alul a szabad földről valaki valamit elvitt; ha pedig bémászás után történt, akkor betörésnek minősítették és hivatalból üldöztették. Ha valaki például a malomlás szándékából egy gyümölcsösbe kerbe mászott, lopás büntetése miatt szigorúan büntetett, holott az csak kibágnásnak lehetne minősítendő. A bírák fegyelmi jogait korlátozandónak tartja. Egy-egy oly bíró, aki már előléptetésre nem számít, bakaftoskodik az elnökkel, mert gondolja, hogy hiszen úgy sem lépek már elő. Kéri a minisztert, hogy találjon módot, amely a függetlenségnek tiszteletben tartása mellett ezen anomáliákat orvosolja. A bírósági tisztviselők sorsát is javítandónak tartja, de az adminisztráció egyszerűsítése nem az a mód, amellyel a tisztviselők helyzetén segíteni lehetne. Ha a katonaságra és a nagybatalmásokra, milliókat költünk el, méltányos dolog, hogy a polgári tisztviselők is jó helyzetben legyenek. A katonatisztek fizetését 1867 óta nem emelték, de az osztrák törvények 1879. XXX. szakasza öt évi lakbérrendezést is előír. Felmutat egy tabellát, amely szerint óriási különbség a polgári és katonai tisztviselők fizetési között, a katonai lakpénzek pedig kétszer oly nagyok, mint a polgároké. A jog és méltányosság nevében kéri a minisztert, hogy a tisztviselők helyzetén rövid időn belül segítsen. A költségvetést elfogadom. (Helyeslés jobbfelől.)

Visontai Soma az új bűnvádi eljárásról beszél főképpen a nagy elismeréssel adózik az esküdtészi intézménynek. Éppen tegnap történt Budapesten egy ítékezés, amely fényesen megvilágítja a magyar esküdtészek igazán magas erkölcsi és szellemi nivóját. Nagyon sajnálja, hogy mikor ennek az intézménynek a tekintélyét most legalább a nagyközönség előtt emelünk kellene, akkor éppen a kormány-part részéről tesznek olyan többé-kevésbé alaptalan kifogásokat, amelyek a kétségtelemül nagy indikaturai vívmányunk népszerűsége fokozására egyáltalán nem alkalmasak. Ami a pörrendi részt illeti, éppen a szabadlív-párt részéről tettek súlyosabb természetű méltatlan észrevételeket. Különösen az előnyozozati eljárással elégedetlenek, holott ez különösen a csendőrségi működés tekintetében rendkívül sok időveszteséget tartalmaz. Kéri azonban a minisztert, hogy novelláris javaslattal reformálja a büntetések nemét és nagyobb latitűdöt adjon a büntető bírónak a minimum kiszabásában. Felhívja a miniszter figyelmét az általános és teljes szóbeli perrendtartásra, amelynek sértetlen életbe léptetése immár elodázhatatlan. Figyelmebe ajánlja a kormányknak az ügyvédi rendtartás nagy kérdését is. Nem felel ez mar meg a kor színvonalának. Erre több a panasz az ügyvédi kar ellen, holott az ügyvédi kar folyvást az ország jogait küzdött, mindenütt ott volt, ahol a szabadság eszméit kellett diadalra jutatni. Sajnálattal tapasztalja, hogy ezen a téren a miniszter alig-alig tett valamit. Kiváló jóakarataiba ajánlja itt első sorban az ügyvédségnek az ügyvédi nyugdíjintézet iránt indított akcióját.

Törvényjavaslati tervezetet mutat be az ügyvédi nyugdíj-ügy országos rendezésére nézve. Végül a tőzsdébírók hatáskörének megszorítását sürgeti, mert e nélkül a tőzsdéi visszaélések teljes megakadályozása hiú törekvés. Sajnálja, hogy ebben az országban, ahol a pallosjogot a liberalizmus elveiből kifolyólag mevtonták a nemességétől, olyan kiváltságos intézményt tartunk fenn, mint a tőzsdébírók, amely legalább mai hatáskörével épp oly rettenetes, mint a nemesség volt a pallosjoggal. A költségvetést elfogadja.

csak később áll majd elő a maga egész intellektuális pompájában; azt a nőt, akit a mi felvilágosodott idők demokratikus munkaszerelete, független gondolkodása, finomult érzéke és nagy altruisztikus áramlata vezérel; azt a nőt, akinek kevés a banális szerelem, kevés az a hatáskör, amit a házasság biztosít az asszonyknak; azt a nőt, aki nemcsak felesége, de munkatársa is a férjének; aki a férjével egyetértve és lelkiileg összeforrvá ideálokat táplál és nagy, jótékony, ezer meg ezer életet megszépítő munkát visz keresztül; aki nem elégszik meg a háziasszony ismeretes pozíciójával és a feleség alárendelt jogaival, hanem abban teremt magának rendíthetetlen pozíciót a férj oldalán, hogy a férjével érez, a férjével gondolkodik, a férjével szoros lelki harmóniában szolgál nagy és nemes ideálokat; akinek az érdeklődése akkor is tovább él a férj iránt, amikor a szerelem napja már leáldozott és ez az érdeklődés olyan erős, hogy egyenértékű a szerelemmel, mert a közös lelkesedés, a nemes munka és jótékony gyönyöre kapcsolja egymáshoz a házasságukat. Szóval a jövőendő asszonyt mutatja meg nekünk Thury Zoltán, éppen úgy, mint ahogy a főhadnagyban a jövőendő katonáját mutatja föl, azt a katonát, akinek már meg van engedve, hogy érzés és gondolkodó ember legyen.

Igaz, hogy a szerző ezuttal még nem vonta le a végző konkonceciókat és Annában — akiben ezt az érdekes új típust jelentkezni látjuk — a darab levélcén felülkerekedik a fiatal lányok szokásos szerelme olyan emberek iránt, akik nem az intelligenciára, hanem inkább az érzékekre hatnak: de Anna és Karolin párbeszéde az utolsó felvonásban mégis hatalmas; méltó arra, hogy odaállítsuk az öreg Ibsen és a legkitűnőbb európai drámaírók egy-egy nagy jelenetét mellé. Goócs Ferenc, a volt államtitkár, hatalmas működést fejt ki: tízezer ember sorsa függ tőle, akiket földnöz juttat és adminisztrál mindenre kiterjedő gondallal. A telepítés sikerében látja Magyarország üdvét és életét célját. Fanatikus

hévvel csüng nagy alkotásán; óriásnak képzelet magát, aki vállain egy világot emel. Nem szeret mást, csak az erőt, nem becsül mást, csak a tetteket. Annnyira elmerül roppant munkájában, hogy nem ér rá gyászolni egyetlen fiát, aki öngyilkos lett. De nem is akarja gyászolni a fiut, aki grávnál megszokott a munka, a kötelesség elől.

Ilyen erős embernek hirdeti magát Goócs Ferenc. De csak hirdeti; valójában gyöngye, nervózus és — szerelmes. Az igazán erős ember nem dicsekszik azzal, hogy erős. Csöndesen, nyugodtan és szigorú energiával cselekszik. Goócs Ferenc az erőt csak deklamálja.

Ennek a hatalmas telepítőnek van jószágigazgatója, felesége, vannak mérnökei, de csak egy igazi munkatársa van: a nevelt leánya, Anna, egy elzülött család gyermeke, aki épp olyan szép, mint becsületes, épp olyan becsületes, mint okos. Jobb keze, éltető lelke Goócs Ferencnek. A telepítés munkájában a kettőjük ereje találkozott, mondja Goócs a leánynak, amikor viharos erővel tör ki belőle a szerelem.

Mert az ösbe csavarodó férfiú halálisan szerelmes Annába, ugyanabba, a kiért a fia főbe lötte magát. De Anna, a becsületes, szép leány, ellenáll az apának is. Tavózik a házból; ott hagyja Goócsot és a nagy munkát, mely még nincs befejezve. Anna nélkül nem is lesz. Goócs tántorog, züllik, elfásul; munkakodv, energia, cél, — minden oda van. Az óriásban ez a kis leány volt az éltető lélek. Eltűnt. Ez az erő deklamátora tetlenül nézi, hogy a nagy munka felbeszakadt, a telep pusztul, romlás és bomlás mindenütt.

Ekkor Anna váratlanul visszajön: be akarja fejezni a félbehagyott munkát. A közjónak, a munkának, az emberiség érdekében bábjós hatása van rá. Erzi, hogy nem élhet Goócs Ferenc nélkül, noha Goócs felesége Karolin kegyetlen szemrehányásokkal fogadja s noha már jegyese Beeskynek a fiatal, tisztességes mérnöknek, aki

Goócs háznál dolgozott és éppen utazni akart Budapestre, hogy menyasszonyával találkozzék.

Goócs Ferencben Anna nem az embert, hanem az ideát, a közös ideálokat, a munkát szereti. Goócs ennél többet szeret a leányban, még pedig félt, indulatos érzéssel. Szenvedélyo annyira elragadja, hogy pisztolyt szegez Beesky mellére, mikor a mérnök visszaköveteli tőle a menyasszonyát.

Ebben a pillanatban Anna vad sikoltással oda rohan Beeskyhez és a saját testével fedezi a fiatal mérnököt. Goócs érzi, hogy a játszma elveszett. Ez a pillanat megmutatta, hogy a leány szerelme a mérnöké. Hozzá csak a száználom hozta vissza. Összetörve, beteg tanitorog el a felesége karján.

Ez a darab története és ennek a keretében fordul elő a két nő párbeszéde, az, ami ennek a drámának új, eredeti, csodálatosan érdekes tartalmát ad.

Ide kell írnom egész terjedelmében.

Anna. Itt maradok. Azt mondják, hogy én voltam a munka lelke; hogy az én bűnöm az, hogy itt züllésnek indult minden. Hát ne mondják. Ha hiányoztam, visszajöttem.

Karolin. Kezdtem visszakapni a férjemet. Ne rabold el a békém!

Anna. Ej, kicsi dolog ez! Ha kidobnak, visszajövök. Itt akarok elpusztulni. Ezer meg ezer ember éhen vész, a nagy alkotás összeesik. Föl kell támasztani!

Karolin. S te fogod?

Anna. Más nem képes rá!

Karolin. Mije vagy te a férjemnek?

Anna. Magam se tudtam mostanáig.

Karolin. A szeretője?

Anna. (Hítörve, büszkén) Nem!

Karolin. Hát mi?

Anna. Aldoztam, ha neki úgy tetszik! (Fanatikus léssel.) Csak az alkotás éjen! Csak a világ boldogujon. Az a világ, aminek a teremtésében részem van nekem is!

Tarajossy Sándor nem mondja, hogy a mi jogszövegünk teljesen megfelel a kor követelményeinek, — hátra van annak a belső felszerelése, — de harminehét év alatt kétségtelen, hogy rendkívül sok hiányny próbáltunk segíteni. Kéri az igazságügy-minisztert, módosítsa valamiképpen az új bünvádi eljárás azon intézkedését, amely szerint a kuria esetleg meg is semmisítheti az esküdtbíráskodás ítéletét s e helyett új ítéletet is hozhat. Ez alapján támadhatja meg a népbíróságot s veszélyezteti az intézmény egész hitelét. Kéri az anyagi büntető-törvénykönyv revízióját is és pedig a lehető legrövidebb idő alatt. A polgári törvénykönyvet idegen rendszer irányítása mellett nem lehet megszerkeszteni, mert hisz ez átöleli a nemzetegység áleit. Aztért nem kellene bevárni, míg az egész elkészül, hanem a betervezett részleteket azonnal a nyilvánosság bírálata alá kellene bocsátani. Sürgözteti a bírák fizetésének emelését s ennek kapcsán megjegyzi, hogy bürokratizmus a maga félelme miatt bántalmaz éppen az igazságszolgáltatással érvenyesült leginkább. Ezen változtatnunk kell. Felszólalásával csak némi szöveget akart tenni az igazságügyi kormányának, amely iránt teljes bizalommal van.

Kálmán Károly: A rituális eskü visszaállítását sürgözteti, mivelhogy vannak vidékek, ahol valóságilag divat a hamis eskü, s itt másképpen a bajon segíteni nem lehet, mint hogy esküdjék kiki a saját Istenére. Égető az uszatorótörvény reformja is. Nem mulaszthatja el, hogy megütközését ne fejezze ki Komjáthy tamadása felett, melyet az apácák ellen hangoztatott. Komáthy rosszabb a kazároknál. (Derültség) A liberális egyezpolitika megteremtői előtt már semmi sem szent; az anyakönyvvezetők valóságos börtönőrök.

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy ily hangon e teremben beszélni nem szabad!

Kálmán Károly: A magyar nép nem akarja, hogy földöntúto legyen, hanem az igazság uralmát keresi. A költségvetést nem fogadja el.

Komjáthy Béla személyes kérdésben kijelenti, hogy nem az apácákat támadta, csak nemzeti szempontból vezérlele kérdezte a minisztert, hogy minő joggal tanítanak itt azok, akiknek szervezetük nem nemzeti és nem magyar.

Kálmán Károly visszautasítja a katolicizmus nevében Komjáthy megjegyzéseit s kijelenti, hogy nem is tartja képviselőnek.

Elnök: A képviselői igazolás megtörtént, a képviselő urnak nincs joga képviselőtársa képviselői mivoltát kétségbe vonni!

Komjáthy Béla ezek után nem felel Kálmán Károly tamadásaira.

Polonyi Géza nem szereti, ha az igazságügyi székől sok ígérgetést kell hallania. Nem akar foglalkozni részlekkérdésekkel, de egy dolgot mégis meg kell említenie. Ez a bírósági reformjának a kérdése. Csak rövid idő óta is olyan rendkívüli adatok birtokába utott, hogy ha azokat a törvényhozás elé terjesztené, rögtön belátnák, miért tartja ő és vele együtt miért tartják igen sokan a bírósági reformnak a végleges pörrendtartás keretén belül való rendezését, hatáskörben a lehető legcsekélyebbre való szorítását, oly végtelenül sürgösnek. Majd módját élti, hogy ezeket az adatokat a ház asztalára tegye. Ezután a bírói kar dotációjáról szól. A fizetés itt egyáltalán nem felel meg az állás követelményeinek s valóban csoda, hogy a magyar bíróság oly szeplőtlen tiszta, hogy e bíróságban megvesztegetések nem fordulnak elő. At-

tér az igazságügyi építkezésekre, amelyek nagyobb költségnélkül aligha vezetnek az ország érdekében javára. Mert bírói fizetésre is, új építkezésekre is, a költségvetés elegendő alapot nem ad. Legyen meggyőződve a miniszter, ha ilyen építkezési költségnegyedély iránt fordulna a Házhoz, azt ő és párta, de azt hiszi, hogy az egész Ház, minden akadékoskodás nélkül elfogadná. Az új bünvádi eljárásnak főképpen a nyomozásra vonatkozó intézkedéseit bírálja ezután, amelyeket kielőzőknek egyáltalán nem tart. A vizsgálóbíró például ugy tul van halmozva nyomozási teendőkkel, házkutatással s más efélelvel, hogy a ráneheződ napi munkát teljesen képtelen lelkiismeretesen végzni. Budapestben a vizsgálóbíróknak éjjel se kocsit, se jegyzőkönyv nem áll rendelkezésére. Kéri a kormányt, intézkedjék az iránt a legrövidebb idő alatt. Az előléptelési viszonyokkal sem lehetünk megelégedve s igen célszerű volna, ha a miniszter ezen a bajon egy novelláris törvénymódosítással segítene. Bizalommal viseltetik az igazságügyi kormány iránt, de a költségvetést pártállásánál fogva nem fogadja el. Elnök: Az ülést délután 3 órakor berekeszti.

BELFÖLD.

A kvótabizottság. A képviselőház szombati ülésének napirendjén az első tárgy a kvótabizottság képviselőházi tíz tagjának választása. A szabadalvú párt elnöksége felkéri a párt tagjait, hogy a képviselőházban már reggel pontban 10 órakor megjelenjenek.

A szász képviselő klubja. Egy szász képviselőtől, aki az országgyűlési szabadalvú párt tagja, a felhivatalos Budapesti Tudósító a következő sorokat közli:

Ujabbban a lapok az országgyűlési pártokon kívül álló szász képviselőknak állítólag politikai klubba történt tömörüléséről foglalkoznak. E hírek arra a beszámolóra vezetendők vissza, amelyek nemrégiben dr. Bruckner Vilmos, Nagy-Szeben városának egyik országgyűlési képviselője tartott, sőt visszavannak a nagyszabeni Stehenbürgisch-Deutsches Tageblatt egy múlt évbeli, decemberi tudósítására, amely nyilván szász képviselői körökben szarmazik. Ebben a tudósításban többek közt a következők foglaltatnak: A pártokon kívül álló szász képviselők szervezett politikai csoport vagy frakciót képeznek, mert közös politikai programjuk van: a szász népprogram. Erre vonatkozólag legyen szabad megjegyezni, hogy a szász népprogram minden szász képviselőre nézve egyaránt mérvadó, ugy azokra, akik a szabadalvú pártban megmaradtak, valamint a partonkivüliekre. Az említett program 6. szakasza értelmében azonban, a szász választókerületek képviselőinek szabadalvúban áll, a képviselőház pártján kívül maradni vagy egyez ugyanazon pártba vagy különböző pártokhoz csatlakozni, amennyiben ezek az 1867. évi közjogi kiegyezés alapján állanak. Ez alapon Flieger Károly, dr. Bauszern Guidó, Páldner Ferenc és dr. Oberth Károly az országgyűlési szabadalvú pártba csatlakoztak, illetőleg ebben megmaradtak. Érhetetlen tehát az, miként szolgálhat most

a szász népprogram a pártokon kívül álló szász képviselők részére szervezett politikai csoportba vagy frakcióvá tömörülés alapján.

E helyen megjegyezzük a fölmélt inszinuációkkal szemben, hogy Széll Kálmánnak a parlamenti szász-pártklub alakulásáról előzetesen tudomása nem volt s ő maga is csak a lapokból értesült ez alakulás megtörténtéről. Egyáltalán képtelenség a szász képviselők egy részének politikai csoporttá való tömörülését összeköttetésbe hozni a miniszterelnök politikájával, hisz o klub léteülése természetesen egyértelmű azzal, hogy tagjai a kormányhoz és a szabadalvú pártba küzedelni nem óhajtanak, sőt inkább arra vall, mintha az uralkodó politikai rendszertől még inkább eltávolodnának.

A lippai képviselőválasztás. Lippáról táviratban tudósítunk: A képviselőválasztás reggel kilenc órakor kezdtek meg és délután fél háromra befejezték a szavazást. Dr. Fülöp Béla 903 szavazatot kapott, Boku Szever 150-et, tehát dr. Fülöp Béla 753 szöbbséggel választották meg a lippai kerület képviselőjének.

Az összeférhetlenség.

Eudapest, március 23.

Az összeférhetlenségi törvény revíziója tárgyában kiküldött képviselőházi bizottság Fest Lajos elnöklésével tartott mai ülésében, az összeférhetlenségi ügyekben való eljárásról és az eljáró bírósággal kapcsolatos kérdéseket tárgyalta. Rohonyi előadó szükségesnek tart intézkedést arra nézve, hogy a Ház hatályosabban ellenőrizhesse az összeférhetlenségi eseteket s hogy másfélől a képviselők indokolatlan zaklatásának eleje vétessek. E célból ki lenne mondandó, hogy a Ház alakulása után az elnök felhívja a képviselőket, hogy összeférhetlenségi eseteiket jelentsék be s a kormányt is, hogy minden oly képviselőt, aki a kormánnyal szerződéses viszonyban van, illetőleg mint valamely társaság igazgatóságának tagja ily szerződések által érdekelve van, az illető szerződések bemutatásával jelentse be. Az ily eseteket aztán az összeférhetlenségi bizottság hivatalból vizsgálja meg s az ekként megvizsgált eset azon országgyűlés folyamán többé nem tehető az illető képviselőkre nézve vita tárgyává. Elnök ezt a javaslatot megtoldaná avval a szankcióval, hogy amely képviselő elmulasztotta az elnök felhívására bejelentést s csak az országgyűlés későbbi folyamán a szerződés lejártá után derül ki, hogy inkompatibilitási viszonyban volt, éppen ugy elvesztí mandátumát, mintha a szerződése még nem járt volna le.

A bizottság hosszabb tanácskozás után elvben és általánosságban elfogadta az előadó és az elnök indítványának a képviselők bejelentési kötelezettségére vonatkozó részét, mellette azonban azt a részt, amely a kormány bejelentési kötelezettségére vonatkozik. Felveendőnek határozta továbbá a bizottság

Legyen vége a nyomoruságnak. Aztán egy leánnyal több vagy kevesebb, az mindegy! Gázoljon át rajtam, de teremtsem. Nem nyerni akarok, hanem veszteni. Mindent elveszteni, magamat is! Ön ezt nem érti. Ön nem képes elképzelni azt, hogy a nőnek is lehetnek olyan céljai, aminek nem szerelem, hűség, boldogság és ilyes a neve, hanem valami nagy, aminek a vért odaadja, aminek feláldoz szeretmet, jóvendőt!

Karolin. Nem arra születtem, hogy áldozat legyek!

Anna. Nem is születni kell rá, csak egy kicsit körülnézni. Az erős a gyöngékk gondviselése. Utjába állani nem szabad, s ön egyebet se tesz. Ha a teremtő karjába kapaszkodott volna valami asszony, amikor a világot gyúrta, sohasé készült volna el. Ön nem érti, hogy mi vagyunk az ihlet, a gondolat, amit megörölnék a nagy malmok. Nem érti, hogy hitványág lenne tölem félreállni, kicsi okokkal elcsitítani a nagy kötelességet. Nem válnam van itt szó és nem önről.

Karolin. Hát a völegényed?

Anna. Nem vagyok már menyasszony! Senki-nek semmi köze hozzám!

A dült betűivel szedett sorok éles fényt vetnek Anna egész lelki világára. Ez egy ideális világ, semmiben sem hasonló az átlagos nők felfogásához, érzéseihöz. Ez a világ, mint rejtelmes északi fény, cikázik föl imitt-amott a távoli Oroszország havas mezői fölött, a Szasulics Vorák tetteiben, akik együtt halnak a bitón, vagy együtt mennek szomorú számkivetésbe a férfiakal. Csak hogy az orosz nők a rombolásban, a nihilizmusban nagyok; Anna lelkét a teremtés, a produktív munka, a bekés, boldogságos emberszeretet emeli föl.

Ha Thury Zoltán ugy végzi be a drámát,

hogy Anna hű marad rajongásához és a fiatal, de közönséges, semmit mondó mérnököt áldozatul veti az idős, de nagyszabású, hatalmas koncepciókra képes, lelkiileg szép Goócs Ferencért, akkor a darab egy rendkívül merész és rendkívül megkapó íbseni akkorddal fejeződött volna be.

Thury Zoltán nem temt idáig. Annájával nem tépette szét a jelennek minden kapását, nem emelte túl a közfelfogás, a közérzés mai korlátjain. Rajongó idealizmusának a magaslatáról visszaparancsolta és a másik asszonyt, Karolint igazolta vele, aki egészen eddig a pontig folytonosan levert félnek látszott. Az általános emberi érzés legyőzte a rendkívülit, a hivatást. Ez a megoldás természetes, mert az asszonyi szív édes gyöngéségéből fakad, de itt egy hatalmasan fölszárnyalt illuziót állított meg röptében és megfosztott bennünket attól a ritka élvezettől, hogy lássuk győzni az abszolút idealizmust a megalkuvó mindennapiság fölött. Ibsen ezt a pakumtot visszautasította volna.

Mi lesz már most a főszereplőkkel? Goócs Ferenc bajosan heveri ki a csapást. A legsúlyosabb idegfej, a paralizis mutatkozik rajta, mikor a darab végén eltávozik annak a karján, akit eddig megvetett s akit most támaszául választ. A nagy munkának vége. Anna férjhez megy a mérnökhöz, de vajjon nem fogja-e vádolni a lelkiismeret, hogy a nagy munka bevégzése elől a kisserü családí életbe menekül? Vajjon az, aki a nagy alkotásokban lelte kedvét, aki ezer és ezer egzisztenciát akart megmenteni a nyomoruságtól, aki éveken át megszokta, hogy a tevékenység legmagasabb régióiban éljen: lehet-e boldog egy középszerű kis ember oldalán, találhat-e kárpótlást kedves apró gyermekek dajkálásában?

A nagy munkaerők szemünk láttára törtek össze és csak egy szomorú triumfátor maradt épségben: Karolin, a közönséges asszony, aki jogot formál a férjéhez, minden magasabb feladatot lenéz és a nép boldogítása helyett esőndesen templomoz.

Vagy tán a szerző éppen azt akarta bebizonyítani, hogy a szerelem önzése dolgában az asszonyok mind egyformák? Hogy egy adott pillanatban a legkiválóbbak is cserben hagyják a másokért élő idealizmust és átpartolnak a legelső tetszetős külsejű férfíhoz, akit megszeretnek s akinek az oldalán biztosítják a maguk kicsiko üdvösségét?

A férfiakról viszont azt akarta demonstrálni, hogy a legerősebbek is silányakká válnak, mi-helyt a szerelem mámara hozzájuk férközik és a legnagyobb, legszebb, legférfiasabb munkával sem törődnek többé, mihelyt életükből kiesett az asszony, aki érzékeikre hatni tudott? Sőt hogy a férfiak még az asszonyoknál is gyöngébbek, mert az asszony az elvesztett nagy munkáért biztos támaszt keres a szerelemben, de a férfí az elvesztett szerelemért nem talál többé kárpótlást a nagy munkában.

Az elbizakodott erők kapitulációja és katasztrófája tehát az a végső pont, ahová Thury drámája a közönséget elvezeti. Ezek szomorú és leverő igazságok, de a drámairól, aki az életet festi és aki olyan erős, éles szemmel néz, mint Thury Zoltán, nem térhet ki előlük.

A darab dialógja remek. Csupa szín, csupa tömörség. És a szerkezetben is csodálatraméltó a tisztaság. Ez a három felvonás egy szorosan egymásba forrt egész, minden sallang, minden fölösleg nélkül. Thury Zoltán komoly-sága nem tűri a cifraságot. Anyyira megvetti

„VASUT”

Ausztria-Magyarország legelterjedtebb szaklapjának mai száma rendkívül érdekes tartalommal jelent meg. Felsőbb szerkesztő és lapfoglaló **Keleti Lajos** m. á. v. igazgatósági hivatalnok. — Előfizetési ár negyedrét 2 ft. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 84.

azt is, hogy nemcsak az általános választások idejében, hanem az országgyűlés folyamán megválasztott képviselő is a megállapítandó szankció terhe alatt bejelenteni tartozik az önmagára vonatkozólag fennálló inkompatibilitási viszonyt.

Olay Laios annak előrebocsátása után, hogy a miket az előző üléseken mondott és a mit ezuttal előterjeszt, azok tisztán saját egyéni nézetei, fenntartja azt a már bejelentett indítványát, hogy az inkompatibilitási ügyekben való eljárás a királyi Kuriára ruháztassék és pedig ugyanannyi időre, amennyire a képviselőválasztási bíráskodás a Kuriára ruházottat.

Rohonyi előadó nem járul hozzá az előtte szóló indítványához és a maga részéről azt javasolja, hogy a Ház tagjai közül sorshuzás utján 11 tagu bizottság alakíttassék az összeférhetlenségi ügyekben való eljárásra.

Justh Gyula nem abban látja a bajt, hogy az eddigi törvény nem volt jó, hanem abban, hogy nem volt végrehajtható. Ezen a bajon csak a bíráskodás jogának ideiglenesen a királyi Kuriára való átruházása segíthet.

Gyurkovics a parlament szuverénitása szempontjából s Horvátország igazságügyi autonómiájára való tekintettel sem tartja elfogadhatónak Olay indítványát. Teljesen elegendőnek tartja azt, hogy az összeférhetlenségi bizottságnak az eljárása jurszerűvé téssék.

Gulner Gyula azt az eljárást tartaná leghelyesebbnek, hogy esetről-esetre sorshuzás utján alakíttassék meg a Ház bizottsága, amely még a sorshuzás napján kontradiktórium eljárással határozza az illető összeférhetlenségi eset fölött, melynek anyagát előzetesen a Háznak egy állandó bizottsága gyűjtené össze.

Kristóffy, Mandel és Kabos bizottsági tagok szintén ellene nyilatkoznak annak, hogy az összeférhetlenségi ügyekben való bíráskodás a Kuriára ruháztassék.

Fest elnök abban a nézetben van, hogy a személyi összeférhetlenség esetére nézve meg lenne tartandó az eddigi állandó bizottság, az érdekeltségi összeférhetlenség esetére nézve pedig sorsolás utján jurszerű bíróság volna alakítandó.

A bizottság ezek után abban állapodott meg, hogy az összeférhetlenségi ügyekben jövőre esetről esetre sorsuzás utján alakítandó és jurszerűleg eljáró bizottság ítélkezzék. Végül a bizottság többsége odanyilatkozott, hogy az új törvény az új országgyűlés kezdetével lépjen életbe.

A bizottság megállapodásai alapján kidolgozandó javaslatnak a megszerezésére az elnökön és előadón kívül Gulner, Gyóry Elek, Kabos, Kristóffy és Rakovszky tagokból álló albizottság küldetett ki.

Heljai Ferenc országgyűlési képviselő — mint a *Kel. Ért.* jelenti, a Ház ad hoc inkompatibilitási bizottsága elé a legközelebbi ülésre egyetlen egy szakaszos javaslatot terjeszt be meglátolással végett: vegye be a bizottság az inkompatibilitási törvénybe, hogy az összeférhetlenség esete fennforog minden olyan képviselőnél, aki megválasztása idején bármely párt végrehajtó bizottsága részéről megválasztása céljából pénzt fogadott el.

az olcsó hatást, hogy a leghálásabb alkalmakat szinte lábbal tiporja. *Thorn* báróval (a darab egyetlen epizód alakja) más drámairól egy sereg mulattató ötletet mondatott volna el, hogy a közönség kaecagion. *Thury* Zoltán bárója csak annyit mond, amennyi éppen szükséges, hogy ennek a mágnás urnak a léhasága kitünjék.

A première-re megtelt a nézőtér és a közönség a legmélyebb figyelemmel kísérte a dráma minden felvonását.

Szacsavay masszív egyénisége jól illett *Goács* alakjához, de a kitűnő művész, akinek egyes jelenetei tele voltak hatalmas erővel, a komplikáltabb helyzetekben nem mindig találta el a gyorsan változó hang igazságát.

Márkus Emilia egyszerű fekete ruhában játszotta végig Anna szerepét, de a káprázatos toalettek helyett káprázatosan szép alakítást adott. Büszsége, érzéseinek a mélysege, hallgatásának a sokat mondása és kitérésének a nagyszerűsége minden felvonásban elragadta a közönséget.

Helvey Laura játszotta a másik asszonyt, Karolint, teljes sikerrel. A vádoló, szenvedő, felázadó feleség büszke és fájdalmas hangján nagy művészettel beszélt. Ennek az alaknak volt sulya és ereje.

*Mihályfi*nak a mérnök kis szerepe jutott, de kedves, férfias játékában mindenki gyönyörködött. *Bercsényi* egy-két vonással kitűnően jellemezte a léha öreg bárót és *Egressy* Akos meghatón szép alak volt az öreg jószágigazgató szerepében. Kisebb szerepeket adtak: *Helényi*, *Horváth* Zoltán, *Körösmey* és *Abonyi*, mindannyian dícséretes buzgósággal.

Thury Zoltán ma este a Nemzeti Színházban is élvezte a közönség tüntető szimpatiaját. Minden felvonás után ötször-hatször hívták ki zajos, meleg tapsolással. Az első felvonás végén két gyönyörű babérkoszorúval jelent meg.

KÜLFÖLD.

A háború.

Budapest, március 23.

(C.) Rövid szünet után a puskák megint ropognak a *Vaal* és az *Oranje* folyók partjain. Nem döntő ütközetekről van szó, hanem inkább csak némi ellentállásról, melylyel a boerok az angoloknak az Oranje-államban való kényelmes berendezkedését kissé megakadályozni igyekeznek. *Roberts* tábornok egy hadoszlopának, mely Mafeking felszabadítására indult, máris alkalma volt meggyőződnie arról, hogy a boerok már a meglepődés és a levertség első stádiumán túl vannak s visszanyerték előbbi higgadt elszántságukat. Az Oranje folyó környékén is *Olivier* boer tábornok, ki főhadserégétől elvágvá, utat keres kelet felé, *Bethulienál* *Gatacre* angol tábornok dandarával ütközött össze. *Gatacre* tábornok személyében a boer harcok egy régi ismerőst üdvözöltek, kinek hátát már annak idején *Maggersfontein*nél volt alkalmuk látni. Szerencsésük volt, hogy mostani váltságos helyzetükben is éppen ezzel az angol tábornokok legügyetlenebbjével találkoztak. Jól megvérték most is és így remélhető, hogy a boeroknak ez a körülbelül 4000 főnyi csapatja akadálytalanul, ha nagy kerülőn is, visszavonulhat főhadserégéhez.

Az említett két ütközet nagy jelentőséggel nem bír ugyan, de mindenesetre tanúságot tesz arról, hogy a boer katonák az utolsó katasztrófák után már is összeszedték magukat. A boer nép föllétsége ma sem az angol hadsereg, hanem a visszavonás, a tudakosság és az engedetlenség szelleme, mely a szerencsétlenség befolyása alatt tért hódított a különben oly szívós, bátor lelkekben. Ugy látszik, hogy sikerült *Krüger*-nek ezt a romboló szellemet legyőznie és harcosait újra végső ellentállásra serkentenie. Igaz, hogy e működésben segédje is támadt és pedig olyan oldalról, a honnan a legkevésbé remélhetett volna segédkezésre, tudniillik maguktól az angoloktól. A boerok békeajánlatának az angolok részéről való nyers visszautasítása, a két állam függetlenségének nyíltan proklamált eltörlése — ez volt *Krüger*nek váratlan segédje. Vagy talán nem is oly váratlanul jött az a segítség? Talán *Krüger*, ki az angol fajt a gyűlölet által megélesített szemmel tanulmányozta, már akkor számított e lealázó feltételekkel, mikor békét ajánlott, tudván, hogy csak egy lelkesítheti népét a legvégső kitarására. ha határozottan rámutathat arra is, hogy más ut egyáltalában nincs. Megtörtént máskor is, hogy valamely nép elvesztette szabadságát, de megmaradt a dícsőség, és megmaradt vele a remény is. Olyan népek pedig, mely függetlensége elvesztésébe belenyugszik a nélkül, hogy sorsa ellen az utolsó vérespíggel küzdött volna, sem dícsősége, sem reménye nem marad egykoron való feltámadására.

Mai tudósításaink a következők:

(A harcétről.)

London, március 23.

A *Times*nak jelentik Kimberleyből tegnapi kelettel: A Mafeking felszabadítására rendelt csapatok elindulásának napját még nem tudják.

London, március 23.

A *Daily News*nak jelentik Springfonteinből 21-diki kelettel: *Gatacre* tábornok és törzskara még itt van.

Kimberley, március 23.

Egy a lovasság mellé beosztott üteg tegnap földterítő szolgálatra ment *Warrenton* felé s ütközben ellenségre bukkant. Az ellenséges csapatok között meglehetősen heves ágyúharc folyt. A boerok négy ágyúját, amelyek különben sem tettek kárt az angol csapatban, végre elnémították az angolok. Egy angol katoná megbesesült. Ma reggel újra megkezdődött az ágyúzás, amely eleinte erősebben, azután gyöngébben folyt.

London, március 23.

A *Times* jelenti Bulawayoból e hó 19-éről: *Blumer* ezredes egy e hó 16-án 2000 yardnyi távol-ságból vívott heves tüzérségi harcban a sötétség védelme alatt visszavonult északnyugot felé *Lobatsivól*, és jelenleg Krokodilpoolsban van.

A *Times* jelenti Springfonteinből e hó 22-éről: A szabadállam burghereinek meghódítását óvatosan kell fogadni. Bizonyítékok vannak arról, hogy maguktartása nem egészen ószinte. Az alulak beszo-lgáltatott puskák nagy része jóformán használhatatlan fegyver.

London, március 23.

A Reuter-ügynökség a következő jelentéseket teszi közzé: *French* tábornok egy lovasdandárral és lovasított gyalogsággal a Bloemfontein és Ladybrand

között lévő *Thabanchuba* érkezett és ott holiografikus összeköttetésbe lépett Maszeruval.

Warrenton, március 23.

A boerok elhagyták *Klipdamot* és *Windsortont* s elsüllyesztették a kompokat *Riververtonnál* és *Windsortonnál*. A *Vaal* folyón csak uszva lehet átkelni.

London, március 23.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Maszeruból 22-iki kelettel: A napokban a boerok temérdek szerkérel *Smithfieldből* és *Wepenerből* *Ladybrand* felé mentek. Ez valószínűleg az a haderő, amely *Norwalspont*, *Bethulie* és *Stormberg* alól visszavonult és most észak felé tart.

(Olivier győzelme.)

London, március 22.

Egybehangzó jelentések szerint *Kroontadban* végtelen nagy az öröm *Oliviernek* *Gatacre* seregén aratott nagy győzelme következtében. Hír szerint, *Gatacre*t egész vezérkarával együtt foglyul ejtették a boerok.

(Krüger és Steyn.)

London, március 23.

A *Times*-nak jelentik Bloemfonteinből tegnapi kelettel, hogy *Krüger* elnök e hó 21-én egy proklamációjában kihirdette, hogy Oranje szabadállam a Délafrikai köztársaságba kebeleztetett be, ellenben *Steyn* elnök egy ellenproklamációjában közölte, hogy Oranje szabadállam tovább is sértetlenül áll fenn.

(Ágyuk az angolok számára.)

Gráo, március 23.

St. Veit állomáson tegnap este egy gyors-telervevonat ment keresztül, amely negyvenöt ágyút szállított állítólag az angolok számára. Az ágyuk a pilteni *Skoda*-féle gyárból valók. *Lemisch* reichsrathi képviselő telegrafált a miniszterelnöknek, hogy tiltsa meg az ágyuk elszállítását.

HIREK.

Kigyólyozott elvtársak.

A börtönben megboldogult szegény *Chudý* rendőrtanácsos, mikor az elsikkasztott pénzekért a keserves tüntetést szenvedte, könyvet írt a kapitalizmusról. Akkoriban azt beszélték, hogy a könyvet a szociáldemokraták ki fogják adni, mert a sikkasztó szörnyű dolgokat mond benne a pénzről, a pénzes emberekről és a pénzvilágról. A februári nap azonban bekaesintott a gyűjtőfogházba és csalogatta a tuberkulotikus elő-halottat, addig csalogatta, míg márciusban meghalt. Eltemették és a könyve nem került a nyilvánosságra, pedig meg lehetett volna szerezni a szerencsétlen özvegytől. A szomorú emléket argumentumképpen vonszoltam elő a múltból, mert ez is bizonyítja, hogy a szocializmus nem az a politika, amely sikkasztókat és egyéb eltévelyedett halandókat szives-örömet rehabilitál. Sőt megfosztja magát egy erős agitacionális eszköztől is, csak azért, mert a szerző neve rosszul hangzik. Válogatós nép az a sok szegény ember, aki megittasul a jövő dalától és kész keblére ölelni minden szegényt és nyomorgót, nagyon válogató. *Diogenes* lámpájával vizsgálja az egyeseket és kimondja az egyetlen mértéket: *Hominem kveró!* Embert, tökéletes embert keres...

A *Népszava* mai számában a szociáldemokrata-párt hivatalos ügyei között érdekes esetről ad hírt; a komáromi pártszervezet *Szathmáry* Benő zenészt és *Prodovszky* Béla mázólt „felekezeti villongás földterítésére való törekvés” miatt egyhangu határozattal egy évre kizárta a pártszervezetből. Minden kommentár nélkül tudatja ezt az elvtársakkal a párt. Valószínűleg abban bizik, hogy a kommentárt az egyszerű ész elkészíti az esethez, ha kissé körülnéz.

— Hát a felekezeti villongások — kommentál a kommentátor — tilosak. Furcsa, hogy a szegény ember kicsoda béklyókat rak az agysejtjeire, mikor mások épp az ellenkezőjét csinálják. — Jók-e a törvényhatósági közutak vagy nem? — végeredményben ez is felekezeti

kérdéssé szokott válni. Arankamentes-e a heremag vagy nem? — vitakozz rajta és majd csak föltolja a fejét a felekezeti villongás. A tőke, a kamat, a buza sikértartalma, a filloxera, a peronospóra, a járvány, a drágaság: minden alkalom felekezeti villongás fölidézésére. És nem szokták kigolyózni, aki kedvét leli benni. Furcsa, hogy éppen a szegény embernek tiltja meg ezt az olcsó paszsiót a többi szegény ember...

Bizony furcsa a komáromi kigolyózás esete. Uri ember kell, hogy mosolygjon a finnyás rongyosok fölbuzdulásának hallatára...

(H-u.)

Atyuska.

— Jelenet orosz modorban. —

Szűn esik a hó. A Nemzeti Színház udvarán szegény muzsikov beszélgetnek. Valaha színészek voltak. Most csak engedelmességni tudnak és szeretik rudja állandóan Szibéria felé mutat. Imádságaikat San-Remo felé fordulva mondják.

Az egyik muzsiki: Esik a hó. Atyuska San-Remoban üdül. Ott babérfák vannak és tavasz van. Ott süt a nap. Itt minden tele van hóval.

A másik: És nagy bajok vannak. Egy szegény muzsiki élete olyan, mint a football. Talán jobban teszem, ha magyarul mondom: labdarúgás. Száll ide, száll oda...

Az egyik: Ide-oda rugják.

A másik: Ugy van. Atyuska haragszik és ilyenkor reszket a föld. Óh, azok a diákok! Megharagítják atyuskát és nem tudják, hogy mi vár rájuk. (Szomorúan néz a földre.)

Az egyik: Atyuskáé az erő és a hatalom. Az ut, az igazság és az élet is atyuskáé. (Leborul. A hó egyre jobban hull.)

A másik: Ej, ezek a gonosz diákok. Minden bajt ezek hoznak a fejünkre. Hallottad a legújabbat? Atyuska eltűntotta előbb az ifjúsági előadásokat, aztán a féláru jegyeiket. Most már az egész árat meg kell fizetniök, ha ide akarnak jönni.

Az egyik: Szegény fiuk.

A másik: Rossz időket élünk. Ki tudja, mi vár még rájuk! A városban sok mindent beszélnek. A Kerepesi-prospekten már kozákok kardlapoznak.

Az egyik: Mit beszélnek a városban?

A másik: Azt, hogy a diákok rosszul fognak járni. Atyuska San-Remoban újabb büntetéseken töri a fejét. Hallom, ezentúl csak minden második nap lesz előadás. Szegény diákok! Aztán, ha még így sem puhulnak meg, atyuska egy tollvonással beszűnteti az összes előadásokat. Majd ad ő nekik!

Az egyik: Atyuska hatalmas ember. Szava törvény, írása szentírás. Ámen.

A másik: Ámen. — De ha a diákok így sem törnek meg teljesen, szörnyű büntetés várkozik rájuk.

Az egyik: Ne tégy kíváncsivá. Mondd, gyorsan.

A másik: Ugy bünteti őket, hogy az összes színészeket elbocsátja a színházról: még csak remény se legyen arra, hogy valaha lesz előadás.

Az egyik (söhaj): Szegény diákok! De alapjában véve ugy kell nekik, miért forrongtak.

A másik: Végül rettentő módon sújtja őket, ha ez sem használ.

Az egyik: Mondd, mi vár még szegényekre?

A másik: Atyuska felgyújtja a színházat. Ezt most tanulta, Párisban. Por és hamu lesz itt. Ké nem marad közöttük.

Az egyik: Borzasztó. (Keresztet vet.)

A másik: Bizony, bizony.

Az egyik: És mi lesz a néppel?

A másik: Atyuska összecsucorítja a száját és fűtyül. A népre fűtyül. Fűtyül a népre. Az övé...

Az egyik (leborulva): ..., az erő, a hatalom, az ut, az igazság és az élet.

A másik: Ámen.

Budapest, március 23.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 15-én új előfizetés és nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A miramarei esküvő után. Brüsszellel táviratozzák, hogy nem igaz az a híresztelés, mintha a belga udvar és Stefánia főhercegnő között tárgyalások lettek volna a cím és rang miatt. Régen tisztázza volt, hogy Lónyay grófné is megillti a királyi fenség cím a belga alkotmány értelmében. Az sem igaz, hogy Lipót király megvonta leányától az évjárdékot, mert hiszen Lónyay grófné ezelőtt sem kapott apanázt. Mária Henrietta királyné hosszas ellenkezés után beleegyezett a házasságba, de Lipót király mindvégig ellenezte, hogy Stefánia főhercegné férjhez menjen gróf Lónyay Elemérhez.

Tömérdek üdvözlés érkezett a miramarei kastélyba, többek között Széll Kálmán miniszterelnöktől is. Lónyay grófné a miniszterelnök üdvözlését a következőképp viszonzta:

Fogadja excellenciáid legőszintébb köszönetem barátságos és szíves szerencsekívánataiért, amelyek nagy örömet okoztak nekem.

Stefánia.

A Budapesti Közlöny a miramarei nászról a következőket írja:

Stefánia főhercegnasszony özvegy trónörökösné ő császári és királyi fensége folyó hó 22-én Miramareban házassági frigyét kötött nagy-lónyay és vásáros-naményi gróf Lónyay Elemér császári és királyi kamarással, a magyar országgyűlés főrendiháza örökös tagjával.

Ugyancsak a hivatalos lap mai száma a következő legfelsőbb intézkedéseket tartalmazza:

Ő császári és apostoli királyi felsége folyó évi március hó 22-ikén kelt legfelső kéziratával Stefánia főhercegnasszony özvegy trónörökösné ő császári és királyi fensége udvartartásának ő fensége újabb házasságkötése következtében történt felosztása alkalmából, ezen udvartartás tagjait szolgálataiktól kegyelemben fömenteni és kötelességű ő odaadó szolgálatauk elismerésül gróf Choloneuski-Myszka Ede főudvarmesternek az első osztályú vaskorona-rendet díjmentesen, gróf Gondrecourt Emma főudvarmesternek az Erzsébet-rend nagykeresztjét, gróf Pálffy Teréz, gróf Széchenyi Melánie és gróf Chotek Szidonia udvarhölgyeknek pedig az I. osztályú Erzsébet-rendet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ő császári és apostoli királyi felsége továbbá dr. Auenthaler Ferenc udvari tanácsos beosztott udvari orvosnak legteljesebb elismerését legkegyelmesebben nyilvánítani és Riedl János titkárnak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozni méltóztatott.

Ő császári és apostoli királyi felsége végre a főhercegnasszony ő császári és királyi fensége kamarájának felosztása alkalmából, Haas Ida komornának az aranyéremkeresztet, Nehammer Mária és Drtina Paulina komorna-leányoknak az Erzsébet-éremet, Pfitzer Károly I. osztályú udvari cukraszak és Matzke Károly ajtonállónak pedig az arany érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ő császári és apostoli királyi felsége, folyó évi március hó 22-én kelt legfelső kéziratával, Erzsébet Mária főhercegnő ő császári és királyi fensége udvartartásának szervezése alkalmából, a szolgálatban megmaradó gróf Coudenhove Erzsébet kamarái előjárónak, odaadással teljesített hű szolgálatai elismerésül, az első osztályú Erzsébet-rendet legkegyelmesebben adományozni, gróf Bellegarde Ferenc belső titkos tanácsost főudvarmesterré és gróf Chotek Szidóniát udvarhölgyggyé kinevezni és ezen udvartartáshoz szolgálattétő kamarásul gróf Bellegarde Rudolf lovas századost, udvari orvosul dr. Auenthaler Ferenc udvari tanácsost és titkáruul Riedl Jánost kárt beosztani méltóztatott.

— Az orléansi herceg balesete. Sevillából jelentik, hogy az orléansi herceg és a párisi grófné odaérkezett Villamanriqueből, ahol vadászat közben egy vadnak könnyű sebet ejtett a herceg lábán. A herceg leterített a vadat.

— Libitis betegsége. Libitis Adolf királyi tanácsos, József főherceg népszerű jószágigazgatója, aki József Ágost főherceggel legutóbb Tuniszban járt, hazatérében Palermóban súlyosan megbetegedett. Influenzája volt, amelyhez több veszedelmes komplikáció járult, úgy hogy nejt táviratilag hívták betegágyához. Azóta állapota örvendetesen javult, de az utolsó napokban megint aggasztó hírek érkeznek a beteg felől. József Ágost főherceg és neje odaadón támogatják Libitsét férje ápolásában.

— A párisi kiállítás. A párisi világiállítás kormánybiztoságának budapesti irodája feloszlott s ezentúl a kiállítási ügyeket érdeklő minden írásbeli

közleményt Párisba kell intézni a következő címre: Commissariat Général pour la Hongrie, 23. Avenue Rapp, Paris.

— A cenkhegyi ezredéves emlék. Brassó város közgyűlése tavaly úgy találta, hogy tárgyalan határozatot hoznia a cenkhegyi ezredéves emlék megőrzésének kérdésében. A magyar városi képviselők megfélebbizték ezt a határozatot és miután kieszközölték a feloldását, az ügy tegnap újra a közgyűlés elé került. A városi tanács indítványa ezuttal az volt: mondja ki a közgyűlés, hogy az ezredévi emlékszóbot erkölcsi védelembe veszi és e védelemben oly módon részesíti, mint polgári vagyonát és életét. A magyar képviselők nevében Moor Gyula főesperes kijelentette, hogy ezt az indítványt a fennálló viszonyok közt kielégítőnek tartják s így az egyhangulag elfogadtattott.

— A szultán sógora. A török szultán megszőkött sógoráról, aki két fiával Párisban élt, már régen nem érkezett hír. Legutóbb azt írták róla, hogy viszázat Konstantinápolyba, a nélkül, hogy bármiféle kikötést tenne. Párisból ma azt táviratozzák, hogy Damad Mahmud basa, a szultán sógora, két fiával Genfbe utazott. Lehet, hogy ezzel a basa megkezdte a hazatérést, de lehet, hogy megint meggondolta a a dolgot és azért ment Genfbe, mert az nagyobb biztonságban érzi magát, mint Franciaország fővárosában.

— Kossuth Lajos emléke. Az egyetemi ifjúság Kossuth-gyásznapja két részből fog állni. Az egyetemi kör kebelében fennálló irodalmi és rethorikai szakosztály szombaton este hat óraker a kör olvasótermében ünnepi ülést tart Kossuth Lajos emlékére. Az ünnepi ülés műsora a következő:

1. Ünnepi beszéd, tartja Móra Ferenc. 2. Esküvés, költemény, írta és szavalja Járdek Lajos. 3. Felolvasás, tartja Sántha Mihály. 4. Ez Tenebris, költemény Móra Ferencről, szavalja Béndárd Ágoston. Az ifjúság vasárnap nem délután, hanem délelőtt 10 óraker vonul ki a kerepesi-úti temetőbe, Kossuth Lajos sírhöz. Délelőtt fél 10 óraker lesz a gyülekezés az egyetem új palotájának aulájában, ahonnan az egyetemi-kör gyászfátyollal bevont zászlója alatt sorakozva a Kecskeúti-utcán, a Múzeum-köruton és a Kerepesi-úton vonul a menet a kerepesi-úti temetőbe. A temetői ünnep véglegesen megállapított programja a következő: Kossuth Lajos sirjánál ünnepi beszédet mond Brazovay Kálmán joghallgató és Béndárd Ágoston szavalja Móra Ferenc alkalmi versét. Kossuth sirjától Bónis Sámuel sírhöz megy az ifjúság, mert tudvalevőleg Bónis volt az, akire Kossuth a magyar korona elszállítást bízta és aki azt ezer kísértés között becsülettel megőrizte. Bónis sirjánál Móra Ferenc mond beszédet.

— Hohenlohe kancellár tószta. Berlinből táviratozzák: Csak most jutott nyilvánosságra Hohenlohe herceg birodalmi kancellár felköszöntő beszéde, amelyet szordán a tudományos akadémia lakomáján mondott. A birodalmi kancellár a többek között így szólt:

Nagy örömemre szolgál, hogy itt együtt láthatom ezt az előkelő testületet. Erős volt bennem a hit és a bizalom az emberiség felé felé való haladásában, de most be kell valanom, hogy utóbbi időben ez a hitem megrendült. A létért való küzdelem olyan irányt és formát vett, amely nagyon is emlékeztet az állatvilágban tapasztalható eseményekre s félő, hogy a haladás lefelé fog vezetni. Annál inkább örömmel tölt el, hogy együtt látom a tudomány embereit, a szellem hőrszait, mert ez bizalmat önt belém, hogy a szellem ereje és hatalma az anyagiasság árjának gátat fog vetni. Vajha sikerülne ez önöknek. A tudományra és lelkes művelőire üritem poharamat!

— Az egrí főispán jubileuma. Kállay Zoltán, hevesmegye főispánja, vasárnap tölti be főispáni működésének 10-ik évét. E tíz évi működése alatt megszerezte a vármegye közönségének osztatlan szeretetét és tisztelőtét, minek jeléül a megyei tisztikar kezdeményezésére impozáns ünnepélyre készülnek az egyesületek, testületek és intézetek, melyek a megyei tisztikar küldöttségével együtt vasárnap délelőtt tisztelegnek a főispánnál. Délben bankett lesz a kasztnóban.

— Házasság. Dr. Hanzély László budapesti ügyvéd, szombaton, 24-ikén déli 12 óraker vezet ioltárhoz a Kálvin-téri református templomban Varga Gizellát, tinódi Varga Sándor, az országos statisztikai hivatal számtanácsosának leányát. Tanuk lesznek Matlekovics Sándor belső titkos tanácsos, országgyűlési képviselő és Keleti Gusztáv festőművész.

Ernst Soma Miskolcra eljegyezte Klein Helén kisasszonyt Budapestben.

Koppenstein Jakab, a Caro és Jellinek cég üzletvezetője Budapestben eljegyezte Lóvy Hermina kisasszonyt Blovitzból.

Reich Lajos eljegyezte Habersfeld Józsa kisasszonyt, Habersfeld Ferenc kaposvári kereskedő leányát.

— Összeomlott állvány. Stranburgból táviratozzák, hogy az épülőfélben lévő fegyháznál egy építő-állvány leszakadt. Három munkás meghalt, egy súlyos, hat pedig könnyű sérülést szenvedett.

— **Heltai Ferenc és Polányi Géza.** Ma délután a pénzügyi és gazdasági bizottság ülésén kinos jelenet fordult elő **Heltai Ferenc és Polányi Géza** között, amelyek alkalmasint lovagias uton folytatása lesz. **Heltai Ferenc** ugyanis a hirdetés-ügy rendezéséhez szólván, azt mondotta, hogy nagy föllíratot kell intézni a kormányhoz törvény módosítás végett, vagy pedig újabb tárgyalásokat kell a bérlővel kezdeni. **Polányi Géza**, aki szintén ehhez az ügyhöz szót, ezt a kifejezést használta:

— Most kípattant a dolog... Azt akarják, hogy fizessen a főváros a vállalkozónak.

Heltai kijelenti erre, hogy ő — nem úgy mint **Polányi** — sem ügyvédje, sem közvetítője senkinek.

Polányi: Életemben senki sem mondhatott ilyet rólam. Mondja meg, kit gondol.

Heltai: Ez nem az én földadatom.

Polányi: Aki állítja, hitvány rágalmat mond. Egyébként azt hiszi, hogy senki a bizottsági tagok közül nem érthet ki sérelmet az ő felszólalásából.

Heltai: Akárhogy is értelmezzük a dolgot, **Polányi** engem meg nem sérthet.

Az incidens ezzel ott a teremben véget ért.

— **Hol a gyerek?** A főváros hivatalnokai ma tüvé tették az egész város házáat. Valamelyik öreg ur, aki fél évszázad óta röjja a betűt, megállította a folyosón az öreg szolgát:

— **János,** — mondta — nem látta azt a hat gyereket?

— Nem én. Sohasem láttam, tekintetes uram. Már hol is láttam volna? Egyébiránt megkövetem, melyik hat gyereket?

— Azt a hatot, amelyek kiesett az aktákból.

— Az aktákból?

János tovább kacagott a folyosón s minden zugba benézett. Kereste a hat gyereket, amelyek kiesett az aktákból. Aztán most már ketten keresték. Nemsokára kijött a tollnok is, a levél-táros is, az íktató is, a naplóvezető is, az egyenes adók és a ferde adók könyvelője és ők is keresték a hat gyereket, amelyek kiesett az aktákból...

Még most is keresik...

Egy szegény zsidó ma kérvényt adott be a főváros tanácsához, melyben elpanaszolja, hogy nem tud bért fizetni s azt kéri, hogy engedjék meg neki, hogy részletekben fizethesse az adósságát. Aztán, hogy szörnyű nyomorát igazolja, ezt is bele írta a kérvénybe:

„Alatt ide csatlakoztam hat kis gyermekem, akik nem keresnek.

— **Az elnök kegyelme.** Sokaknak emlékeztében van még az a paratlan botrány, amely **Loubet** francia köztársasági elnökkel az autuili versenyen történt, amikor is egy csapat fiatal arisztokrata az elnök emelvény köré gyülekezve, gunyolta és szidalmazta az elnököt, sőt egy báró **Christiani** nevű hős ráütött botjával az elnök kalapjára. Ezt a **Christianit** akkor a bíróság a köztársaság első tisztviselőjének tetteles megsértéséért négy évi börtönrre ítélte. **Loubet** elnök most, hogy tegnap a délvidekre utazott, elindulása előtt ötven kegyelmi rendeletet írt alá. Ezek közt van az is, amely visszaadja a szabadságát báró **Christianinak**, aki börtönbüntetéséből kilenc hónapot és tizenöt napot töltött ki. A kegyelmi aktust Párisban az általános megnyugvás szimpptomájaként fogják fel.

— **Az oltáregysület kiállítása.** A budapesti központi oltáregysület a vidéki szegény templomok és egyházak fölszerelésére egyházi ruhákból és fölszerelésekből kiállítást rendezett a Váci-utca 46. sz. ma alatt levő helyiségben. A kiállítás negy termet foglal el és gyönyörű kivitelű misemondó ruhák, remekül himzett egyházi ísernemek, keresztek, kelyhek, szent képek és mindenféle más fölszerelések vannak benne. A kiállítást az este nyitotta meg **Vaszary Kólos** bíboros hercegprímás, aki utkarával, dr. **Kohl** Medard pápai prelatussal jelent meg az egyesület helyiségében. A hercegprímás a kiállított tárgyak megáldása után szép beszédet mondott, amelyben melegen emlekezett meg az oltáregysület tavaly elhunyt alapítójáról, övezgy **Czárky** Jánosné grófnőről. A kiállítás ma reggel nyit meg a közönség számára s netlőg reggel kilenc órától este hat óráig ingyen tekinthető meg.

— **Öngyilkos urlasszony.** Aradról telegrafálják, hogy **Leichtner** Márton kereskedő neje elvágta a torkát és meghalt. A szerencsétlen asszony régi idegbetegsége miatt kereste tragikus halálát.

— **Halálzás.** **Hochmann** Ignác, tekintélyes miskolci polgár, 18-ikán meghalt ötvennyolc éves korában. Az elhunyt előkelő szerepet játszott Miskolc társadalmi életében és nevét igen sok jótékony cselekedettel örökölte meg. Nagy részvet melletti temették el.

Öz. **Hlatky** Károlyné 72 éves korában ma Temesvárott meghalt. **Hlatky** Endre, a nagyváradi ügyvédi kamara enőse, a boldogutban edes anyját gyászolja. A holttestet Nagyváradra viszik és vasárnap temetik.

Szabol Alajos nyugalmazott pénzügyi számtiszt elhunyt. A megboldogult Bem alatt küzdött és bal lábát ellőtötték.

— **Rózsahegy lángokban.** Liptó-Szent-Miklósról telegrafálják, hogy **Rózsahegy** városa lángokban áll. A tűz **Makoviczky** turógyárában ütött ki és az óriási szélben pár perc alatt több helyen kigyulladt a város. Liptó-Szent-Miklósról különvonalat ment a tűzoltóság az égő város segítségére.

— **Zichy Mihály — Székely Bertalannak.** Az Oroszországban élő nagy magyar mester, **Zichy Mihály**, aki csak legutóbb Pétervárott rendezett magyar kiállítással is megmutatta, hogy mily élénken érdeklődik hazája művészeti mozgalmairól, megint szép jelét adta idehaza élő művésztársai iránt érzett kolleghiális szeretetének. Értesülten ugyanis arról, hogy az egész főváros mily ostromlan lelkesedéssel fogadta **Székely Bertalan** műveinek kiállítását s hogy ebből az alkalomból óvációt rendeztek az ősz művészek, ő is csatlakozott az üdvözlők seregéhez s a következő táviratot intézte **Székely Bertalanhoz**:

Pétevár, 22/III. Öszinte tisztelő és barátod csatlakozik üdvözlőid sorához. Tartson meg az isten sokáig erőben és egészségben. **Zichy Mihály.**

Az ősz művészt végtelenül boldoggá tette nagy kollegájának gyengéd figyelme s meleg hangu sorokban közönte meg a messze földről jött szíves üdvözlöt.

— **Egy hajóskapitány balesete.** **Weisz** János hatvan éves kapitány, aki a *Sólyom* nevű helyihajót vezeti, ma a havas gyalogjárón a várkertrakodó parton elcsuszott s oly szerencsétlenül esett el, hogy jobb lábszarát eltörte. A mentők nyújtották neki az első segítséget s vitték **Attila-kürt** 4. szám alatt levő lakására.

— **Ellopott ékszerek.** **Nyiregyházi** írják nekünk: Néhány nappal ezelőtt **Kállay** Sarolta urhölgy 10.000 koronát érő ékszereit ellopták s a rendőrségnek máig sem sikerült a tettest kinyomozni. Ugyanitt gyermekekből egész tolvajbánda alakult, amely sokféle lopást követett el. Ma pedig **Kondás** József iparos házába törtek be és onnan 200 korona készpénzt s több értékes tárgyat toptak el.

— **Kirabolt községi pénztár.** A **karánsebesi** rendőrkapitányság taviraugl értesítette a főkapitányságot, hogy ott az éjjel ismeretlen tettesek behatoltak a községi pénztárba, s a **Wertheim** kasszát feltevére, abból a befolyt készpénzt s az összes értékpapirt, mintegy 28.000 korona értékben ellopták. A rendőrség a betörők kézrekerítésére motette a szükséges intézkedéseket.

— **Vér az erdőben.** A **privigyei** erdőben a csösz és egy cigány vértócsában találtak. A csösz elmondta, hogy a cigány fát lopott s mikor rajta kapták, a tolvaj egy fejszével rávágott. A csösz összeesett, de még volt annyi ereje, hogy fegyverével rálöhetőtt támadójára. A cigány már meghalt, az erdőkerülőt talán megmentik.

— **Loégett gözmalom.** **Fertő-Szent-Miklós** közelében, mint nekünk táviratozzák, a **Varga-féle** gözmalom a környékbeli gazdák nagymennyiségű örlő készletével együtt leégett.

— **Nagy betörés Brüsszelben.** A brüsszeli rendőrség tudatja a főkapitánysággal, hogy az ottani **Tensen-féle** ékszerüzletet e hó 19-éről 20-ára virradó éjjel feltörték s onnan mintegy 10.000 frank értékű órákat és ékszereket ellopták. A betőrésel egy, állítólag **Foucault** Károly nevű embert gyanasitanak, aki **Laroche-Guyonban** született, 37 éves, magas termetű, fekete haju, tömött bajuszú férfi, rövid oldalszakállal. E hó 20-án tűnt el: Brüsszelből egy **Guillotin** Nándor nevű francia emberrel, aki 24—26 éves lehet, karosu termetű, fekete haju, élénk, fekete szemű vannak s magával vitte 8—10 éves leánykáját is. A rendőrség intézkedett, hogy az esetre, ha a betörők Budapestre érkeznek, elfoghassa őket.

— **Osztályorsójáték.** Az osztályorsójáték mai húszán tízezer koronát nyert 14320 34200, ö ezer koronát 53519 37945 59666 19072, kétezer koronát 14890 60888 48109 74362 83-03 59332 64055 93475 54054 56817 39501 5238 4421 95682 76146 71201 58098 659-0 60691 81295 5585 55119 814-9 12119 44190 24240, ezer koronát 59626 68042 15760 45829 67320 73201 67486 81669 78129 19009 80967 21652 47678 65323 8-296 82320 25323 267 88975 60505 42334 34066 8-476 63855 37437 93602 771-5 15913 47674 75800 28856 69077 25589 73267 41147 47979 16753 15438 581-8 45745 50260 38525 4415 66879 98996 32147 3910 59665 52503 26650 36037 46003 11499 ötszáz koronát 96686 35420 21185 52955 6463 65283 50933 34153 80-15 47231 5392 55632 34586 77066 20375 33854 34385 17523 23091 66522 44564 45000 21292 34905 31743 98111 76485 95150 68272 36967 18164 72413 99 59205 25993 34396 22684 95297 24945 94161 79206 17609 87343 79049 77565 8967 44666 47479 69606 12624 25184 28963 29441 87762 25223 74571 49339 96630 12861 40527 52873.

Vásároljon osztályorsójegyet **Lukács** Vilmos bankházában, Budapest, V., Fűrdő-utca 10.

(x) **Linhart** Vilmos festő műtermében készülnek: Arképek, szentképek, gobelin-dekorációk, aquarell stb. festmények művészi kivitelben. Festett fenyképészeti hátterek és színpadok kölcsönbe kaphatók.

Kecskeméthy Aurél naplója.

Budapest, március 23.

Az *Uj Magyar Szemle*, **Blaskovich** Sándor és **Ambrus** Zoltán havi folyóirata, amely három kötetével a legszebb magyar revüvé nőtte ki magát, érdekes cikkei mellett **Kecskeméthy Aurél** naplójának egy részét közli. A nagyhirű magyar publicista naplóját **Véssi** József sorai vezetik be s kisérük kommentárral. Ő hozta nyilvánosságra ezt a vegtelenül érdekes dokumentumot, amelyet négy nagy cikkben fog a közönséggel megismertetni.

„A modern ember nem vezet naplót — írja **Véssi** József — mert ez a foglalkozás két dolgot igényel, amivel ez a lázas élet nem rendelkezik: időt és őszinteséget. Idő csak telnek valahogy. Az ember szakít magának egy-egy percet, hol a szórakozásból, hol a munkájából s ha sem ezt, sem amatt megrövidíteni nem akarja, hát az unalmából vagy a bosszankodásból. De őszintéség, az sehogyssem telik a modern embertől. Ez a nemzedék tele van hipokrizissal és pózzal. (Örülnék, hogy erre a két fogalomra nincs szóval a mi magyar nyelvünknek s úgy kell kölcsönkérnünk a görögötől az egyiket s a franciától a másikat.) Aki naplót ír, az magamagát nevezi ki a saját gyóntatójává. Az fogadalmat vállal, hogy szigorú bírāja lesz tulajdon érzényeinek, kieléhetetlen leleplezője a saját hibáinak; ez utóbbiaknak talán nem is azért, hogy penitenciát tegyen és e révén javuljon, hanem azért csupán, hogy lekorholván magát, könnyítsen a lelkiismeretén. A modern ember nem vállalkozik ilyesmire. Tartja magát ahhoz a szellemes mondáshoz, amely szerint a magunk hibáit ismerni érény, de beismerni számárság. Hogy folytatkozásainkat kifelé ne ismerjük be, azt a hipokrizis akadályozza meg s hogy a magunk lelkiismerete előtt se tegyük ezt, annak a póz az akadály. Mindezeknél fogva régészeti leletek tekintendően ezt a naplót, akkor is, ha kötése nem volna ütött-kopott, papírja nem volna sárgult, s írása nem volna halovány.”

A napló 1851. április 24-ikén indul. Harmadfél évtized történelét szűri át benne a maga lelkén **Kecskeméthy Aurél**, ez a hatalmas szatirikus erővel megáldott egyéniség. A **Bach**-korszaktól a fuzóig terjed ez az időszak. Szerepel benne **Bach**, **Schmerling**, **Goluchowski**, **Belcredi**, magyar részről: **Széchényi** István, **Vay** Miklós, **Forgách** kancellár, **Páffy** helytartó, **Falk**, **Csengery**, **Deák** Ferenc, **Eötvös** József, **Sennyey**, **Lónyay**, **Tisza** Kálmán, **Wenckheim** Béla, **Bittó** István, gróf **Andrássy** Gyula, **Szeitovszky** primás, szóval mindenki, akinek rész jutott e nagy korszak nagy munkájából.

Az első cikkben közlöttekéből itt adunk néhány érdekes mutatót:

„Politikai jellemem? Barátim sem ismernek, tán magam sem. Nem értek egyet senkivel, tulságai mindenikre idegenitenek; az egész dolog ott rejlik, hogy könnyű moralizálni írósztal mellett nemzetek sorsáról, s politikai jellemtisztaság, bölcseségről; akár miniszter, akár pártvezér, egyiknek is, másiknak is engedményezni kell, csak hogy a főcél elérhesd, hizelegni, csálni, önlelked erőszakolni, meggyőződés meghazudtolni, stb. csak hogy célodat érd. Néha elmeletben is, az élet küzdelmeiben mindenkor sanctificat finis media. — Pedig ez káromlás; az eszköz bűnösségének öntudata él az emberben, — de a cél mindig bizonytalan, legtöbbször el sem is érhető, gyakran nem szent, hanem szinte bűnös! és mégis szentesít?”

Érdekesek azok a sorok, amelyeket **osztrák** **Polizeikomissár**-re való kinevezetése után ír naplójába, amikor 1856 nyarán Bécsben magyar színészek játszottak. Ime a vallomás:

„Egy idő óta magyar (vidéki) színészek játszanak jelen vagyok koronként s a helyett, hogy elevenítő érzésem magyar érzetem, gyökeresebben lehangoztatom. Nemes tulajdonok mellett kiskorúságra átkozott nemzet nagy igényekkel, kevés észbeli tehetséggel; sohasem álltam közelebb azhoz meggyőződéshez, hogy e nemzet művelő-ési képességének igen szűk korlátok szavak. A nemzetiségi s állampolgári érzéletem közt létező meghasonlás, melyet kiegyenlíteni csak nehezen megszerezhető elfogulatlanság képes, az óhajtott kiegyenlítéshez jóval közelebb hozott; e nemzet nem egyedül száma miatt van másodrendű szerepre rendeltetve; — no tagadjuk meg azért; inkább vagyok magyar, mint cseh, vagy német; — de mindenek előtt az ausztriai birodalom polgára vagyok s csak mint ilyen vagyok magyar. Ez oly egyszerű, de mi kevésnek fér a fejébe azok közül, kik publicistáknak, közszerepre hivatalottnak hiszik magukat. Magyar politika nincs, mert nem volt soha; csak ausztriai politika létezhetik, a közbirodalom szolidáris jóléte; ha van és lehet haru — ezért kell

lenni; a szeparatizmusnak nincs józan alapja, — csak zavaros érzelmek.

Hosszan és érdekesen írja le 1860. áprilisában Széchenyi öngyilkossága után indított nagy nyomozást, amelynek során Széchenyi orvosa, dr. Görgen fogászába került. Az orvos, hogy magáról az összeesküvés gyanúját elhárítsa, mindenki beárult, még Kecskekméthy is. Hajnal óta estig ült a börtönben a k. k. Polizei-Komissár.

Az első közlemény ezzel a leírással végződik, s igen sok érdekes új oldalról világítja meg Kecskekméthy jellemét. A legközelebbi cikk naplójának azt a részét fogja bemutatni, amely az októberi diplomától az alkotmány helyreállításáig terjedő korszakról szól.

Az Új Magyar Szemle e számába írtak még: Pap David, Gelléri Mór, dr. Schächter Miksa, Fikler Gyula, Rakosi Viktor, Ambrus Zoltán, Szász Zoltán, dr. Molnár Géza, stb.

Dumba Miklós halála.

Budapest, március 23.

Az osztrák politikai közélet egyik kitünősége, Dumba Miklós titkos tanácsos, az urakháza tagja, ma váratlanul meghalt Budapesten, ahol rokonainál volt látogatásban. Az elhunyt államférfi igen előkelő szerepet játszott Ausztria politikai életében és egy a delegációban, mint a kvótabizottságban kifejtett tevékenysége közben többször őszinte jelét szolgáltatta magyarbarát érzelmeinek. Dumba mint magánember is igen szeretetreméltó, nagyműveltségű férfi hírében állott. Nyílt házat vitt Bécsben s akik nála megfordultak, nem győzték dicsérni kiváló műértelmét, amely remek berendezésű lakásában is visszatükröződött. Többek között egész gyűjteménye volt eredeti remek Makart-festményekből. Gazdagsága mellett művészet-pártoló és jótékonyt is gyakorló humanus ember volt, akinek halálával nagy ür támad Ausztria politikai életében.

Dumba Miklós 1830. július 24-ikén született Döblingben, Bécs mellett. Iskoláit Bécsben végezte, majd a kereskedői pályára lépett, tanulmányutakat tett Keleten, majd visszatért Ausztriába és a tattersdorfi szövőgyár vezetését vette át. Rajongott a zenéért és művészetekért s csakhamar művészi körökkel lépett érintkezésbe. Először volt a művészek, előbb a zenészek, bizottsági tagja a térféldalgyűlésnek. A bécsi festő-akadémia felvirágzása nagyrészt az ő érdeme, ő támogatta az ifjú Makartot. Hazra a bécsi színházról központja volt. Hossza éveken által a Concordia bécsi újságírók és írók segélyegyesületének elnöke volt. A politikai térre 1870-ben lépett, mikor Bécs-Ujhelyi Patocski miniszterelnöksége idején a tartománygyűlésbe küldte. A pénzügyi bizottság csakhamar elnökének választotta és a képviselőházba küldte. A képviselőháznak 1885-ig volt tagja és a baloldalihoz tartozott; az alsó-ausztriai tartománygyűlésnek 1896. őszéig, 1885. szeptember 12-ike óta örökös tagja volt az urakházának. Tagja volt az alkotmányos pártnak. A képviselőházban rendszeren közgazdasági kérdéseknél szóltál fel. 1871. június 3-án Holzgethan pénzügyminiszter előterjesztése ellen szólt, mert a pénzügyminiszter követelését azzal indokolta: „Ha a hadügyminiszter valamit ker, akkor nekünk fizetnie kell”. Dumba kifejtette, hogy az alkotmányhű párt köteles az államháztartásban a kiadásokat a bevételekkel összhangzásba hozni. Előzetes esetben a miniszter adja be lemondását, 1874-ben a képviselő pénzügyi bizottságában azt indítványozta, hogy az összes ipariskolákat a közoktatásügyi miniszter fennhatósága alá helyezték és az iparoktatás részére külön intézetet állítsanak fel. Mitan a baloldal Dél-Tirol közigazgatási elkülönítésének kérdésénél Herbst elnököt a szavazás alkalmából cserben hagyta, Herbst állásáról lekötött és helyébe Dumbát választották. 1880-ban a képzőművészeti akadémia tiszteleti tagjának választották, 1896-ban a titkos tanácsosi méltóságot kapta. Dumba a Művészeti Múzeum kuratóriumának tagja volt, az osztrák kereskedelmi múzeum kurátora, az első osztrák takarékpénztár főkurátora és Bécs díszpolgára.

Dumba Miklós tegnap este 9 órakor érkezett meg Bécsből anyósa, öz. Mannó Szilárdné és sógora, Joannovits György látogatására a Király-utca 57. szám alá. A pályaudvarra berkocsival ment érte a házfelügyelő. Tizenegyóra tájt tért nyugodni s ma délelőtt 10 órakor ugyanazzal a kocsival kikocsizott. Először a Kaplony-utca 2. szám alá hajtatott, ahol körülbelül egy óra hosszat időzött, Nagy Miklóssal ételekezett ott az Osztrák-Magyar Monarkia Irásban és Kepben című vállalat dolgában. Nagy Miklóstól még elkérte Zala György címét, mert délután megakarta nézni a készülő Andrássy-szobrot, aztán teljesen frissen és jókedvűen távozott. A Kaplony-utcából a Gizella-térre a Gerbaud-féle cukrászatba vitette

magát. Tizenkét óra mulhatott néhány perccel, mikor visszaérkezett szállására. Az öreg ur minden különösebb nehézség nélkül ment fel az első emeleti lakás ajtajáig, ahol csöngetett. A szobalány ajtót nyitott neki és beeresztette. Alig zárult be mögötte az ajtó, a szobalány rémülten látta, hogy vendégük megszédül és jajszó nélkül lerogyik. Kiáltásaira elősietett a ház népe és ápolgálni kezdte a rosszulletett öreg urat. Valaki orvosért szaladt és éppen ott érte a házban Janny Gyula egyetemi orvostanárt, aki tüstént a beteghez sietett és élesztési kísérleteket alkalmazott. Csakhamar megérkeztek az előhívott mentők is dr. Aczell mentőorvos vezetésével, de már későn, — Dumba Miklós meghalt, a nélkül, hogy egy percere is magához tért volna. Valószínű, hogy szívizületi hűlés ölte meg a 70 éves öregurat. A jeles osztrák politikus halála futótüzként terjedt el a főváros politikai köreiben és egy óra felé már egymást érték a ház előtt a kocsik, részvevő tudakozódók hozva. Széll Kálmán miniszterelnök, amint a gyászos esetről értesült, nyomban részvétiratot intézett az elhunyt özvegyéhez.

A ház, ahol a gyászesetet történt, harmadrészen Dumba Miklós nejeé, szül. Mannó Máriáé, a másik örökösök az ugyanott lakó Mannó Zsófia, férjével Joannovics Györggyel, a harmadik az édes anyjával lakó Mannó Pelagia.

Bécs, március 23.

A községtanács ülésén dr. Lueger polgármester meger szavakkal emlékezett meg Dumba Miklósról, az urakházának tagjáról és Bécs város díszpolgárjáról. A képzőművészet egyesülete holnap rendkívüli ülést tart Dumba emlékére. A zenebarátok társasága is tart ülést holnap, ugyancsak Dumba iránti részvéte jeléül.

A piroskéményes hajó.

(Transvaalba induló magyar lovak.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Fiume, március 22.

Képzljék el Noé bárkáját piros kéményvel s az angol tengeri lobogóval. Képzljék el egy hajó, ahogy a képes hitankönyvekben meg van rajzolva, öt emeletes, ezerablakos nagy fekete faalkotmánynak s a rengőszakállu bibliai aggastyán helyébe képzljének a tetejére egy lesült arcú angol kapitányt. Mert ezt a benyomást teszi a nézőre az a nagy angol hajó, amely a fiumei kikötőben horgonyoz s amelyre folyton-folyvást szállíjják a magyar lovakat. Óriási vépiros kéményéből most egy füstfoslány se száll föl, körülötte bámészkodó tömeg nézi, mint hajjják a nagy vízjáró kaszárnyába a magyar lovakat, amelyek talán már néhány hét mulva angol zsoldosokkal fognak vágatni a dél-afrikai síkokon.

Bennünket, békés polgárokat megdöbbsent egy pillanatra ez a látvány. Egy hajó, amely a háboruhoz tartozik. Lovak, amelyek a Mauser-puskák sortüze elé mennek. A creusoti ágyuk lövegei közöttük fognak szétrobbanni s véres roccsok lesznek ezekből a barnaszőrű szép állatokból. Idegen pénz jön Fiuméba, háborura, embergyilkolásra megszavazott pénz, s a tavaszi alkonatban feketén mered ki a tengerből ez a hajó, amely ilyen messzire jött eleven husért, hogy a golyók és gránátok közé vigye.

— Egy hajó már elment, — mondja vezetőm — ez a második. Láttam a berendezését. Minden emelet egy-egy óriási istálló több száz lo számára. Mindenik ló külön rekeszben áll, amely csak éppen olyan széles, mint maga a paripa. Szegény meg se tud moccanni benne az egész uton. Transvaalig állva utazik. Hogy azonban még kísérletet se tehessen a lefektésre, széles haskötővel szinte föl van függesztve az istálló mennyezetére. Így aztán biztos, hogy nem kapja meg a tengeri betegséget, amelybe okvetlenül belepusztulna. Sőt még csak arról sincs tudomása, hogy hajón viszik. Eddig azt a metódust követték, hogy köteleken huzták fel a lovakat a hajóra, egyenként. Ezekkel más-képpen bannak. Deszákából összerótt, sötét, zárt folyosón hajtják fel őket a hajóra, hogy a szegény állat se a tengert nem látja, se a hajókolosszust. Egyik istállóból a másikba kerül. De ez a másik aztán elviszi Délafrikába.

— És mikor indul el ez a hajó?

— Néhány nap mulva. Délafrikáig meg se áll.

A hajón elcsöndesedett az élet. Ma már nem hajtának fel rá több magyar lovat. A szél lobogtatja a brit zászlót, s a hátrafelé dülő nagy piros kémény még mindig pihen, nem füstöl. Néhány nap mulva a véres háborunak ez a messzire elvetődött hirnöke megindul a nyílt tenger felé, s viszi a sok száz magyar paripát oda, ahol ágyu bömböl, golyó sivít, gránát robban...

FŐVÁROS.

(*) A főpolgármester jubileuma. Ma huszonöt éve, hogy Márkus József főpolgármester a főváros szolgálatába lépett. Ezt a napot a törvényhatósági bizottság tagjai külön közgyűléssel akarták megünnepelni, amiről azonban — magának a főpolgármesternek a kérésére — lemondottak. A tanács a maga körében szintén meg kívánta ünnepelni az évfordulót s Halmos János polgármester indítványára elhatározta, hogy a jubilás főpolgármestert átiratilag üdvözlí. Az átiratot, díszes kivitelű tokban, pergamen papírosra írva, ma délelőtt nyújtotta át Márkus József főpolgármesternek Halmos János polgármester és Rényi Dezso főjegyző.

A tanács átirata visszapillantást vet a 25 év előtti időkre, a midőn a főpolgármester a főváros szellemi munkái sorába lépett, s amely időtől fogva ő is hűségesen igyekezett hazánk fővárosát minden tekintetben előbbre vinni. Az átirat kiemeli, hogy a főváros csudás haladásában Márkus Józsefnek is része van, mert mindig azok oldalán harcolt, akik a közzjót tekintették szem előtt.

A főpolgármester átvéve az üdvözlő iratot, biztosította a tanács tagjait, hogy az irántuk való baráti szeretete örökké megmarad s ezután is velük együttesen óhaját közreműködni a főváros fejlesztése érdekében.

(*) Az új községi választás. Az ősi községi választásokra megkezdtek az előkészületeket. A tanács jogúrvy osztály megterette javaslatát, hogyan alakítsák meg az özszeirő küldöttségeket. Előterjesztésében az ügyosztály a fővárosi törvényre hivatkozva azt mondja, hogy meg kell tartani azt a rendszert, hogy a közigazgatási kerületek egyuttal választó kerületek is legyenek. Első sorban tehát a közigazgatási kerületek új beosztását kell megcsinálni. Ez csak úgy történhetik meg, ha a nagyobb kerületekből egyes részeket a kisebb kerületekhez csatolnak és a nagy kerületek külterületeiből egy önálló kerület csinálnak. A fővárosi törvény revíziója alkalmával újra rendezni kell ezt a kérdést, most tehát nem volna idősebb a kerületek beosztásának megbotyogtatása. Javasolja tehát az ügyosztály, hogy az idén választásul hagyják meg a választó kerületeket s a IX. és X. kerület egy választó kerület maradjon. A kuriai bírásokasról szóló törvény alapján a választók száma nagy mértékben megnövekedett s azért a javaslat szükségesnek tartja, hogy minden özszeirő-küldöttség mellett három póttag működjék. A választók özszeírása az előterjesztés szerint április 17-től 24-ig lesz.

(*) A hirdetés-ügy. A pénzügyi és gazdasági bizottság mai ülésén tárgyalás alá került a jogúrvy bizottság előterjesztése, a hirdetési ügy egyszerűs rendezéséről. A bizottság Heitai, Polányi, Palotai Rezső és Fülepp Kálmán tiszti ügyész felszólalása után elfogadta általánosságban az előterjesztést.

Az első szakasz, amely azt mondja ki, hogy a főváros területén hirdetéseknek bármilyen módon való közzsemlere tétele a főváros kizárólagos joga, hosszabb vitát támasztott, midőben Heitai Ferenc annak a nézetének adott kifejezést, hogy ha a főváros ragaszkodik ahhoz, hogy a kizárólagosságot megnyerje, akkor nincs hátra egyéb, mint felkerni a kormányt, hogy a főváros ezt a jogot törvényben nyerje meg.

Az előző Vasúti tanácsos kéri a szakasz változatlan elfogadását, annál is inkább, mert a törvényhatóságnak még akkor is megmarad a joga ahhoz, hogy az érdekeit érvényesítse, ha a szabályrendelet esetleg nem hagyja jóva a kormányt.

Ludvigh János a következő szövegezt ajánlotta: Budapest székes főváros területén hirdetéseknek közterületeken bármilyen módon közzsemlere való közzsetele, beleértve az ugynevezett mozgó hirdetéseket és a közterületen szetosztott, ugynevezett repülő hirdetéseket, — a székes főváros kizárólagos joga és az említett módon, valamint a magán ingatlanokon kitett hirdetésekért a székes főváros díjakat szedhet.

A bizottság többsége ezt a szövegezt elfogadta, azzal, hogy az ügyosztály a szabályrendeletet új szövegezéssel terjeszse elő.

A napirendre tűzött ügyek további során hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy a budapesti lövészegyesületnek, a Marcibányi-rét parkozatlan részén terület engedjenek át sport célokra. A belügyminiszter telket kert a rendőrségi rabkórház céljaira. A bizottság ezt nem szavazta meg, mert nem tartja megengedhetőnek, hogy kórházat a város beiseében állítsanak. Elutasították a rendőrszövetségök házipító szövevekezelését az a kérelmet, hogy a főváros engedjen át nekik 30.000 négyszögölnyi területet.

(*) Nyáry Pál-utca. A Bástya-utcai házak tulajdonosai azt a kérelmet intézték a tanácshoz, változtassa meg a Bástya-utca nevét. A kérelmezők

négy nevet is hoznak javaslatba: Calvin-utca. Nyáry Pál-utca, Palóczy-utca és Beöthy Ödön-utca. Az ügyosztálynak a Nyáry Pál-utca tetszett meg a legjobban s ezt ajánlotta a középítési bizottságnak is, amely ma Nyáry Pál emlékének ilyképen való megörökítéséhez hozzájárult.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Ábrányiné-Wein Margit Berlinben.** *Ábrányiné-Wein Margit*, a Magyar Királyi Opera volt kitűnő szubrett-prímadonnája, aki most zajos sikereket arat a *Kleopátra* című operetben a Magyar Színházban, még az idei színházi év folyamán a berlini Central-Theater vendége lesz ugyanebben az operetben. *Ferenczy*, berlini színházigazgató ugyanis tegnapi Budapestre érkezett és megnézte *Verő* operettjét s az operett előadási jogát megszerző *Bárd Ferenc és testvére* zeneműkiadó cégtől azzal a kötelezettséggel, hogy még ebben az évadban színe hozza. A berlini igazgatónak sikerült egyúttal megnyernie *Ábrányiné-Wein Margit*-ot, hogy a berlini premiéren *Cassia* grófné szerepét kreálja és a darab valamennyi előadásán eljátszsa.

**** Busoni hangversenye.** *Busoni Ferruccio*, a világhírű zongoraművész, aki most újra fővárosunkban időzik, ma tartotta meg zongora hangversenyét a Royal-szálló negy termében. A nagy és előkelő közönség nem győzött eleget tapsolni ennek a zongora titánnak, aki méltán versenyez *Sauerrel*, *d'Alberttel* és *Rosenthal* az elsőségért. Össze lehet hasonlítani egymással ezeket a nagy művészeket, de a pálmát a mai est hőse éppen úgy megérdemli, mint bármelyik nagy vetélytárs. *Busoni* műsora alkalmat nyújtott a művészeknek arra, hogy bemutathassa a legszépebb technikát, párosulva érzéletes, előkelő előadással. *Bach*, *Busoni*, *Brahms*, *Chopin* és egy *Liszt* átirat volt a műsoron, de a közönség tomboló tetszésnyilvánítására *Busoni* meg két számmal megtoldotta a műsort fonetikus hatás közben.

**** Rostand beteg.** *Edmond Rostand*, a *L'Aiglon* szerzője, mint egy párisi távirat jelenti, tüdőgyulladásban megbetegedett s szombat óta fekvő beteg. *Rostand* a *L'Aiglon* próbái alatt hült meg, de betegsége könnyű természetű s az orvosok szerint nincs ok aggodásra.

**** Pálmay Ilka az An der Wien-ben.** Mielőtt a bécsi *An der Wien*-színház kapui *Schönerer* kisasszony igazgatása alatt véglegesen bezáródnának, *Pálmay Ilka*, aki ezen a színpadon nagy diadalokat aratott, még egyszer vendége lesz ennek a színháznak. A diva, mint nekünk Bécsből írják, egy hat estére terjedő vendégzereplési szerződést kötött *Schönerer* kisasszonnyal, ami azért érdekes, mert a diva tavaly a legnagyobb haragban vált meg a színházról. *Pálmay* az *Ő Exzellenziája* című operetben fog játszani s vendégzereplésének befejezése után, jövő hónap tizenhétedikén Londonba utazik férjével, gróf *Kinsky* Jenővel.

**** A Nemzeti Zeneiskola hangversenye.** A *Nemzeti Zeneiskola* (Zenede) március huszonhatodikán a *Vigadó* kistermében saját növendékeivel hangversenyt rendez. Műsora a következő:

1. *Suite* (Francis Copperin négy zongora darabjából összeállította *Hegy* Béla. Előadja a Nemzeti Zenede zenekara. 2. *Etude* Chopinól és *Capriccio* Mendelssohnól. 3. *Souvenir de Mozart* Alardtól. 4. *Chaconne* Bach-Rafflól. 5. 1. *Rapszódia* Liszt Ferencről. 6. *Hegedűverseny* Mozarttól. 7. *Magánadal* Kreutzertől. 8. *Régi Magyar Népda*ok Allaga Gézáól.

**** A Szent-Gotthard alagutja.** Megint bemu-tató volt ma az *Uránia* színházban. Ez az agitálás arról tesz tanuságot, hogy a közönség mind jobban felfogja az értéket ennek a tudományos színháznak, amely oktató gyönyörködtet. *Konkoly-Thege* Miklós, a kiváló tudós, a *szent-gotthardi alagut* történetét írta meg három felvonásban. Kitűnő érzékkel válogatta ki ebből az óriási munkából azokat a részleteket, amelyek a laikus publikumot is érdeklik. A szerző írói kvalitásának kitűnőségét az *Uránia*-színház elsőrendű technikai berendezése is támogatta. Az első felvonásban az alaguturás előtt való gotthardi utazásokat mutatja be diszletes jelenetekben. A legszebb közöttük a *Tremola* hasadás hóvatarban és a hegyről lehömpölygő lava, amelynek rendkívül frappans hatása volt. A második felvonás az alaguturás technikai részével foglalkozik. A végső jelenet azt a pillanatot mutatja be, amikor a két irányból dolgozó munkások az alagut közepén találkoznak és a két mérföldes alagutat átadják a világforgalomnak. Az utolsó felvonás a modern utazást mutatja be a Gotthardon keresztül. Csodás utazás, amelynek ragyogó szépsége üdítően hat az előző két felvonás fáradalmi után. A darabnak nagy sikere volt és a díszes közönség ovációkban részesítette *Konkoly-Thege* Miklóst, a szerzőt.

**** Duse Eleonora Bécsben.** *Duse Eleonora* három héten át lesz vendége a bécsi *An der Wien*-színházban. Az olasz tragika *Tanqueray* második feleségében, *Antonius* és *Kleopátra*-ban és *Giacoindában* lép föl. *Vendéziátékát* március harmincegyedikén kezdi meg.

**** Másorváltás a Vígyszínházban.** *Hegedűs Gyula* közbejött betegsége miatt a *Vígyszínház* műsora következőleg változott meg: szombaton Az *Arany Kakas*. Vasárnap délután: *Mozgó fényképek*. Este: *Pajkos férjek*.

**** Hangverseny.** *Beniczky-Gyula* Irén zongoraművész női hó 26-án hétfőn este 7 $\frac{1}{2}$ órakor a Royal-szállóban hangversenyt rendez, érdekes műsorról.

**** Német színiiskolások.** Egy francia folyóirat kimutatást közöl a németországi és ausztriai színiiskolákat látogató növendékek számáról. A kimutatás érdekesebb adatai szerint a bécsi Conservatoriumot nyolcszáz, a lipcsit hatszáz, a berlinit háromszázhuszöt, a kölnit négyszáz növendék látogatja.

**** A Medvebőrös a Telefon Hírmondóban.** Wagner Siegfried háromfelvonásos a *Medvebőrös*, mely az Operaház műsoraán állandóan szerepel, kerül ma este újból színe. Ez előadást a *Telefon Hírmondó* közvetíteni fogja, úgy, hogy a Hírmondó előzetőit abban a helyzetben lesznek, hogy a mostani csunya időben odahaza is meghallgathatják az Opera előadását. Az Opera előadása után a rendes esti felolvasás következik, melynek keretében a legújabb híreket olvastatja fel a Hírmondó szerkesztője, majd még *katona-* és *ciqányzene* is lesz hallható egészen 11 óráig a kagylókon keresztül.

Az intendáns Budapesten.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 23.

Gróf *Keglevich István* intendáns San-Remóból, a hová bronchitisét gyógyítani ment, visszaérkezett Budapestre és ma este a *Nemzeti Színházban* végignézte *Thury Zoltán Asszonyok* című darabjának premiérjét.

Egyebekből is kitűnik, hogy az intendáns ur Budapestben van, a miről következő tudósításaink számolnak be:

(Az ifjuság főlebbez.)

Gróf *Keglevich István* intendáns folytatja a bosszuhadjáratot a középiskolai és az egyetemi ifjuság ellen. Ismeretes, hogy megtorlásul már bezűntette a délutáni előadásokat:

De az még nem elég. A *Nemzeti Színház* igazgatósága ma tudatta az egyetemi ifjuság vezetőségével, hogy az intendáns bezűntette a féláru kedvezményes jegyeket is.

Az ifjuság sorában nagy felháborodást idézett elő az intendánsnak ez az újabb rendelete, mert ezzel a szegényebb egyetemi hallgatók elől teljesen elzárta a *Nemzeti Színház*-at.

Az ifjuság lépéseket tesz a kedvezmény visszacszerzésére, ha pedig ez nem sikerül, az intendáns határozatát megfélebbezi a belügyminiszterhez.

(„Mű-tűntetés“.)

Ez alatt a cím alatt ma este a tegnapi *Medea*-előadásról hosszabb színházi hírt közöl a *Magyar Nemzet*, amelyet tudvalegőleg maga az intendáns sugalmaz. A ravasz naivitás és a leplezetlen mollérei keveréke a sugalmazott cikkeske, amely malícia korikumánál fogva fényes falat az inyenek számára. Roppantul mulatságos, hogy mint akarja megbosszantani a nérből intendáns *Jászai Marit*, akitől a nagy nyilvánosság előtt a legnagyobb reverenciát még se tagadhatja meg. Minő tartuffei malícia, amikor a cikkeske végén ezt olvassuk:

„Legszomorubb az egész dologban az volt, hogy a színházban *Jászai gyönyörű* alakítását *Ésak nagyon kicsi közönség* nézte végig.“

Pedig az intendáns ur nagyon jól tudja, hogy az előadás bevétele — a bérleten kívül — 570, vagyis ötszázhetven forint volt. Ez hivatalos adat. Egy krajcár bija sincs.

Nagyon kedves az a ravasz naivitás is, amelylyel a tegnapi tűntetés okait kutatja, a nélkül, hogy megmondaná, hogy melyik tűntetésről van tulajdonképpen a szó, arról-e, amelylyel a művész nagy-ságát ünnepeleik, vagy arról, amely az intendáns személye ellen tört ki. És kimondhatatlanul édes az a naivitás, amelylyel a tűntetések valódi okát elhallgatja.

A következő levelet kaptuk, amely erre nézve fölvilágosítást ad:

Tisztelt szerkesztőség!

A *Magyar Nemzet* ma esti számában kutatja az intendáns ellen tegnapi történet tűntetés okát. Abban a helyzetben vagyok, úgy hiszem, hogy erre a kérdésre illetékesen válaszolhatok; tudni-illik magam is tűntetem.

Tűntetem gróf *Keglevich István* ellen, mert jogtalanul betöltötte a délutáni előadásokat, hogy rajtunk, az ifjuságon bosszút alljon.

Egy tűntető.

Hát a délutáni előadások betöltése miatt volt a tűntetés, de az intendáns — csodálatosképpen — nem is gondol arra, az okra. Fűt-fűt amlacet, de ez a

kifejezés: „a délutáni előadások betöltése“ elő se fordul a cikkben.

Ugy látszik, erről nem szeret beszélni gróf *Keglevich István*, pedig a *Magyar Sínpad* értesülése szerint éppen erről a kérdéstről kell majd számot adnia.

A kuriozum kedvéért ide jegyezzük a sugalmazott cikk egyik passzusát:

A valódi, de a *Nemzeti Színház*-hoz nem méltó ok a tűntetésre csak az lehetett, hogy a művésznők a *Vígyszínházban* meginduló játéka idejére kellett legyn az előzetes — reklám.

Igen, *Jászai Marink* szükségé van arra, hogy nevé ősmertő tegyék, mint affle kezdőnek, akinek művészetéről még nem hallottunk hírt. A sugalmazott cikk bájos naivitása és mulatságos maliciója közepett ez a rossz izű gyanúsítás olyan ignobilis torzvonás, hogy már nem kedves.

Mostanság, amikor a *Nemzeti Színház* legűbb előadását rendőri fedezet alatt tartják, ugyancsak ebbe a rovatba tartozik a következő hír:

Szűll Kálmán miniszterelnök — mint a *Keleti Értésítő* jelenti — a legutóbbi utcai tűntetések alkalmából intézkedést tett, mely előreláthatólag közhe-lyesléssel fog találkozni. A miniszterelnök ugyanis határozottan megűttilja a rendőröknek, hogy tűntetések vagy utcai zavargások alkalmával számaikat levegyék. Akárhányszor megtörtént, hogy a rendőrök csak azért vették le pléhtáblaikat, hogy ne lehessen őket felelősségre vonni.

Ami a legutóbbi színházi tűntetések alkalmából is megtörtént.

MŰVÉSZET.

Zsolnay †

Budapest, március 23.

Holnap sirba fektetik az öreg *Zsolnay Vil-*most, a nemes fayence egyik legnagyobb modern művészt. Ő tudniillik ezzel a címmel vándorolt szerény életéből a halhatatlanságba és műtőrtelmünkbe, de a részvét könnyét hullatja sir-jára az egész magyar ipar is, amelynek legel-szántabb hőse volt. Mint a hogy az *Uristen* agyagból teremté az embert, úgy teremtette meg agyagból a pécsi öreg téglagyáros azt a magyar műipart, amely minden iparművészeti produk-ciónk között a legnemesebb magaslatokra emel-kedett. Az öreg *Zsolnay* agyaggal szerzett cso-dálatot a magyar talentumnak. De minő formát öltött az ő kezei közt, izzó kemencében ez a biblikus matéria! Hogyan megnemesedett, életre kapott, ragyogott és pazar milliót teremtett ma-gának. *Zsolnay* lelopkodta a felhők közül a szí-várvány leheletes, izzó színeit és csudás kűntős-ként ráteregette agyagaira. Ez egy neve a geo-logiai munkának: összekeverődik benne az éro kemény lűsztere a gyurékony földdel, a tűz heve rápírtja a lángok színeit, amelyek alá a mintá-zója lendűletes vonalakát, nyugodalmasan simuló alakzatokat mintáz. Mi csodálni való van azon, hogy ezt a remek munkát megbámulta és elkap-kodta *Páris*, *London*, *New York* és *Bécs* és hogy világszerte kísérleteztek, keresték a művészi ipar mesterei, hogy azt a pécsi magyart utolér-jék vagy legalább megközelítsék.

Az ezermester agyagűvészt sirba fektetik holnap. Meghalt Pécsen, tegnapi, hetvennégy éves korában. Pécs diszpolgárát vesztette benne, mi többben pedig a legnagyobb műiparost.

Zsolnay Vilmos atya kereskedőember volt s erre a pályára szánta a fiát is. A fiatal kereskedő-ségűd külföldi utjáról hazatérve átvette atya boltját s nagy ügyességűvel gyorsan fölrendítette. Az agyag-ípparral, amely később oly sok dícsőséget szerzett neki és hazájának, 1868-ban kezdett behatóbban fog-lalkozni. Akkor vett át egy téglagyárat, amelyet ki-bővített, fejlesztet s ahol terrakottát és közűnséges háziedényt is kezdett gyártani. A diszედény gyártá-sára *Zsolnay*-nak két leánya adott buzditást, kik atyjuk meglepetésűre a régi magyar népies díszítésekűből szines rajzokat készűtettek, amelyek edény díszű-tésűre kiválóan alkalmasaknak bizonyultak. *Zsolnay* pedig az edény anyagát finomította. Az 1873. évi bécsi világgűllálitáson már nagy volt a híre a *Zsolnay*-fűle díszედényűek és *Zsolnay* a *Fe-renc József*-rend lovagkeresztűjét kapta. Azóta foly-ton nagyűbűdött a gyár és fejlődűtt. *Zsolnay* fűl-karolta az épűletek díszűtésűre szolgáló maűolika elő-állításűt, amelyűt első ízben a budai vűrbázáron alkalmaztak. Az ivoár-díszűtések, amelyűket az 1878. évi párisi világgűllálitáson mutatott be, nagy feltűnűst keltelek. A gyártmányokat aranyűremmel. *Zsolnay* a becsűletrendűlűtűntűtűtek ki.

Pécsi gyárat ekkor — iaműt — ki kellett bővűteni!

Minden gondját az építészeti terrakotta-majolika díszítések gyártására fordította s e mellett 1881-ben külön kőgyágszajtoló gyárat rendezvén be, megkezdte az addig kizárólag külföldről importált porcellán-szigetelő és kőgyag-csövek gyártását is. Szigetelővel nem csupán Magyarországot és részben Auztriát látta el, hanem még az argentiniai kőzetasságot is. Zsolnay majolika és fayencegyártmányait 1884-ben már igen nagy mennyiségben szállította külföldre, Német-, Francia-, Angolországba és Észak-Amerikába. Az 1885. évi budapesti kiállítások Zsolnay a III-ik osztályú vaskoronarendet nyerte. Az 1895. évi oszkói kiállításnak egyik legérdekesebb csoportja volt Zsolnay kiállítása. Az amerikaiak tömegesen vásárolták Zsolnay gyártmányait, melyek elterjedtek az Egyesült-Államok egész területén.

Az első műépítészeti díszítést majolikából a vasmezei Mária-falván állította föl Zsolnay, egy gótistíli oltárt, szöszéket és keresztelő medencét; 1893-ban pedig a budapesti belvárosi plébániatemplomban készült egy gótistíli 13 méter magas oltár fayenceból, fényes és fénytelen színekben, gazdag aranyozással: a budapesti iparművészeti múzeum, az új országház részére mintegy félmillió forint értékben rendelték meg Zsolnaynál épületdíszítést.

Hogy a műépítészeti céloknak, különösen a szobrász-munkáknak még jobban megfelelhessen, kiváló kemény és kőszzerű anyagot állított elő, melyet pyrogranit néven hozott forgalomba s mely erősen kiegészítve állapotban sárgás-szürke kőszíni s oly kemény, hogy vassal, vagy acéllal ütve, erősen szikrázik. Egyik legújabb találmánya, melyet *cozzinnak* neveztek s amelynek barátja, *Warttha Vince* tanár kitüntően segédkezett, az ezereves kiállításon nagy feltűnést keltett. E találmánya hasonlít a régi híres spanyol lüster-fayencehoz, azzal a különbséggel, hogy a Zsolnay találmánya művészi kivitelben messze fölülte áll annak.

Minden újabb találmánya a gyár megnagyobbítását tette szükségessé és nagy érdeme Zsolnaynak, hogy magyar munkásokat nevelt magának. 1886-ban Zsolnay agyag-ipariskolát állított föl s míg 1883-ban a munkások kétharmada még külföldi ember volt, ma a munkások majdnem mind magyar emberek és a gyárban nyerek a kiképzést.

Zsolnayt körülbelül három héttel ezelőtt asztmátikus roham ágyba döntötte, de a munkás embernek nem volt sokáig maradása az ágyban. Mostanában erősen készült a párisi világkiállításra és még beteg is minden délután megnézte, mi történik a gyárban. Tanácsot adott, rendelkezett és ez a munka elmergészítette a baját. Egyre rosszabbul lett s vagy egy hét óta tartott már kínos haldoklása. Néhány nappal ezelőtt ellátták a halotti szentségekkel és azután kissé jobban lett. De ez a javulás nem sokáig tartott és ma reggel hét órákor megszűnt minden szenvedése.

Gyárát *Miklós* fia veszi át, aki legutóbb Párisban berendezte a párisi gyár fióktelepét, amely a meissenai fajence-gyárral versenyez.

Pécs, március 23.

A pécsi kereskedelmi kamara Zsolnay Vilmos elhunyt alkalmából külön gyászjelentést adott ki, valamint a város is. A kamara tegnap este tartott ülésén *Little József* kamarai elnök indítványára egyhangulag kimondta, hogy a várossal karöltve, Zsolnay Vilmosnak emléksobrot emel, s erre a célra való gyűjtést 2000 koronával megnyitja. A szükséges költség csakhamar együtt lesz. A gyászoló családhoz özőnével érkeznek a részvevő iratok és táviratok. A temetés vasárnap délután négy órákor lesz iratok és azon a kereskedelemügyi miniszter is képviselteti magát. A merre a gyászmenet elhalad, égni fognak a gázlámpák. Számos köz- és magánépületen kitűzték a gyászlobogót.

□ **Öt millió frank egy képerért.** Az olasz képviselőház tagjai közt tegnap osztották ki a kormány-nak a *Borghese*-képtár megvételéről szóló jelentését, mely szerint a kormány a képtárt 3,600,000 líráért veszi meg. A jelentéshez van csatolva *Borghese Camillo* herceg levele, melyben azt az ajánlatot teszi a kormány-nak, hogy engedje meg a kormány *Tizian* „Égi és földi szerelem” című képének külföldre való eladását és ennek fejében a *Borghese*-család az egész képtárt ingyen engedi át az államnak. *Tizian* képerért ugyanis a *Borghese*-családnak 5 millió lírá ajánlották külföldről, és így a család 1 millió 4 ezrezer lírával többet kapna, az állam pedig ingyen jutna a képtárhoz. *Dacelli* kultuszminiszter azonban nem hajlandó elfogadni az ajánlatot.

EGYESÜLETEK.

(Az **Otthon közzgyűlése.**) Vasárnap f. hó 25-én délelőtt tizenegy órákor lesz az Otthon írók és hirlapírók köre közzgyűlése. A közzgyűlés iránt író- és újságíró-körökben nagy az érdeklődés. Ezen a közzgyűlésen választják meg három évre az új tisztikart. A közzgyűlést banket követi az Otthon helyiségében, melyre előjegyezni az Otthonban lehet. A banketre már eddig is sok a jelentkező.

(Az **Országos Közegészségi Egyesület**) ma délután 6 órákor dr. *Müller Kálmán* egyetemi tanár elnöklése alatt választmányi ülést tartott, melyen a jövő héten, 28-ikán tartandó közzgyűlés első kerülő nevezetesebb ügyeket is tárgyalta. Dr. *Frank Ödön* előterjesztette tükri jelentését, melyből kiemeljük az egyesület által hirdetett pályázat eredményét, *Hazánk valamely vidéke köznevelési táplálkozásáról egy minőség, mint mennyiségi tekintetben.* A beérkezett 9 pályamű között érdekes, tanulságos munkák vannak. A nyertes pályamű szerzőjének nevét a közzgyűlésen hirdetik ki.

(**Bécsi Magyar Egyesület.**) Az ő fensége *Ferenc Ferdinánd* főherceg vednöksége alatt álló *Bécsi Magyar Egyesület* március hó 20-án tartotta zápori *Regenhart Ferenc* elnöklése alatt kilencedik rendes közzgyűlést. Az évi jelentés szerint az egyesületi tőrszavagyon 22.689 korona.

A szegény és érdemes magyar honpolgárok gyámolítását, mondja egy helyen a jelentés, annyiban sikerült a múlt év folyamán hathatósabbá teni, amennyiben a magyar királyi kereskedelmi miniszter intézkedése folytán azoknak ingyenes haszallátását sikerült életbe léptetni. Dacára azonban ezen érvenedtes eredményeknek sajnálattal kell rámutatni azon nagy részvételekre, amelyben a Bécsben élő magyarok s különösen a Bécsben élő vagyonos osztály az egyesület humanus munkálkodása iránt viseltetik. A rendes tagok száma is alig haladja meg négy-százat.

A közzgyűlés báró *Dóczy Lajos* és *Horovitz Lipót* festői tiszteletbeli tagjainak választotta meg. A közzgyűlést követő társasvacsorán megjelent *Horovitz Lipót* festőművész is.

(A **Gyermekbarát**) egyesület a *Somossy-mulatóban* 25-én jótékonycélú gyermekelőadást rendez, amelyen közreműködnek *Herzl Mikea* hegedűművész, *Zilahy Gyula* a Nemzeti Színház tagja, *Lichtenstein Dóra* kisasszony énekművésznő is.

VIDÉK.

(**Nagyvárad közlése.**) *Nagyvárad* város mai közzgyűlése a tanács előterjesztést tett a folyó számlaközlésű visszafizetésére és nagy kulturális alkotások költségeinek fedezésére szükséges 2,600,000 koronás kölcsön fölvétele tárgyában. A közzgyűlés elhatározta, hogy a kölcsönt a Pesti Hazai Takarékpénztártól veszi fel 4 1/2%-os községi kölviényben 50 évi törlesztésre 5% annuitásra 94 árfolyammal.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A kuria teljes ülése.** *Szabó Miklós* elnöklésével kuria polgári és büntető szakosztályai ma délelőtt tíz órákor teljes ülést tartottak, amelyen hitelesítették a március 16-án tartott ülésben megállapított következő döntésvizsgézet.

Oly esetben, midőn valamely jogselekvény (pörbeli, pörön kívüli vagy az anyagi jog körébe tartozó teljesítésére megszabott határnap vagy határidő végső napja az 1898. V. törvények által nemzeti ünnepre nyilvánított április havának 11-ik napjára esik, a jogselekvényeknek erre a napra eső teljesítése tekintetében a vasárnapok és közönséges ünnepnapokra mint törvényes szünnapokra fűnálló jogszabályok alkalmazandók.

§§ **Esküdtészi tárgyalás.** A beregszászi törvényszék előtt ma volt az első esküdtészi tárgyalás, a közönség nagy érdeklődése mellett. A tárgyalást *Arnold Sándor* elnök lendületes beszéddel nyitotta meg, utána dr. *Böszörményi József* ügyvéd és *Ruth Gábor* védő tartottak szép beszédet. A vádlott *Jaszun Tatko* tót ember, szándékos emberöléssel volt vádolva. Az esküdtészek a késő esti órákban hirdette ki a verdiktet, melynek alapján vádlottat a törvényszék két évi szabadságvesztésre ítélte. A védő semmiségi panaszt jelentett be, az ügyész megnyugodott az ítéletben.

§§ **Élégztétel Olay Lajosnak.** *Lepsényi Miklós* még tavaly májusban izléstelen támadást intézett lapjában *Olay Lajos* orsz. képviselő ellen, aki e miatt sajtópört indított ellene. E sajtópört már legközelebb megtartották volna, de most elmarad, mert *Lepsényi* egy hirlapi nyilatkozatban visszavonta sértő állításait és sajnálatát fejezte ki a bántó közlemény közzétételé miatt. E nyilatkozat, amely *Olay Lajosnak* teljes elégtételt szolgáltat, így szól:

Alulírott kijelentem, hogy a *Magyar Néplap* 1899. évi május hó 5-ik napján megjelent 18-ik számában *A bünlajstrom Olay Lajos* életrajzához cím alatt közzétett közleményben foglalt összes ténybeli állításokról, föltevésekről, következtetésekről meggyőződtem, hogy azok alaptalanok. Meggyőződtem, hogy ugyanily hangu közleményért *Olay Lajos* már indított sajtópört

és a bizonyítási eljárás során kiderült az összes vádak alaptalansága. A tárgyalás adatai szerint ma vádakat *Olay Lajos* ellenfelei eszelték ki. Kétségtelen tehát, hogy ezen közleményben foglalt ténybeli állítások, föltevések és következtetések *Olay Lajos* ur becsületét nem érintik. Ezen meggyőződésem után sa nálom, hogy félrevezetve, ama közleményt közzétettem. Az igazság szeretőiért vezérletve, kötelességemnek tartotam e sorokkal elégtételt adni. *Budapest, 1900. március 20. Lepsényi Miklós.*

Ruttkai Éva szerelme.

Budapest, március 23.

Ruttkai Évának, akinek halálós szenvedéseiről és borzasztó haláláról ma számolt be *Ujfalusi István* az esküdtek előtt, mindössze az volt a büne, hogy minden asszonyi szenvedélyével szeretett egy kocsiat. Nem embert, hanem az állatokkal foglalkozó, bárdolatlan vad embert, aki az őrzésére bízott állatoktól eltanulta az állatias, brutális, baromi ösztönök közt való vegetálást vagy az istálló levegőjében maga is közönséges durva állattá változott. *Ujfalusi István*, a vádlott, lapos homloku, gonosz nézésű ember, mintha a nagy büneösök és gonosz tettekre született emberek gyűjtőmennyéből való volna. Szinte hiányzik belőle minden, ami férfiban kedves az asszony előtt s mégis szertelen ragaszkodással volt hozzá a szerencsétlen véget ért Ruttkai Éva, akit minden környörtelen bánásmód, ütés, kínzás sem tudott visszatartani attól, hogy ne siessen az istállóbeli szerelmi találkozóokra. Megdöbbenő hűséggel s kutya-hoz való ragaszkodással volt elvele ez iránt az emberi szörny iránt, akitől szerelmet kapott és akinek kezén elvesztette életét. Az istállók sötét tragédiája Ruttkai Éva esete, olyan tragédia, melyet könyvben megírva nem hisznek el s az életnek kell bebizonyítania.

A vádlott a múlt év októberében agyonütötte a szeretőjét, *Ruttkai Évát*. A legény gyakran mondta neki, hogy megunta, hogy nem akarja többé, ne járjon a nyakára. Kitalította az istállójából. De Ruttkai Éva, mint a hű kutya, újra meg újra visszakivánczolt a szeretőjéhez. Ebédet vitt neki minden nagy verés után s az ebédét rendszeren újabb verés jart ki neki. Az utolsó, szomorú estén valami szóváltás támadt köztük, mire a kocsi ostornyéllal borzasztóan összeverte, azután vasvillával halálos sebeket ütött rajta. Mikor a leány összeesett, még egy veder vízzel is leöntötte és a vederrel is össze-visszaütötte a leány holttestét.

Ujfalusi István elfogták s halált okozó súlyos testi sértésért vád alá helyezték. A védekezés az volt, hogy nem tud semmiről, mert a kritikus napon leitta magát. Az orvosszakértők is azt mondták, hogy alkoholos, öntudatlan állapotban követte el a vérlázító tettet, de a törvényszék inkább hitt a tanúknak, akiknek vallomásából kiderült, hogy *Ujfalusi* nem volt olyan részeg, hogy ne tudta volna, mit csinál.

A tárgyaláson ma *Lenk Gyula* táblai bíró előlélt s tegyük mindjárt hozzá, hogy ügyesen s alapos tudással felelt meg a földatának. A vádhatóságot dr. *Selley* királyi ügyész képviselte, védő dr. *Kéthy István* volt.

Az esküdttörzség így alakult meg: Rendes esküdtek: *Perc Mór* Károly, *Mervay Sándor*, *Spolarits György*, *Nigriny Béla*, ifj. *Mittermayer József*, *Kausser Gyula*, *Bittner Alajos*, *Sigay Pál*, *Muskovics Károly*, *Szabó N. Ferenc*, *Váry Ede* és *Scheiber Károly*. Pótesküdtök: *Maroz Rezső*, dr. *Kuzsinszky Bálint*.

Az elnök a bíróság elé hívja a vádlottat, aki arra a kérdésre, hogy büntönsék érzi-e magát, kijelenti, hogy nem emlékszik semmire, mert október 8-án, amikor az eset történt, holtlészeg volt. Arra emlékszik, hogy délután négy órákor bement a korcsmába s ott sokat ivott.

— Ki volt az a Ruttkai Éva?
— Egy Budapestről kitiltott nő.
— Magával vadházasságban élt?
— Nem. Hanem csak eljárógott hozzá az istállóba.

— Maga szeptember nyolcadikán is megverte Ruttkai Évát.

— Akkor csak pofon ütöttem.
— De úgy, hogy a mentőkért kellett üzenni, akik bevitték a kórházba. Hát még ezután is járt magához a leány?

— Nem emlékszem rá.
— Maga emlékezett még a vizsgálóbíró előtt, hogy Ruttkai Éva maga után ment a korcsmába s háza hirta.

— Nem emlékszem most.
— Pedig azzal van vádolva, hogy őjjel vasvillával agyonütötte a leányt és meg egy veder vízzel is leöntötte. Aztán a haldokló nőt felemelte, az ágyra tette maga mellé és elaludt. Reggel, mikor felébredt, a halott nő fektet maga mellett.

A vádlott utolsó szava erre a vádra is az, hogy nem emlékszik.

A törvényszék azután *Radovics József* fuvarost hallgatja ki, akinél a vádlott szolgálatban volt. A tanu azt vallja, hogy *Ujfalusi* jóraváló ember volt s csak akkor volt brutális, ha sokat ivott. Ruttkai Éva, mondja továbbá a tanu, nagyon ragaszkodott a vádlotthoz. Noha kegyetlenül megverte első ízben, másnap mégis eljött hozzá s vacsorát hozott neki. Akkor úgy látszott, hogy kibékültek. A második, végzetes kimeneteli tetleges-

ség alkalmával a vádlott részeg volt ugyan, de nem annyira, hogy ne tudta volna, mit cselekszik. Ujfalusi előbb ostorozással ütötte az asszonyt. A tanu bethant az istállóba s kérdezte Ujfalusit, hogy mit cselekszik?

— Semmit, felelte bambán a kocsis. Ahhoz képest, mondja a tanu, amit ezután cselekedett, ez valóban semmi sem volt. Ujfalusi ugyanis megragadta az asszonyt s kivitte az udvarra. Ott vasvillával ütötte, addig, míg a nyele el nem tört. Az asszony rimázkodott neki:

— Pistám, édes Pistám, ne bántsál!

Ujfalusit nem hatotta meg ez a könyörgés, tovább ütötte egy pillével. A mint az az éjjeli verekedés történt, én ott hagytam őket és lefeküdtem. Reggel ismét bementem az istállóba és akkor Hoffmann Ferenc kocsissal együtt azt láttuk, hogy Ujfalusi alszik és mellette fekszik az Éva holtan. Azonnal költöztetjük Ujfalusit és megmondtuk neki, hogy az Éva meghalt. Dehogy halt meg — felelé az ébredező Ujfalusi.

A következő tanu *Sonnenfeld* Gyula kereskedő, azt vallja, hogy Ujfalusi mindig kergette magától a leányt, de ez nem tágitott mellőle, nagyon szerette. Neki is van egy kormánya, gyakran látta a vádlottat is a megölt leánnyal együtt inni. A tragikus napot megelőzőleg is látta a vádlottat, aki jókedvű volt, de nem volt részeg. Ezután Lavrik Károlyt hallgatta ki a törvényszék.

Elnök: Maga három órák hajnalban ment be az Ujfalusi istállóba, mit látott ott akkor?

Tanu: Egy meztelen nőt láttam az ágyon. Ezt én nem találtam illőnek, hát visszamentem a magam istállójába.

— Maga hogyan tudta meg, hogy meghalt az asszony?

— Reggel megfontam a lábát a nőnek és éreztem, hogy az hideg. Erre felköttem Ujfalusit.

A következő tanu *Kiss József* kocsis, aki jó, szelid embernek ismerie a vádlottat.

A tanuk kihallgatása után dr. *Moravcsik* egyetemi tanár és dr. *Minnich* törvényszéki orvosi szakértőt hallgatták ki.

A tárgyalás itt megszakadt s csak délután négy órák folytatták, amikor a perbeszédre került a sor.

Az esküdtek mintegy 10 pernyi tanácskozás után meghozták verdiktjüket, melyet főnökük *Sigray Pál* hirdetett ki.

Ez a verdikt az I. főkérdésre 7-nél több igen szavazattal megállapította a vádlott bűnösségét s ugyancsak 7-nél több igennel szavaztak a II. kérdésre is, amely szerint a vádlott bűncselekményét erős felindulásban követte el.

A vád és védelem meghallgatása után az esküdtségi bíróság Ujfalusi István bűnösnek mondotta ki az erős felindulásban elkövetett halált okozó testi sértés büntetésében és ezért 2 évi börtönrre ítélte. A büntetésből az ítélet 4 hónapot kitöltöttnek vett az elszünetelt vizsgálati fogság által.

Elnök: Kérdem a feleket, kívánnak-e semmisségi panaszszal élni?

Ügyész: Tisztelettel megnyugszom.

Védő: Semmisségi panaszszal élek az új bünvádi perrendtartás 385. §-ának 3-dik pontjára való vonatkozással.

Vádlott megnyugodott az ítéletben.

Elnök tudomásul véve a semmisségi panasz bejelentését, vádlott szabadlábra helyezése tekintetében intézett még kérdést a vád és védelem képviselőihez.

Dr. Sely ügyész: Miután a vádlott megnyugodott az ítéletben, így tenát maga jelezte, hogy büntetését tölteni akarja.

Dr. Kéty védő: Miután vádlott nem kérte szabadlábra helyezését, én nem szólhatok e tekintetben semmit.

A törvényszék erre határozathozatalra vonult vissza, s rövid tanácskozás után azt határozta, hogy a vádlottat, miután az ítéletben maga is meggyugodott, a büntetés kitöltése céljából a királyi ügyésznek átadja.

Nyílttér.

A n. é. utazó-közönséghez!

Lapunkban legközelebb megjelenik Magyarország azon ajánlható vidéki szállodáinak, vendéglőinek és kávéházainak (a legkisebb közönségből is) pontos címjegyzéke, ahol

Kitűnően étkezhetik, kényelmesen lakhatnak, jutányos árszabások mellett.

A címjegyzék megjelenési idejét e lapban előzetesen közöljük, mely azután minden egyes számunkban meg fog jelenni. Lapunk minden jobb szíllodában, vendéglőben, kormcsmban és kávéházban olvasható.

A Magyar Vendéglős- és Kávés-Ipar'

Kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-körút 30-32. szám.

Kleinöscheg-Elysée
a Legjobb Szegző

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, március 23. Távirati jelentés szerint a Zenta osztrák-magyar hadihajó Sanghaiba érkezett, ahonnan 7—8 nap múlva a Shallow-öbölbe (Üszak-Kína) indul. A hajón minden rendben van.

London, március 23. Az Amerique hajó nem érkezett be arra az időre, a mikorra várták. Arról, hogy a hajó Tyne és Valparaiso között állítólag megsemmisült, a Lloyds semmit sem tud.

Berlin, március 23. A porosz képviselőház mai ülésén a sziléziai árvízveszedelem elhárítására teendő intézkedésekről szóló törvényjavaslatot tárgyalta s némi vita után a törvényjavaslatot 28 tagu bizottsághoz utasította.

Az ausztriai helyzet.

Bécs, március 23. *Koerber* miniszterelnököt 6 felsége ma délelőtt hosszabb kihallgatáson fogadta, a melyen a miniszterelnök részletes jelentést tett a helyzetről.

Valamennyi lap foglalkozik a *békkeltető-bizottság* üléseinek eredményével. Mind megegyezik abban, hogy elég jelentős eredményeket értek el, bár a főkérdésben megegyezés nem történt. A legfontosabb ügyet, a tartományi hatóságok nyelvkerésztését, az albizottság tárgyalja a kormány javaslat alapján. A kormány szándékát, hogy *belső* szolgálati nyelvtől a *cseh* nyelvet hajlandó elismerni, ha ez a békét helyreállítja, még a *Fremdenblatt* is bizonyos mértékben egyoldalunak tartja, amennyiben azt erősíti, hogy tisztán és kizárólag a csehek kívánásainak teljesítésével a békét még nem lehet helyreállítani.

A francia képviselőházból.

Páris, március 23. A képviselőház törvényjavaslatot fogadott el, amelynek értelmében *Madagaskarnak* felhatalmazás adatik, hogy a Taszanarivól Tomatsáig építendő vasut költségeire 60 millió franknyi kölcsönt vehessen fel.

Ferrette interpellál az iránt, hogy Brüsszelben egyidejűleg két kereskedelmi kamara áll fenn, amelyek Franciaország részéről szubvencióban részesülnek. Az egyik ilyen kereskedelmi kamara, amelynek Roland az elnöke, nyílt harcban állott a brüsszeli francia követtel, Gerarddal.

Delcassé külügyminiszter azt válaszolja, hogy a kereskedelmi kamarák csupán magányesületek és a kormány nem akadályozhatja meg, hogy valamely városban két ilyen kamara álljon fenn. Ezek közül mégis csupán azt szubvencionálják, amelyiknek Gerard a tiszteletbeli elnöke.

Müllerand kereskedelmi miniszter kijelenti, nem engedheti meg, hogy a Roland elnöklete alatt álló kereskedelmi kamara vonakodik Franciaország képviselőjének tekintélye előtt meghajolni. (Tetszés.)

Ferrette erre visszavonta az interpellációját.

Az olasz kormány válsága.

Róma, március 23. A tegnapi kamaratülés rendkívül viharos volt. Dacára annak, hogy a kamara 208 szavattal 124 ellenében az obszcurionisták indítványát elvetette, a kormány helyzete még sem javult. *Kuáini* a többségit elpártolt s kijelentette, hogy nem szavaz a mellett, hogy a házszabálybiztoszt diktatori hatalommal ruházzák fel. A Luca-lele indítvány feletti szavazás alkalmával 172 képviselő nem szavazott. A kormány helyzetét beavatott körökben *válságosnak* mondják.

Egy expedíció lemeszárllása.

Berlin, március 23. Német-Kamerunban a bennszülöttek lemeszárllottak egy német katonai expedíciót, amely a legutolsó vérézés megzsozulasára indult el. Egy kapitányt és három hadnagyot súlyosan megsebesítettek, más jelentés szerint ezeket is megölték a bennszülöttek.

Késő oáfolat.

London, március 23. A kínai hivatalos lap, a *Shen-Pao*, valamint a sanghai német lap a *leghatározottabban megédöljök a kínai császár detronizálásáról* szóló hírt. Egyszermind hozzáteszik, hogy a hazug hirt a reformpárt terjesztette.

Sztrájkok.

Rokitzan, március 23. A sztrájkolók és a bányagazgatóságok megbízottjai tegnap Miröschauban gyűlést tartottak, amelyen a munkások kijelentették, hogy föltétlenül munkába állnak. Ma reggel valamennyi bányamunkás munkába állott.

Komotau, március 23. A sztrájk megszűnt.

Albona, március 23. Carpanóban ma, ötven ember kivételével, az összes kőszénbányászok sztrájkolnak. Rendezavarás nem fordult elő.

Az argentiniai forradalom vége.

London, március 23. A *Times*nak jelentik Buenos-Ayresből tegnapi kelettel:

Az *entre-riosi* forradalom megszűnt azzal, hogy a felelők átadták fegyvereiket a kormány csapatainak.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 23. Az általános osztrák villamosági részvénytársaság mai rendes közgyűlése egyhangulag jóváhagyta az 1899. évi üzleti jelentést és elfogadta az igazgatónanácsnak azt a javaslatát, hogy a részvényeseknek 14%-os osztalékot adjanak részvényenkint.

Bécs, március 23. (A *Budapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése. A délutáni *maandorpalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 264.80 Magyar hitelrészvény 187.50. Anzol-Osztrák bank 124.75 Union bank 135.50, Länderbank 156.50, bankgyűléslet 117.80, osztrák-magyar államvasut részvény 194.30, északnyugati vasut részvény 257.0, elbavölgyi vasut 123.25, dunagözhajós részvény 119.25, alphei bányarészvény 152.50, májusi járadék 261.25, osztrák koronajáradék 309.50, magyar arany, 99.25, magyar koronajáradék 93.60, német birodalmi márika készpénz 121.50 ultimóra 118.75, örsökorsorjegyek 118.68, rimaurányi vasút —, déli vasut —, dohányrészvény —, Napoleon d'or 19.29 Lombard —.

New York, március 23. (Értéktőzsde.) Váltó Londonra 4.83. Váltó Párisra 5.19 $\frac{3}{4}$. Váltó Berlinre 94 $\frac{1}{2}$. Ezüst 60 $\frac{1}{2}$.

New York, március 23. (Terménytőzsde.) (Zárlat) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9 $\frac{14}{16}$ (9 $\frac{14}{16}$). Áprilisra 9.35. (9.49). júniusra 9.33. (9.43). New-Orleansban helyben 9 $\frac{9}{16}$. (9 $\frac{9}{16}$). — *Petroleum* Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphian 9.85. (9.85). Refined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 16.8. (16.8). — *Zsír:* Western steam 6.55. (6.45). Rohe & Brothers 6.75. (6.65). — *Tengeri* irányzata szilárd. Márciusra —. (—). Májusra 43.—. (42 $\frac{1}{4}$). Juliusra 43 $\frac{1}{4}$. (42 $\frac{1}{2}$). — *Buza* irányzata szilárd. Piros ősi helyben 78 $\frac{1}{4}$. (78 $\frac{1}{4}$). Szeptemberre 72 $\frac{1}{2}$. (72 $\frac{1}{4}$). Márciusra —. (75 $\frac{1}{4}$). Májusra 72 $\frac{1}{2}$. (72 $\frac{1}{4}$). Juliusra 72 $\frac{1}{2}$. (72 $\frac{1}{4}$). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3 $\frac{1}{2}$. (3 $\frac{1}{2}$). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 8 $\frac{3}{16}$. (8 $\frac{3}{16}$). Áprilisra 6.60. (6.80). Juliusra 6.60. (6.80). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.75. (2.75). — *Cukor:* 3 $\frac{15}{16}$. (3 $\frac{15}{16}$). — *Ön:* 30.75. (32.65). — *Lés:* 16.75. (16.75). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 23. (Terménytőzsde.) (Zárlat) *Buza* irányzata szilárd. Márciusra 65 $\frac{1}{4}$. (65 $\frac{1}{4}$). Májusra 65 $\frac{1}{4}$. (65 $\frac{1}{4}$). — *Tengeri* irányzata igen szilárd. Májusra 37 $\frac{1}{2}$. (36 $\frac{1}{2}$). — *Zsír:* Márciusra 6.20. (6.10). Májusra 6.25. (6.15). — *Szalonna* short clear 6.60. (6.40). — *Sertéshús:* Februárra —. (—). Májusra 11.70. (11.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naptár. Szombat, március 24. — Római katolikus: Gábor főangyal. — Protestáns: Gábor. — Görög-orth: március 11. S. ofron. — Zsidó: Vendar 24. — Sabbat Sehenini. A nap két 5 óra 40 percek. — Nyugszik 6 óra 1 percek. — A hold két délután 1 óra 24 percek. — Nyugszik délelőtt 10 óra 21 percek.

A művésztér nem fogynak.

A *budapesti katolikus kör vendékvári közgyűlése* délután 6 órákor a kör helyiségében: Molnár-utca 11. sz.

Az országos honvédségi-egyesület közgyűlése délelőtt 11 órákor a képviselőház I. sz. tanácstermében.

A *Csal-szorosban* magyarországi könyvkereskedő-segéd-ek egynélves felbontó estje saát helyiségében este 8 órákor.

A *Budapesti önkéntes tűzoltó-testület társas lakomája* este 8 órákor az országos kaszinó vendéglőjében.

Nemzeti múzeum: Képtára, nyitva délelőtt 9 órástól délután 1 óráig. A többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthető.

Nemess-kidállítás a városligeti Műcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 órástól 4. u. 5 óráig. Belépődij 2 korona.

Székhely-kidállítás a Nemzeti Szalomban, nyitva egész nap. Belépő díj 50 fillér.

Teknológiai múzeumem zárva.

Országos képtár zárva.

Az új országos kupaacsarnokba megtekinthető délelőtt 10—12 óráig. Belépődij 1 korona.

Deák-mauzóleum a kerpesi-uti temetőben, nyitva délután 5 óráig.

Iparművészeti múzeum zárva.

Maóvár Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerpesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tuizokozó-ostály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerpesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 órástól 12 óráig és délután 3 órástól 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a hazai-ipari kiállítás melyben az üzletvezetőség árusításokat is csekközli) a városligeti iparcsernokban nyitva: délelőtt 9 órástól 12 óráig és délután 2 órástól 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somogy Mulató, Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folies Caprice. VI., Róvay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája.

Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kerékpárterem.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetést.) Ujonnán berendezett fényes étterem.

Putzer-pince Deák-tér mentén a pince déli-termekek Dobronyi Géza 1-ső rangú zenekarának hangversenye.

KÜLÖNFÉLÉK.

Siklón.

Szerelmünket példázza tán
Ez a fürge kis vasut.
A te kupéd föl a dombra,
Az enyém a völgybe fut.

De a lejton találkozunk,
Röpke pillanatra bár.
Tekintetünk összevillan
És válnunk kell újra már.

... Szerelmünket példázza tán
Ez a fürge kis vasut:
A te kupéd a magasba,
Az enyém a völgybe fut...

Nagy Endre.

† Viktor Emánuel halála. 1878. telén történt, hogy Viktor Emánuel római kvirináli palotájában való tartózkodása alatt, nyolcvan éves korában tüdőgyulladásban megbetegedett. Lorenzo Bruno volt az első orvosa, s így neki jutott az a nehéz feladat, hogy a királyt állapotáról felvilágosítsa. Nem sokat habozott tehát, hanem e szavakat intézte a királyhoz:

— Felső, a veszély említése még egyetlen egy savoyai fejedelmet sem rémített meg, mert mindegyiküknek a veszedelem az élető eleme. Felsőgednek minden előde, ha élete végéhez közeledett, megadással közeledett istenéhez. Szent meggyőződés, hogy felsőged is hasonlóképpen fog cselekedni.

Egy pillanatra elborult a király arca és így szólt az orvoshoz:

— Annymira beteg volnék?
— Még nem adunk fel minden reményt — felelte Bruno — de mindig jó, ha a legvégsőre el vagyunk készülve.

— Jól van hát — válaszolt a király — küldjön Anoinóért, az udvari káplánért.

E szavakkal karját az orvos vállára tette és így folytatta:

— Már eddig is tudtam, kedves Bruno, hogy ön földulattal viseltetik irántam, de most látom csak, hogy valósággal barátom.

E párbeszéd után a király fetvette az utolsó kenetet és a Savoyai-ház ősi szokása szerint, a haladó ágya előtt az egész udvar elvonult. Viktor Emánuel halálos ágyában felülve, elhaló fényű szemével az elvonuló mindegyikre bucsupillantást vetett, azután visszahanyattott vánkosára s jobblétre szenderült. Igen szívós természetű ember volt s a leg-erősebb szervezetű királyok közé tartozott.

† A cár és a trikolór. I. Miklós cár különös gyűlölettel viseltette a francia trikolór és kokárda ellen, amely a párisi júliusi forradalom után hivatalossá lett. Egy német folyóiratban most újból megjelentek uti levelek Pétervárból 1832-ből, amelyeknek írója Leopold Gerlach. A következők olvashatók többek között:

Ma este a császár két szép dolgot mondott. Mint rendesen, kifejezte utalását a júliusi revolúció ellen és azt mondotta, hogy ha háromszínű kokárdát lát, akkor mindig nagy kedve van ahhoz, hogy lábál tiporja. De legyőzi magát és mint a manővereken, ha a csapatok egymásnak mennek, azt vezényli: Le a fegyverrel! Meggyeztem, hogy jönni fog még az idő, amikor a háromszínű kokárda ellen ez lesz a vezényszó: Fel a fegyverrel!

— Igen, — mondotta a császár, — ha jön a parancs, akkor kivonulunk.

A parádé után a Téli-palota mögött lévő gyakorlóterem a dobogóra mentünk és áttekingettük a katonáktól elrepett Iszak-teret. A drapéria kék-fehérre volt festve és vörös szalaggal bevonva. A császár, amikor meglátta ezt, így kiáltott fel:

— Mais c'est tricolore, je ne veux pas cela. Aztán letépett egy csomó rojtot és szegést és a földre vetette.

† A Petit Journal reklámja. A Petit Journal új regényt kezdett meg a napokban *Infâme* címmel. Mint minden francia lap, úgy a Judet újságja sem mulasztotta el reklám útján hívni fel a közönség figyelmét új regényére. A boulevardokon mindenfelé láthatók a hirdetési vállalat emberei, akik hatalmas táblát viselnek a nyakukba akasztva, amelyen már messziről olvashatni:

LE PETIT JOURNAL
INFAME.

Csak közelebbi vizsgálat után jön rá az érdeklődő, hogy a *Petit Journal* nem szenved észinteségi rohamokban és az *Infâme* (gyalázatos) csak címe annak a regénynek, amely Judet lapjában lát majd napvilágot.

† Monte-Carlo bevétel. A monacói kaszinót bérlő társaságnak múlt évben huszonöt millió százezer frank tiszta jövedelme volt. Mivel a társaság fedezi a fejedelemség összes költségeit, mint: világítás, vízvezeték, hadsereg, rendőrség, iskolák, papok stb., képzeltet, mekkora összeg fordul meg évenként kasszájában. A társaság a kaszinó bérletét 1897-ben újította meg ötven esztendőre. A szerződés szerint a társaság azonnal tíz millió frankot fizetett, 1913-ban pedig tízenöt milliót fog fizetni. Ezenkívül a monacói herceg kikötött magának 1,750,000 frankot évenként 1897—1917-ig; két milliót 1917—1927-ig;

két millió 250,000 frankot 1927—1937. és három milliót 1937—1947-ig. Az elmúlt évben négyszázezer frank volt a legnagyobb összeg, amelyet egy játékos egy este nyert a kaszinóban.

† Szerelmi adó. Az adónemeknek a kitalálásában kifogyhatatlan a leleményesség, mint ezt a tapasztalat bizonyítja, de azért az az amerikai methodista pap, aki a legújabb adófaját kidolgozta, a legnagyobbat mivelte ezen a téren. Idaho a székhelye ennek a derék papnak és az ő nevéhez fűződik a szerelmi adó. Az ő templomát akarta mind szebbé varázsolni s ez adott az ő szellemének szárnyakat. Először csak azt találta ki, hogy az ifju, aki a lekezeztet tartozó leányzónál látogatást tesz, e látogatásért tíz centet fizet. Akkoriban. Akkor még csak egy új orgonáról volt szó és a szükséges összeg csakhamar együtt volt. Hanem a szép eredménytől kedvet kapott és mivel később már új templomot akart építeni, már egész adótervezetet dolgozott ki a következőkben:

Esti látogatás egy ifju leányzónál	10 cent
Nappali látogatás	2—6 .
Kézszorítás	16 .
Sétakocsizás kettesben	12 .
Csók a leány anyja jelenlétében	17 .
Házassági ajánlat	198 dollár
Az esküvő napjának megállapítása	2 cent
Minden font ajándék bonbonért	1 .

Ennek a társaság a végrehajtásához természetesen nagy adminisztráció kell. Az adószedők az ifju leányzó bemonadása szerint járnak el. Eleinte csak egyszerű nyugtatványt kapott az ifju, most azonban a különös esetek alkalmából, mint amilyen a csók, az ajándék külön bélyegeket, amelyeket elől rá kell ragasztania az ingére. Az adószedők eljárnak a fiatal leányokhoz, s ha náluk találják az ifjakat, megvizsgálják őket, vajjon rajta vannak-e az ingbetétlen a kellő számu bélyeg, s ha nincs együtt a kellő számu bélyeg, vagyis ha a számadás nem egyezik meg a menyasszony részéről bemondott adatokkal, akkor ott helyben ráragasztják az ifju ingére a hiányzó bélyegeket. A methodista pap Idahoiban meg van győződve arról, hogy hamarosan megit tekintélyes összeg lesz együtt a szerelmi adóból.

† A legnagyobb óra. Páris legújabb pályaudvarán, a lyoni-pályaudvar magas tornyán a napokban óriási nagy órák helyeztek el. Az óralap husz négyzetméter nagysága, a mutatók három méter hosszúak. Az órat villamosan világítják, úgy, hogy jó messziről látható lesz a pontos idő. Ami különösen azoknak lesz hasznos, akik egy kissé elkésve jönnek. Az utolsó percben egy kis sietséggel még elérhetik a vonatot.

REGÉNY.

EGYETLEN EGY ASSZONY

Írta: MOLNÁR FERENC

(19)

Egy pillanatra talán el is hitte. Erősen a szemébe nézett:

— Bolondozzék az öregapjával, Toganov. Hát ne hagyja itt úlni az embert! Hova megy?

— Az apámhoz — mondta az orosz.

Ez a szó itt a zökögő brikskán nem hallatszott úgy, mint az asszonynál, a csöndes szobában. Hozzáértette:

— Megyek el, mert nagyon szerelmes vagyok. Az isten áldja meg magát is, Richter ur. Könyvezett.

Richter hallgatott. Ez nagyon erősen hatott rá. Szívbeli sajnálta a jó oroszt, aki ilyen becsületlen ügyefogyottsággal oldja meg a nagy kérdést. Nem is beszélte vele azontul. Két év alatt nagyon megszerette és most rosszul esett ilyen hirtelen megválni tőle. Az asszony iránt egy kis keserűséget érzett. Azt is érezte, hogy most már szét fog zúlni ez a kis társaság. Igazán nagyon fájt neki, hogy az orosz elmegy.

Közel érték a doktor házához.

— Na én itt leszállok, — mondta a mérnök — áldja meg magát a jó isten, kedves Toganov. Ez az „isten áldja meg“ nek a melegebb, magasabb fokú variációja majdnem könnyeket csalt az ő szemébe is.

— Jöjjön velem Selmeezig, — mondta az orosz.

Richter a vért mutatta a kabátján:

— Nem lehet. Nagyon megütöttem a karomat. Azt hiszem, el is törött.

Az orosz a fogát szivta; nem bírta nézni a vért. Valami szép bucsuzót akart mondani, de csak ez jött az ajkára:

— Alásszolgája....

Aztán mindjárt megölelte és megcsókolta a mérnököt. A brikska tovább zörgött és a mérnök elszorult szívvel állt az uton, nézett utána. Újra belevágott a fájás a karjába, s érezte, hogy gyengül a sok vérvesztéstől.

— Szegény jó Toganov — mondta igen csöndesen. Majd egyet sóhajtott és bement az orvoshoz.

XIII.

— Doktor ur — mondta a mogorva öregnek — belelöttek a karomba. Csináljon vele, amit akar, csak el ne mondja senkinek, hogy golyó járt benne. Mondjunk akármir mást, például azt, hogy eltörtött . . . Jó?

A doktor még meg sem értette a dolgot, s a sáppadt, vereskezű kis szőke ember már követelt, kiabált:

— Jó?
Ráhagyta:
— Jó.

Azzal levetette kabátját, mellényét, ingét, odaadta a karját a dokornak, s olyan arcot vágott ehhez, mintha valami mérszárossal volna dolga. Az orvos felhuzta a szemöldökét, jobbra-balra ingatta a fejét, de nem mert kérdezősködni. Aztán mindjárt hozzáfogott a mosáshoz, kötözéshez: egyszeribe megtelt a szoba karbóllal, jódformákkal és egyéb orvosi szagokkal. Nagy tülltekeresekről csavarodott le a lágy, fehér szalag s a doktor manipulált, mosott, nézett nagyítóval és csak amikor bekötötte a kart, szólt meg:

— Hála Istennek, nincs benne a golyó. És piszok sincs benne, reméljük. Magának bolond szerencséje van, Richter ur . . .

— Köszönöm szépen.
— Gipszbe fogjuk tenni — folytatta Timkó doktor — és feküdni fog vele. Szerencsés ember. Richter mosolygott.

— Vagy inkább szerencsétlen — mondta majdnem dühösen az orvos, miközben visszacsavarta a maradék tüllt. — Ahogy vesszük

Hallgattak egy kicsit.

— Amióta az asszony itt van, igazán mindenre el vagyok készülve — fejezte be haragos mondókáját az öreg, s dühösen csapta be fiókjába a tekereseket.

Aztán rávált Richterre:

— Legjobb lesz, ha mindjárt hazamegy és lefekszik. Én is mindjárt ott leszek. Előbb még Csenkéknél van egy kis dolgom . . .

De ezt már úgy mondta, hogy a szemüvege fölött nézett Richterre. A hangjában szemrehányás volt és szomorúság. Richter rosszul érezte magát. Kénytelen-kelletlen érdeklődést erőltetett:

— Nagyon rosszul van?
A doktor most már érezte, hogy joga van gorombáskodni. Szigoruan szólt:

— Még maga kérdezi?
Aztán, hogy a mérnök egy szót se szólt, gyöngédebb hangon tette hozzá:

— Szegényke nagyon rosszul van. És még hozzá végtelenül gyöngö szervezet.
Vette ő is kabátját, kalapját és ment, kifelé. Richter utána ballagott, mint valami összeszédott gyerek. A kapunál szinte örült, hogy a doktor lefelé megy, ő pedig fölfelé. Hogy mégis mondjon valamit, megszólalt:

— Aztán eljön hozzám, doktor ur?

— El.

Köszöntötték egymást és ment mindenik a maga útján.

Richter az ut közepén ballagott, a langyos, majdnem tavaszi napsugáron. A keréknyomot nézegette, amelyet Toganov kocsija hagyott a porban. Eszébe jutott ez a szerelmes nagy gyerek. „Szegény fiu, szegény jó fiu“ — gondolta. De titkon egy kis örömet is érzett, hogy most már kevesebben vannak. Majd föltette magában a kérdést, hogy el tudott volna-e ő utazni, úgy, ahogy Toganov elutazott. Érezte, hogy nem. Neki kellett az asszony. Kell, véron, tűzön, minden poklon keresztül!

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Magyarország birtokmegoszlása.

Budapest, március 23.

Mezőgazdaságunk széles mezejéről sajnos nem kéltek eddig a birtokmegoszlásról és a gazdaságok jellegéről szóló statisztikát. Uj gazdasági kérdések nyomultak előtérbe és ezek hatása alatt az 1895-ik VIII. törvényekkel nagy mezőgazdasági statisztikai összeírás eszközöltetett. Éppen most, mikor uj birtokpolitikai kérdések foglalkoztatják a közvéleményt, jelenik meg az országos statisztikai hivatalnak Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter rendeletére a birtokoknak nagyság és jelleg szerint való földelgőzéről szóló hatalmas munka, mely a gyűjtött anyagot mezőgazdasági üzem szerint csoportosítja és mintegy a gazdaságok egyéni jellegét domborítja ki.

A gazdaságok száma 2,795,885. Mintán egyesítették a különböző határokat, de egy kézben lévő birtokokat. — ez a szám véglegesnek tekinthető. A mezőgazdasággal foglalkozók száma 4,447,088 lévén, ekként a mezőgazdálkodással foglalkozók 62%-ának van saját gazdasága. A Tisza-Maros szögen sehol sem marad az ez arányszám 65%-nál kisebb. Egyedül Békésben a mezőgazdasággal foglalkozók 62%-ának nincsen saját birtoka, ellenben Hajdúban már 76, Bácsodrozban 86%, Biharban 85% a saját javain gazdálkodik. Legkevesebb a birtokviszonyok Erdélyben, ahol az átlagos szám 60%, a Dunántúl, ahol a mezőgazdaságból élők felének nincs saját gazdasága. A városok között első helyen áll Debrecen, aztán Szabadka és Kecskemét következik. Budapest a mezőgazdaságból élők 33%-ának saját gazdasága van. Kevés a saját ingatlanal bírók száma. Selmecbányán (7%), Temesváron (6%), Kassán (5%). A gazdaságok nagyság szerint így sommazatok: Egy holdon aluli gazdaság van 294,415, egy holdas 268,474, 1—5 holdas 716,779, 5—10 holdas 453,535, 10—20 holdas 385,331, 20—50 holdas 205,181, 50—100 holdas 36,032, 100—200 holdas 10,275, 200—500 holdas 6448, 500—1000 holdas 3144, ezer holdon felüli 3768.

A gazdaságok összes számából legnagyobb százalék esik az 1—5 holdas gazdaságokra. Ezek közül egy harmadát teszik az összes gazdaságoknak. Az 5—10 holdas gazdaságok körülbelül egy ötödét teszik az összesnek, de feltűnik nagy az egy holdon aluli törpe birtok, ide tartoznak a kis belső-séggel bíró szelvények.

Van törpegazdaság 1,279,718 (53%), kis gazdaság 5—10 holdas 1,035,129, (45%), középgazdaság (1000 holdas) 19,887 (0.83%) és nagy gazdaság (1000 holdon felüli) 3768 (0.16%).

Bármily nagy az egy holdnál kisebb gazdaságok száma, a mezőgazdasági területek csak igen kis része esik rá. Az összes területnek mindössze 0.24%-a, az egy holdon aluli lévő gazdaságok összes területe a 100,000 kat. holdat nem haladja meg. A törpe birtokok megoszlása azonban kedvezőbb nálunk mint Horvátországban. Nálunk a gazdaságok területének 46%-a a kis gazdaságokra esik. Szociális szempontból ez határozottan kedvező jelenség, mely azonban arról is tanuskodik, hogy a nemzeti termelés

szempontjából mekkora fontossága van annak, hogy a kis gazdák között a szakismeretek minél inkább terjesztessenek. A kormányzati tények, amint nap-nap után tapasztaljuk, e felfogás szellemében indulnak. A kis existenciák lábra állítása, megerősítése, termelésük fokozása érdekében tervszerű egymásutánban teszi meg a kormányzat a magáét. Azonban az a feltűnő és egyben elszomorító helyzet, hogy Magyarországon a középbirtok a kisbirtoknak egy harmadát sem teszi ki, a nagybirtoknak pedig felét sem, pedig más mezőgazdasági államokban a nemzetfenntartó osztály gerince a középbirtokok, így Németországban 23%-a a földbirtokoknak középbirtokok kezén van, — elegg indokolja a panaszt, mely a gentry pusztulása miatt itt-ott felhangzik.

E néhány adatból is kitűnik, hogy a most megjelent mű a míg egyszerű világos képét tárja föl birtokmegoszlási helyzetünknek, egyben a főnőfölgő és elintézésre váró birtokpolitikai kérdéseket tekintve, — szinte aktuális vonatkozású. Aki az egymás mellé rótt számadatokból levonja a következtetést, promisszákat, az kötségekívül leszűri azt a tanulságot, hogy nálunk a mezőgazdasági társadalom alsó tagozatait föl kell emelni, meg kell nyerni a gazdasági haladásnak, mert gazdaságaink akkor lesznek egységesen tagolva, ha a kis kézen lévő birtokok termelése fokozatik. Különösen vidékenként kell kísérni a birtokváltozásokat, Erdélyben, Dunántúl, ahol a birtok kategóriák szerinti megoszlása még sok természetes fejlődést kíván.

Ipar és kereskedelem.

Szőlőművelési állomás a fővárosban. Darányi földmivelésügyi miniszter a Törvénykezési dűlőben, a fogaskerekű vasút közelében 10,000 négyszögletű területet vett a központi szőlőművelési kísérleti állomás céljaira. E telken az eddigi tervek szerint egy központi épület és négy pavillon fog emelkedni. A központi épületben lesz a szőlőművelési múzeum, a szakkönyvtár, a felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam tantermei s a nagy közönség részére rendezendő időszak előadások céljaira szolgáló előadási terem. A pavilonokban lesznek elhelyezve a növény-fiziológiai és növény-pathológiai, a gyakorlati szőlőművelési, kémiai és az erjedéstan laboratórium. A kísérleti telephez 3/4 hold szőlő tartozik.

Az Adria Tengerhajózási Részvénytársaság ma közötti mérlege a következő tételeket tartalmazza: Vagyoni: Tulajdoni haték 17,031,881.12 korona. Építés alatt lévő hajókra teljesített fizetések 482,519.02 korona. Társasági palota Fiumében 2,300,810.68 korona. Budapesti telek 581,400 korona. Anyagtraktár 42,720 korona. Pénztárszám 38,601.48 korona. Bankoknál elhelyezett összeg 949,151.52 korona. Adósság 607,643.24 korona. Tengeri és vasuti szállítási díjak 181,851.04 korona. Értékpapírok 207,000 korona. 1900. évben előlegek elszámolandó utakra 464,586.44 korona. Összesen 22,883,165.32 korona. Részvénytőke 5,000,000 korona. Elsőbbségek: papírrésztűk elsőbbségek 4,212,406 kor. Kisorsolt, de fel nem vett s 1899. dec. 31-én visszaváltandó papírrésztűk elsőbbségek 331,800

korona. Jelzálogkölesön 681,225.70 korona. Fiumei telekvételár hátraléka 240,000 kor. Budapesti telekvételár hátraléka 552,330 korona. Tartalék 1,372,800 korona. Biztosítási tartalék 1,907,251.60 kor. Nyugdíjalap 166,400 kor. Értékesítői tartalék 6,419,907.66 korona. Hitelezők 281,849.40 korona. Elfogadványok és utalványok 61,577.50 korona. Átmeneti tételek 595,530.02 korona. Egyenleg, mint nyereség: Polyó évi nyereség 944,354.48 korona. Nyereség áthozat 1898. évről 120,738.78 korona. Összesen 22,883,165.32 korona. Nyereség és veszteség számla. Bevétel: Nyereség-áthozat 1898-ról 120,738.78 korona. M. kir. államszubszción 1,140,000.— korona. Hajók jövedelme 2,189,778.26 korona. Házberővedelem 69,671.32 korona. Arfolyam-nyereség 24,096.86 korona. Kamatjövedelem 67,706.98 korona. Különféle jövedelem 61,871.88 korona. Összesen 3,673,864.08 korona. Kiadás: Hajóbiztosítási díjak 487,897.40 kor. Értékesítői alap 1,014,189.40 korona. Leírások 180,910.18 korona. Általános költségek 642,913.66 korona. Megtérített károk és hiányok 64,875.72 korona. Kamatok 297,989.86 korona. Egyenlag mint nyereség 944,354.48 korona. Nyereség-áthozat 1898-ról 120,738.78 korona. Összesen 3,673,864.08 korona.

Déligyűmölcs-auciók. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság ma tartott aukcióján 20,000 láda narancsot, citromot és mandarint adott el a következő árak mellett: Narancs: 160-as 5.50 koronától 6.50 koronáig. 200-as 5.— koronától 7.— koronáig. 300-as 7.— koronától 10.— koronáig. 360-as 6.— Ktől 8.— koronáig. Vépíros narancs: 8.— K-től 16.— K-ig. Citrom: 200-as 6.— koronától 7.— koronáig. 360-as 6.— koronától 7.— koronáig. A legközelebbi aukció csütörtökön, március 29-én lesz, mely alkalommal 9,000 láda narancsot, citromot és mandarint kínálnak eladásra.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Plénier Károly kereskedő Kolleschowitz, Gutman Móric rövidáru-kereskedő Kremsier, Gamentz Domokos kereskedő Déva, Andel Károly ékszerész Nagybeszerek, Verzár Marika kereskedő Deb, Kulhanek Ferenc kereskedő Schildberg, Adler Antal fűszerkereskedő Gödöllő, Murschenhofer Károly nyerges Pottendorf, Fuhr Antal kezytis Kaaden, Neuber Gyula vegyeskereskedő Brünn, Weintraub Mózes kereskedő Podhajce, Diósy Ödön Szőfia.

Borjувásár. 1900. évi március hó 23-án. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvény-társaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 931 db, lelt borju 6 db, bécsi élő borju — db, — db, horvát, — vendék marha 7 darab, bárány élő 40 darab, lelt bárány 832 darab. Arjegyész azonos tételekből: Arjegyész. Belföldi élő borju —54—60— f.-ig, l. r. 65—76 f.-ig, kivétel 80 f. kilonkint, lelt borju — f.-ig, l. r. — f.-ig, kivét. — f. kilonkint, lenvadás nélkül. Bécsi lelt borju —54—60— f.-ig, l. r. — f.-ig, 40—48 f.-ig kilonkint, l. r. — f.-ig. Bárány élő 6—10 k., lelt bárány 4—9 k., kivétel ár — k.-ig páronkint. A vásár hangulata lanyha volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár arjegyése 1900. évi márc. 22-én. Készlet 254 darab. Erkeztet 689 darab. Összesen. 943 darab. — Eladatott 267 darab. Maradt 166 darab. — Nap

UJ FÖLD

Írta: KNUT HAMSUN

(40)

Mikor felpillantottam, megint azt a két embert láttam; de mindkettő öregebb volt már, az élet teljében. A két ember már nem is beszélt egymással, elhallgatták, amit gondoltak. Az ég pedig szürke volt; és a két ember most indult lefelé a kastély hóféhér márvány lépcsőin. Mindkettő közömbös volt az asszony szemében, hideg szemében gyűlölet lobogott. Mikor újból, most már harmadszor néztem rájuk, a férfi szemében is gyűlöletet láttam, a haja szürke volt, szürke mint az ég.

S amint lefelé mentek a lépcsőn, az asszony elejtette a legyezőjét.

Egy lépcsőfokon gurult, aztán megállt. Az asszony szólott:

— Elejtettem a legyezőmet. Ott van, egy lépcsőfoknál lejjebb, mint ahol te állasz, vedd csak fel, kedvesem, hűséges férstem!

A férfi nem felelt. Tovább ment s a szolgát hívta, hogy vegye fel a legyezőt.

— Ez a szerelem volt, mondta Jehova. — A szerelem mulandó s én vagyok Jehova. S Jehova utolszor érinté szememet és én újra láttam.

Egy várost láttam és egy teret. És láttam a vérpádot is. Figyeltem és nagy zaj ütötte meg fületem. Odapillantottam s sok embert láttam ott, akik hangosan beszéltek s gyönyörűkben a fogukat csikorgatták. Egy ember állt ott, meg volt kötözve, valami gonosztévő, akit bűrszikkal kötözték meg. És ott állt ő, büszkén, nemesen, a szeméi pedig úgy ragyogtak, mint az ég csillagai. Testét lyukas köntös fedte, lábai meztelenek voltak, igen, semmi sem maradt meg a ruhából, leszakadt a testéről, rongyokban lógott le róla.

Hallgatottam, és beszéd útjé meztelen filomat.

A gonosztévő beszélt, hangosan és izgatottan beszélt. És megparancsolták, hogy hallgasson, de egyre beszélt és nem remegett. A tömeg megmozdult, sokan oda rohantak hozzá és befogták a száját. Mikor pedig elhallgatott s az ég felé mutatott, a nap felé, a szívére, a meleg szívére, még többen siettek hozzá és megverték. Amikor ütötték, térdre borult a gonosztévő, térdelt, összekulcsolta kezét.

Én láttam a gonosztévőt, a szemébe néztem, amelyek olyanok voltak, mint az ég csillagai és láttam, hogy a tömeg lefektette és a vérpadra szoritotta.

És újból odapillantottam, egy bárd villant meg a levegőben, aztán hallottam, hogy nagyot koppant valami és örömköltés reszkettette meg a levegőt. S a kiáltás felhatott az égig és emberek örömrivalgása zuggott.

A gonosztévő feje lehullott a porba s görögött s a tömeg odasietett és hajánál fogva emelte fel a levágott fejet. A gonosztévő ajka pedig mozgott még s beszélt s vallomást tett s hangosan mondta azt, amit mondani akart. Még a halálban sem volt néma ez a száj.

De a tömeg újból odalépett s most a nyelvénél fogva emelte fel a levágott fejet. És le volt győzve a nyelv is és hallgatott és nem mozdult meg többé. De a szemek újból olyanok voltak, mint az ég csillagai, igen, mint a tündöklő csillagok, amelyet akárcsak láthat...

Jehova pedig szólott:

— Ez volt az igazság. És az igazság még akkor is vallomást tesz, mikor levágják a fejét s mikor kitérik a nyelvet és szeméi mindig fénytelenek. Én vagyok Jehova.

Miután pedig szólott Jehova, újra arera borultam és nem szóltam egy szót sem, hanem gondolataim elnémítottak. Azt gondoltam, hogy a szépség szép volt és édes volt a szerelem és azt gondoltam, hogy az igazság olyan volt, mint az örök csillag és remegve gondoltam az igazságra.

És Jehova szólott.

— Tudni akartad, hogy mit válaszszál az életben? És szólott Jehova: Választottál-e már?

Az arcom a porban volt és gondolatoktól terhesen feleltem:

— A szépség szép volt és boldogító volt a szerelem, de mert a csillagokhoz hasonló az igazság, azért választom az igazságot.

És újból szólott Jehova:

— Választottál?

És sok gondolat forrongott agyamban és nagy küzdelemre keltek egymással és feleltem:

— A szépség a hajnal pirja. — És mikor így szóltam, sutogva tettem hozzá: A szerelem, az is kedves volt s olyan, mintha csillagsugár lett volna lelkemben.

Jehova szemé pedig rajtam nyugodott és Jehova szemé gondolataimban olvasott. És most harmadszor kérdezte Jehova:

— Választottál?

S hogy harmadszor is kérdezte Jehova, az iszonyattól tágra nyitlak szeméim és úgy éreztem, hogy elhagy az erőm. És mikor utoljára kérdezte, hogy választottam-e, újból a szépségre gondoltam, mindkettőre gondoltam s így szóltam Jehovának: Az igazságot választottam...

...De még mindig arra gondolok...

— Nos ez az — mondta Norom. Egy pillanatig mindnyájan hallgattak. Végre a hírlapíró törte meg a csendet s így szólott:

— Hallgatok, mert tudom, hogy Milde akar szólni.

És Milde nem habozott; csakugyan miért ne beszélt volna? Ellenkezőleg, volt valami megjegyezni valója. Hogy van-e itt valaki, aki meg tudja magyarázni, hogy mindennek mi az értelme? Hogy ő nagy bámuloja Öjnenek, talán nincs is nagyobb bámuloja, de... Hogy van-e annak értelme, amit ez a Jehova mond s amit ez a Jehova kérdez? Hogy szeretné tudni.

(Folytatás következik.)

árak: 120—180 kgr. súlyban 98—102 koronaig, 220—280 kgr. súlyban 98—102 koronaig, 320—380 kgr. súlyban 98—102 k.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 88—94 koronaig, Malacok 74—80 korona 100 kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, március 23.

Élénk kínálat és mérsékelt kereslet mellett az árnyzat megszilárdult és összesen 25.000 métermáza onza került eladásra 5 fillérrel magasabb áron. A rozs irányzata szilárd volt. A forgalom 17000 métermázaát tett.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 200 mm. 80 k. 8 K. 17 1/2 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 97 1/4 f., 100 mm. 79.5 k. 7 K. 90 f., 300 mm. 79.4 k. 8 K. 05 f., 250 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 150 mm. 78.5 k. 7 K. 90 f., 1500 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 1500 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 1900 mm. 76.5 k. 8 K. — f., 1600 mm. 76 k. 7 K. 85 f.

Pest megyei: 100 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 76.8 k. 7 K. 73 1/2 f.

Adai: 8000 mm. 73 k. 7 K. 50 f.

Bácskai: 2200 mm. 73.8 k. 7 K. 50 f., 200 mm. 73.5 k. 7 K. 45 f., 2600 mm. 73.3 k. 7 K. 40 f.

Erdélyi: 500 mm. 80 k. 8 K. — f.

Raktárúru: 500 mm. 78.3 k. 7 K. 82 f.

Szerbiai: 4000 mm. 74 k. 7 K. 02 1/2 f.

Mind 3 hónapra.

Rozs: 400 mm. 6 K. 45 f., 500 mm. 6 K. 40 f., 100 mm. 6 K. 42 1/2 f., 200 mm. 6 K. 27 1/2 f., 500 mm. 5 K. 80 f.

Tengeri: 200 mm. 5 K. 40 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza	klós	10 kilogramm ár		kilós	50 kilogramm ár	
		K-től	K-ig		K-től	K-ig
tiszavidéki	4	7.40	7.55	7.70	7.70	8.05
"	7	7.45	7.60	7.90	7.90	8.15
"	7	7.50	7.65	8.10	7.95	8.20
"	7	7.55	7.70	8.20	7.95	8.20
féhermogyol	6	7.50	7.65	7.75	7.65	7.90
"	7	7.55	7.70	7.80	7.70	8.00
"	7	7.60	7.75	7.85	7.75	8.10
pestvidéki	6	7.25	7.40	7.50	7.40	7.70
"	7	7.30	7.45	7.55	7.45	7.75
"	7	7.35	7.50	7.60	7.50	7.80
bánás-i	6	7.20	7.35	7.45	7.35	7.65
"	7	7.25	7.40	7.50	7.40	7.70
"	7	7.30	7.45	7.55	7.45	7.75
bácskai	9	7.25	7.40	7.50	7.40	7.70
"	7	7.30	7.45	7.55	7.45	7.75
"	7	7.35	7.50	7.60	7.50	7.80
"	7	7.40	7.55	7.65	7.55	7.85
"	7	7.45	7.60	7.70	7.60	7.90
"	7	7.50	7.65	7.75	7.65	7.95
"	7	7.55	7.70	7.80	7.70	8.00
"	7	7.60	7.75	7.85	7.75	8.05
"	7	7.65	7.80	7.90	7.80	8.10
"	7	7.70	7.85	7.95	7.85	8.15
"	7	7.75	7.90	8.00	7.90	8.20
"	7	7.80	7.95	8.05	7.95	8.25
"	7	7.85	8.00	8.10	8.00	8.30
"	7	7.90	8.05	8.15	8.05	8.35
"	7	7.95	8.10	8.20	8.10	8.40
"	7	8.00	8.15	8.25	8.15	8.45
"	7	8.05	8.20	8.30	8.20	8.50
"	7	8.10	8.25	8.35	8.25	8.55
"	7	8.15	8.30	8.40	8.30	8.60
"	7	8.20	8.35	8.45	8.35	8.65
"	7	8.25	8.40	8.50	8.40	8.70
"	7	8.30	8.45	8.55	8.45	8.75
"	7	8.35	8.50	8.60	8.50	8.80
"	7	8.40	8.55	8.65	8.55	8.85
"	7	8.45	8.60	8.70	8.60	8.90
"	7	8.50	8.65	8.75	8.65	8.95
"	7	8.55	8.70	8.80	8.70	9.00
"	7	8.60	8.75	8.85	8.75	9.05
"	7	8.65	8.80	8.90	8.80	9.10
"	7	8.70	8.85	8.95	8.85	9.15
"	7	8.75	8.90	9.00	8.90	9.20
"	7	8.80	8.95	9.05	8.95	9.25
"	7	8.85	9.00	9.10	9.00	9.30
"	7	8.90	9.05	9.15	9.05	9.35
"	7	8.95	9.10	9.20	9.10	9.40
"	7	9.00	9.15	9.25	9.15	9.45
"	7	9.05	9.20	9.30	9.20	9.50
"	7	9.10	9.25	9.35	9.25	9.55
"	7	9.15	9.30	9.40	9.30	9.60
"	7	9.20	9.35	9.45	9.35	9.65
"	7	9.25	9.40	9.50	9.40	9.70
"	7	9.30	9.45	9.55	9.45	9.75
"	7	9.35	9.50	9.60	9.50	9.80
"	7	9.40	9.55	9.65	9.55	9.85
"	7	9.45	9.60	9.70	9.60	9.90
"	7	9.50	9.65	9.75	9.65	9.95
"	7	9.55	9.70	9.80	9.70	10.00
"	7	9.60	9.75	9.85	9.75	10.05
"	7	9.65	9.80	9.90	9.80	10.10
"	7	9.70	9.85	9.95	9.85	10.15
"	7	9.75	9.90	10.00	9.90	10.20
"	7	9.80	9.95	10.05	9.95	10.25
"	7	9.85	10.00	10.10	10.00	10.30
"	7	9.90	10.05	10.15	10.05	10.35
"	7	9.95	10.10	10.20	10.10	10.40
"	7	10.00	10.15	10.25	10.15	10.45
"	7	10.05	10.20	10.30	10.20	10.50
"	7	10.10	10.25	10.35	10.25	10.55
"	7	10.15	10.30	10.40	10.30	10.60
"	7	10.20	10.35	10.45	10.35	10.65
"	7	10.25	10.40	10.50	10.40	10.70
"	7	10.30	10.45	10.55	10.45	10.75
"	7	10.35	10.50	10.60	10.50	10.80
"	7	10.40	10.55	10.65	10.55	10.85
"	7	10.45	10.60	10.70	10.60	10.90
"	7	10.50	10.65	10.75	10.65	10.95
"	7	10.55	10.70	10.80	10.70	11.00
"	7	10.60	10.75	10.85	10.75	11.05
"	7	10.65	10.80	10.90	10.80	11.10
"	7	10.70	10.85	10.95	10.85	11.15
"	7	10.75	10.90	11.00	10.90	11.20
"	7	10.80	10.95	11.05	10.95	11.25
"	7	10.85	11.00	11.10	11.00	11.30
"	7	10.90	11.05	11.15	11.05	11.35
"	7	10.95	11.10	11.20	11.10	11.40
"	7	11.00	11.15	11.25	11.15	11.45
"	7	11.05	11.20	11.30	11.20	11.50
"	7	11.10	11.25	11.35	11.25	11.55
"	7	11.15	11.30	11.40	11.30	11.60
"	7	11.20	11.35	11.45	11.35	11.65
"	7	11.25	11.40	11.50	11.40	11.70
"	7	11.30	11.45	11.55	11.45	11.75
"	7	11.35	11.50	11.60	11.50	11.80
"	7	11.40	11.55	11.65	11.55	11.85
"	7	11.45	11.60	11.70	11.60	11.90
"	7	11.50	11.65	11.75	11.65	11.95
"	7	11.55	11.70	11.80	11.70	12.00
"	7	11.60	11.75	11.85	11.75	12.05
"	7	11.65	11.80	11.90	11.80	12.10
"	7	11.70	11.85	11.95	11.85	12.15
"	7	11.75	11.90	12.00	11.90	12.20
"	7	11.80	11.95	12.05	11.95	12.25
"	7	11.85	12.00	12.10	12.00	12.30
"	7	11.90	12.05	12.15	12.05	12.35
"	7	11.95	12.10	12.20	12.10	12.40
"	7	12.00	12.15	12.25	12.15	12.45
"	7	12.05	12.20	12.30	12.20	12.50
"	7	12.10	12.25	12.35	12.25	12.55
"	7	12.15	12.30	12.40	12.30	12.60
"	7	12.20	12.35	12.45	12.35	12.65
"	7	12.25	12.40	12.50	12.40	12.70
"	7	12.30	12.45	12.55	12.45	12.75
"	7	12.35	12.50	12.60	12.50	12.80
"	7	12.40	12.55	12.65	12.55	12.85
"	7	12.45	12.60	12.70	12.60	12.90
"	7	12.50	12.65	12.75	12.65	12.95
"	7	12.55	12.70	12.80	12.70	13.00
"	7	12.60	12.75	12.85	12.75	13.05
"	7	12.65	12.80	12.90	12.80	13.10
"	7	12.70	12.85	12.95	12.85	13.15
"	7	12.75	12.90	13.00	12.90	13.20
"	7	12.80	12.95	13.05	12.95	13.25
"	7	12.85	13.00	13.10	13.00	13.30
"	7	12.90	13.05	13.15	13.05	13.35
"	7	12.95	13.10	13.20	13.10	13.40
"	7	13.00	13.15	13.25	13.15	13.45
"	7	13.05	13.20	13.30	13.20	13.50
"	7	13.10	13.25	13.35	13.25	13.55
"	7	13.15	13.30	13.40	13.30	13.60
"	7	13.20	13.35	13.45	13.35	13.65
"	7	13.25	13.40	13.50	13.40	13.70
"	7	13.30	13.45	13.55	13.45	13.75
"	7	13.35	13.50	13.60	13.50	13.80
"	7	13.40	13.55	13.65	13.55	13.85
"	7	13.45	13.60	13.70	13.60	13.90
"	7	13.50	13.65	13.75	13.65	13.95
"	7	13.55	13.70	13.80	13.70	14.00
"	7	13.60	13.75	13.85	13.75	14.05
"	7	13.65	13.80	13.90	13.80	14.10
"	7	13.70	13.85	13.95	13.85	14.15
"						

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1900. március hó 24-én.

A medvebőrös.

Opera 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzte Wagner Siegfried. Fordította Várady Sándor.

Személyek:

Kraft Hans	Kertész Anna	Váradi M.
Fröhlich	Szendrői Muffel ezredes	Váradi Mihály
Lene	Rotter G. Wild	Beck
Gunda	Berts Az idegen	Ney D.
Lujza	Szilágyiné Az ördög	Kornai
Wippenbeck	Krészty Heiner	Mihályi
Spitz	Dalnoki Öreg pór	Ney B.

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. március hó 24-én.

Másodszor:

Asszonyok.

Színmű 3 felvonásban. Irta Thury Zoltán.

Személyek:

Goócs Ferenc	Szacsavay Dr. Gödri	Horváth
Karolin	Holtey Becsi	Mihályfi
Anna	P. Márkus Samu	Kőrösmeszei
Br. Thorn	Berecsényi Vilmos	Abonyi
Tóth Pál	Egryssy Kósa János	Hetényi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. március hó 24-én.

Többet észszel.

Vígjáték 1 felvonásban. Irta Pailleron.

U t á n a:

A kis marquisné.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Meilhac és Halévy. Fordította Adorján Sándor.

Személyek:

Boisgommieux	Dersz	Honiette	Osillag T.
Kergazon	Náday	Juliette	Nagy I.
A lovag	Gabányi	Martine	Palotai
Moucho	Náday B.	Georgette	Keczeri

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. március hó 24-én.

Az „Arany Kakas”.

Bohózat 3 felv. Irták Blumenthal O. és Kadelburg G.

Személyek:

Szikra Julis	Haraszthy Klára	Nógrády
Fürge Antal	Szerény Dr. Gyárfás	Góth
Daehlmayer	Szathmáry Müller	Tapolczai
Ersz	Vársányi Flóris	Gyöngyi
Liza	Rostagni Trezka	Gerlaci
Horváth	Gál Kőröms A.	Kazaliczky

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. március hó 24-én.

A kis szökevény.

Operett 3 felv. Irták Hicks és Nicholls. Fordították Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzették Monkton és Caryll.

Személyek:

Lord Coodie	Szerdahelyi Gray	Küry Kl.
Lady Coodie	Krecsányi Plipper	Kovács M.
Stanley Ed.	Szirmai Carmenita	Hegyi A.
Dorotya	Radványi Alice	Kápolnai

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. március hó 24-én.

Ábrányiné Wein Margit assz. vendégfelléptével

A Kleopátra.

Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzte Verő György.

Személyek:

Cassia grófné	Ábrányiné Elias	Giréth
Niotta	Róza Jim	Szalkai
Cassia Valér	Ráthonyi George apó	Mátrai
Reguard	Boross Milleleur	Margó Z.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Szombat, 1900. március hó 24-én.

Másodszor:

A szent-gotthardi alagut.

Látványos előadás 3 felvonásban, 13 dekorációban és 71 vetített képben. Dr. Meyer Vilmos munkája nyomán átdolgozta dr. Konkoly-Thege Miklós.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

A Pécsi tejszarnok

országosan ismert tejtermékeiből 6 korona utánvét mellett bérmentve finoman és gondosan csomagolva szétküld:

12 drb csemege-sajtot

12 drb imperiált

6 drb pikáns-sajtot.

Megrendelések leveléztapon címzendők:

Pécsi tejszarnok, Pécs.

FOLIES CAPRICE

9 óraker. Ma 9 óraker.

Ő nem tud franciául.

Eredeti bohózat. Irta H. H.

10 óraker. 10 óraker.

„Blonde Bestien.”

Bohózat Leitner H.-től. Zenéje Kmoch A.-től.

11 óraker. 11 óraker.

Lorelei.

Nagy fantasztikus dalljáték Leitner H.-től. Zenéje Kmoch A.-től.

Erkély incognito páholyok.

Kitünő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárnyitás 7-ker. Kezdeté 8-ker.

A bibliai operett-társulat vendégjátéka Wolfsthal Ch. és Weinberg M. igazgatása alatt. Pontban 9 óraker.

Sámson és Delila.

Nagy keleti opera Philiptól. Zenéjét szerzte Baruch-Schor főkantór.

Sámson szerepében ma Silber ur lép fel.

Kauber hőstenorista felléptével.

Ugyint fellepte a kitünő művészek fényes mutatóványaiban.

Holnap, vasárnap, 1900. március hó 25-én délután 3 óraker

nagy jótékonycélu előadás

a „Gyermekbarát” éhező iskolás gyermekeket gyámolító egyesület javára.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagytűzöde Károly-körút 28. és a nappali pénztárnál.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöztetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készíttetek.

MERCUR

bank- és váltó-üzlet részvénytársaság

BUDAPEST, V., Dorottya-utca 12.

300,000 korona

nyerhető!

1 darab 4%-os Tiszszegedi sorsjegy-igérvényvel. Huzás április 2-án, főnyeremény 200.000 kor. ára 7.- kor. 1 darab 3%-os Magyar Jelzőlog sorsjegy-igérvényvel. Huzás április 25-én, főnyeremény 100.000 kor., ára 4 kor. összesen 11.- korona.

A kettő együtt csak 10 korona.

Postai megrendeléseknél portóért 15 kr. küldendő.

Gyakorlati Német Nyelvtan

40 leckében

magántanulásra.

Roboz Andor.

3 korona helyett 1 K. 30 fill.

Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

ÉRTESETÉS.

Használt téli kabát helyett új felöltő csekély ráfizetéssel kapható ROTHBERGER JAKABNÁL Budapest, Kristóf-ter. A becsértelt ruhák egy elkülönített osztályban mérsékelt áron adatnak el.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma Ifj. Oláh Józsi kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A grönnyű tőli kerten kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes főterem és elegáns különszobák állanak a vendékek rendelkezésére.

Putzer György

ujjonnan átalakított pinceétermében Deák-ter. ma és mindennap Dobronyi Géza elsőrangú zenekara Balogh Lajos kisbögös szólísta közreműködése mellett hangversenyez. Borai közlőrág csakis Putzer Antal pécsi és baranyai bortermelőitől való!

KÉPES levelező lapok

Magyar művészek újabb alkotásai után.

Finom fénynyomat. Hazai készítmény.

Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te.

Bihari Sándor: Munka után.

Innocent Ferenc: Fátolytánc.

Karvaly József: Vásárnia.

Konek Ida: Havasi pásztorok.

Margitai Tihamér: Ronói Pál története.

Márk Lajos: Ezernyelv-százhuszban.

Márk Lajos: Terefero és Szerelmi dal.

Neogrády Antal: Veszlet boldogság.

Senyei Károly: Szökőkut, Keeskepásztor.

Szenes Fülöp: Kása nem étel.

Teles Edé: Enyelgés.

Tolnay Akos: Diana és Enyelgés.

Vajda Zsigmond: Kedélyes bírák.

Vajda Zsigmond: Kedves író.

Neogrády Antal: Az erdő titka.

Pechán József: Utols gyufa.

20 darab ára 1 forint bérmentes küldéssel.

Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII. József-körút 18. szám

Szigeti Lajos szíjgyártó, nyerges és bőrfüzdős. Csász. és királyi udvari szállító, József főherceg és Csaburg herceg udvari szállítója.

Végeladás üzletfelhagyás végett.

22 év óta fennálló, a legjobb hírnev örvendő szíjgyártó és nyerges üzlet felhagyom. Szorgalmam által szerzett eredményei nyugodalomba vonulok, ez alkalommal óriási áron átvonom, mely a legszűkebb és legkevesebb ártól áll, saját állítást áramon, sőt egyeztetve még azon állás iránta bocsátom, ezzel régi jó vendém még egyszer utólagra jó áron-mal oltom kiszolgálhatom. Tájékoztató rakítáramon levő árak mennyiségéről tülemitek egy pár árúkat, u. m.: keszke lövészeknek 200 lóra, ezek közül van könnyű jukker, magyar szellőse és kummetos mindenféle vereték, van magyar páros és egyéb könnyeb és nehezebb kivitelben, 200 lóra nyergeszer, lovessági-, gyalogsági-, civil-, ur-, nő- és gyermek nyergeszer, állító kötőfékek, bevoderek, takarók, lozár, 12- és keszke ostorok, veszők és botok, utazóbőrök, legelősebb díszbőrök, igen avarható két- és öszi tásak, ur- és nő accessories, berendezett tásak, szivaros szivarok, papír- és aprópénz erszények, minden e szakmába vágó fennemített tárgyakról nagy választék. Képes árjegyzék (civil és ismét) bérmentes küldök.

KÖHÖGÉS ROKKOBŐCÉS HUKÓT ELLEN A LEGJOBB A RETHY FELE PÉMETELEN HUKORKA. Egy doboz ára 30 kr. Csak akkor van hasznos ha minden doboz fenelelőn átírásom látható. Rethy Béla gyógyszerész Békes-Csabán. MINDENKIT KAPHATÓ!

„The Gresham” életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók: Budapest, Ferenc József-ter 5. és 6. A társaság házában. Ausztriai fiók: Bécs, Gisellastrasse 1. sz. alatt a társaság házában.

A társaság vagyona 1896. decem-ber 31-én korona 157,805.340.- Évi bevétel biztosítások és kamatból 1896. dec. 31-én 28,670.916.- Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1843.) 339,497.900.- Az 1896. évben a társaság 8854 kötvényt állított ki 80,577.950.-

összeg értékben. Csekély díjfértés mellett a társaság előnyös jelzőlogköcsbiztosításokat is köt, a ház, vagy a földirték tehermentesítésére, a birtokok elhallozása esetére. — Prospektusokkal és életbiztosítási díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket állít és felvilágosítással a jelzőlogköcsbiztosítást illetőleg, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az úgynök urak és a magyar és osztrák fiókok.

Alapított 1837. Alapított 1837.

Állandó nagy butor-kiállítás.

Kizárólag csak magyar műipartermékek, melyeknek valóságáért kezeskedünk, ugyintén saját készítményű kárpított butorainkat a n. é. butorvásárló közönség b. figyelmébe ajánljuk. Dus választék található szilárd és modern stílű háló-, ebéd-, férfi-szoba és szalon-berendezésekből, valamint bármely egyes butordarabokból, a legegyszerűbből a leginomabb kivitelig, minden versenyt föltümuló olcsó árakon. Kérjük az igen t. közönséget saját érdekekben, ezen kedvező alkalom fölhasználását és szükséges butordarabjait nálunk beszerezni. Hazafias tisztelettel

PATYI TESTVÉREK kizárólag csak VIII. Kerepesi-ut 9a. Pannónia-szálló mellett.

Nagy butor-album 1 korona beküldése mellett levéljegyekben bérmentre.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonai orvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmélegebben ajánlható

DR. KAJDACSY,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapial rendelő intézete

Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.

A legelhanyagoltabb húgyúti betegségeket, bűjtősebeteket, syphilist, az önfertőzéses utóhatjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legujjabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magümléseket, nőknél fehér-folyást befeskenedés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűjtősebet következtében beállott ideg és annak utókövetkezményeképp létrejött hátrétegeket gyógyít a legujabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijáratt. Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatjuk; esetleg gyógyszerkezelés is gondoskodva lesz.

Kávé különlegességek a FRATELLI DEISINGER cégtől Fiuméből és Triestből

egyenese a tengeri hajókról egyenesen a tengeri hajókról
5 kilogram Mysore ... 9 ft 56 kr.
5 : Ceylon ... 8 : 33 :
5 : Arabi Mocca eredetű 8 : 08 :
5 : Welghory (ors) ... 7 : 84 :
Tea 1/4 kg. kínai dobozokban, mely a kávéhoz oszomogolható. — Az összes árak eredetiségüket kezességét vállalják. — Egy postaszakban 2-3-féle mennyiségű kávéfajtát állítható össze. — Az árakban bele van érve az útválmódsít díj, franco díj és minden egyéb költségek.
— Árlistát ingyen.

Magy. kir. Államvasutak. 24403/C/III. szám.

Hirdetmény.

(I. pótlék) kiadása a magy. kir. Államvasutak helyi személy- és podgyászdijszabásához.)
A magy. kir. Államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerinti az 1899. évi szeptember hó 1-15-éi érvényes helyi személy- és podgyászdijszabás I. pótléka az erre vonatkozó korábbi kiadástól eltérőleg folyó évi február hó 1-je helyett, folyó évi március hó 15-én lép életbe.
Ezen pótlék helyesbítéseken és kiegészítéseken kívül különösen a munkások menetdíjkezdményéhez köztölt feltételeknek módosítását, a „Budapesti Munkaközvetítő-Intézet” közvetítésével utazó munkások menetdíjkezdményére vonatkozó határozmányokat, továbbá a „tanuló bérletjegyek”-re vonatkozólag azon változást tartalmazza, hogy ezen egy és három navi bérletjegyek a tanuló arcképfelvételekkel és a magy. kir. Államvasutak igazgatóságától az egész tanévre kiállítandó „Tanuló igazolvány” alapján folyó évi május hó 1-től kezdve az érdekeltek állomásokon lesznek válthatók.
Bővebb tájékozást a pótlék nyújt, mely a magy. kir. Államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (VI. Csengery-utca 33. sz.) 20 fillért kapható.
Budapest, 1900. márc. 8.
Az igazgatóság. (Utánnomás nem díjazt.)

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján.

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel fértőző és nőknél: húgyúti betegségeket, hólyagbajokat, belekórakat, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből származó idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfiú gyengeségénél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyenként. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerkezelés.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Borbány-utca sarok, I. emelet).

Befordít a lépcsőnél. Kérem várótermek. Rendelés délelőtt 9-9-ig, este 8-9-ig.

Durbints sógor

Mert mondom, ha már irtak könyvet a lóruól is, gyesznóruól is, miért ne lehetne könyv a sógorruól is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalatkosodik, benne van a sógor, zethalála is még más efféle keserves történetek.

Egy könyv 1 forint.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

A már 45 év óta dicsegetreméltólag ismert s a 71.012. sz. Em. leírt követelményeknek teljesen megfelelő

VUKOVÁRI

arctisztító kenőcs vukovári

bőrszépítő szappan vukovári

Egy nagy tégely ára 1 kor. 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzósoktól óvakodjunk! Csak Krajcsóvics által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajcsóvics, a készítő arcképe látható.

FŐRAKTÁR: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 29.

Polgar Sándor
m. kir. szab. nyert orvosi mű és költészet

BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosi sebek és betegségei elleni gyógyászatokban.
Saját találmány, m. kir. szabadalmaz. Polgar-féle **servető,** haskító, gőcsör elleni gummiharisnya, orthopádiai kényelmű, műanyag csokrok.
Valódi francia külsőlegesenek F. Bergerand fia pártól gyártható.
Részletesen a kérés árjegyzékben és barmintve.

Ideg- és nemi betegségek

makacs vér- és bőrbajok, mint gyengeségi állapotok radikális gyógyítására páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmélegebben ajánljuk

Dr. Mitzger Tivadar

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI RENDELŐ-INTÉZET

Budapest,

VI. ker., Teréz-körút 44. I. emelet.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.

Rendelés d. e. 8-1-ig d. n. 2-8-ig.

Levelekre díjmentesen válaszoltatjuk. Prospectus ingyen.

Legjobb Legolcsóbb PAPIAN PAPIAN PAPIAN

széghatárolt vaságy 8 matricával	10.-	1 szőlő sodrony ágybetét	6.-
8 db rouge paplan	1.70	1 tengerifü fejvárkos	1.-
• csomós paplan	2.30	1 levrósi szalmakák	2.50
• satin csomós paplan	3.50	1 matrac	2.50
• atlasz csomós paplan	4.80	1 Crinde Afrique matrac	4.50
• atlasz selyem paplan	7.50	1 löször	12.-
• fedros all. sely. paplan	12.-	1 párnázott ruganyos matrac	15.-
• 1/2 váson ágyfedő	1.30	1 nagy szoba szőnyeg 200/200/2.50	2.50
varrás nélküli	1.30	1 ablak tunis függöny	1.50
8 db 1/2 váson chiffon paplan lepedő	1.80	1 bouret ágyterítő	2.50
12 db fanel takaró pokróc	1.80	Párnázott szőnyeg méterenként	25 krtól 4 ft-ig.
12 db 1/2 önkendő	1.50		

GICHNER JANOS és TARSÁ

paplan, matrac és hátrútolásu gyártók, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítő stb. nagy val asztékban. Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám. Árjegyzéket kívánatra ingyen és barmintve küldünk. Nem tartozó árakat kiserelünk, vagy a pénzt visszautadjuk

Olaszország Remekkei.

Olaszország és az olaszok műkincseinek mintegy 2000 fényképből álló gyűjteménye. Remek diszalbum hosszukás negyedréf formában. A teljes mű 30 füzetből áll, ára füzetenként 1 K. 20 fill.

Megjelenik havonként kétszer. Igazgató: LAURENCIC GYULA. A magyar kiadás szerkesztője: Boross Vilmos.

A kiadásunkban legközelebb megjelenő, páratlanul szép és gyönyörű diszalbum, mely minden részében kizárólag a legkiválóbb intézetekben készült, művészeti elrendezésű és fényes kiállítású, valamint nagy, pompás és tiszta fényképfelvételei által elsőrangú alkotásnak hódít majd az egész művelt világon. — A műbe felöltött képek, melyek teljes és tiszta egészét képezik Olaszország természeti szépségeinek és gazdag műkincseinek, az olasz vidék beható ismerete s az ottani építészeti, festészeti és szobrászati páradan műveinek alapos tanulmányozása alapján választottak össze és rendezettek el.

monumentális remekművet alkotunk

Az olasz klasszikus földről, olyan nagyszabású művet, melynek értéke minden időben maradandó lesz s a melynek jelentőségét az Olaszországot szeretők és ismerők legszelebb körében éppen ugy, mint a művészetet kedvelők, művészek és tudósok között a legmélegebben fogadják és elismerik.

A képek hibátlan tisztasága és azoknak a legapróbb részletig tökéletes élessége folytán a remekmű egyuttal nélkülözhetetlen munka a művészetek különböző ágának tanulmányozásánál.

A füzetek 1 korona 20 fillérenyi ára e terjedelmes és nagylecsű művészeti teljesítmény mellett páratlanul olcsó.

Előfizetések elfogadtatnak a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában (Budapest, VIII., József-körút 18.)

Előfizetési ár: 6 füzetre 7 korona 20 fillér. 12 „ 14 „ 40 „ 18 füzetre 21 korona 60 fillér. 30 „ 36 „ — „

A kiadóhivatal, Budapest, V., Méréf-utca 11. szám. A munka elkészülte után bolti ára lényegesen magasabb lesz. — A második füzet kiadása után kéthetenként egy-egy újabb füzet jelenik meg. — Az egész mű 1900 karácsonyra készen lesz.

